

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete

6/2019.

Jegyzőkönyv

Készült: 2019. április 15-én 17:00 órakor Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete *nyilvános* ülésén, az önkormányzati hivatal tanácstermében (Kölked, II. Lajos u. 12.).

Jelen vannak: Csomor Tibor polgármester, Muskát Zoltán alpolgármester, Hegedűs Sándor, Késics János, Tutti Tibor képviselők, Füredi Zoltán, Schäffer József PÜB-tag.

Tanácskozási joggal megjelent Zimmermann-né dr. Kovács Anikó jegyző.

Igazoltan hiányzik: Gerber Csaba és Martényi János képviselő.

Csomor Tibor köszönti a képviselő-testület tagjait és a tanácskozási joggal meghívottakat. Megállapítja, hogy az ülés határozatképes, mert a 7 fős képviselő-testületből 5 fő megjelent, az ülést megnyitja. Jegyzőkönyv hitelesítésére Késics János és Tutti Tibor képviselőket kéri fel, melyet a testület egyhangúlag elfogadott.

A napirendi javaslatot a képviselő-testület egyhangúlag az alábbiak szerint fogadta el:

- 1.) Erdőfüért Egyesület beszámolója a 2018. évben végzett munkájáról
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 2.) Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a polgármester átruházott hatáskörben hozott döntéseiről
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 3.) Nagynyáradi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjének beszámolója a közös hivatal munkájának tapasztalatairól és eredményeiről
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 4.) Települési Arculati Kézikönyv
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 5.) Mohács-Kölked Református Társegyházközség támogatási kérelme
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 6.) Kölkedi Fehér Gólya Óvoda belső ellenőrzési jelentése
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 7.) Egyebek

Napirend tárgyalása:

- 1.) **Erdőfüért Egyesület beszámolója a 2018. évben végzett munkájáról**

Csomor Tibor: Évek óta 150 ezer forinttal támogatják az egyesületet, amit ők az erdőfűi közterületek karbantartására költenek. A kiskastély körüli részt kaszálják főként, de a többi egyéb karbantartandó terület is legalább akkora.

Hegedűs Sándor: A beszámolójukban nincs konkrétan nevesítve az általuk kezelt terület.

Csomor Tibor: Nem szabad ezt így nézni, mert részben az önkormányzat helyett tartják rendben a közterületeket az egyesület fűnyíró traktorjával.

Muskát Zoltán: Ez nem egy akkora kiadás, hogy hiányzott volna a költségvetésből. Van konkrét javaslata Hegedűs Sándornak?

Hegedűs Sándor: Nincs. Amikor ott valaki kaszál, nem lehet tudni, hogy a saját üzemanyagából vágja-e a saját területét.

Csomor Tibor: még az is lehet, hogy a saját területét is a támogatott üzemanyagból vágja le, de azért arról sem feledkezzünk meg, hogy a munkája amit a közterületeinken eltölt, azt ingyenes, mindenféle térítéstől mentesen csinálja.

Muskát Zoltán: Javasolja, hogy ne számla ellenében, hanem támogatásként adjanak nekik 150 ezer forintot. Erről kössenek egy megállapodást.

Tutti Tibor: Vezessenek róla gépüzemnaplót.

Hegedűs Sándor: Ő ezt már öt éve mondja, azóta nincs leltár se az önkormányzaton.

Muskát Zoltán: Ez azért nem így van.

Csomor Tibor: Mivel azt is hallotta, hogy a jövőben nem akar az egyesület társadalmi munkát végezni a közterületek karbantartása érdekében, ezért javasolja, hogy fogadják el az egyesület tájékoztatóját azzal, hogy a polgármester egyeztessen az egyesülettel, hogy a jövőre vonatkozóan kössenek-e megállapodást.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza:

49/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Képviselő-testülete elfogadja az Erdőfűért Egyesület 2018. évi beszámolóját az előterjesztés szerint. A képviselő-testület megbízza a polgármestert, hogy egyeztessen az egyesülettel, hogy a jövőre vonatkozóan kössenek-e megállapodást.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Határidő: értelemszerű

2.) Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a polgármester átruházott hatáskörben hozott döntéseiről

Csomor Tibor: A 37/2019. sz. határozathoz kiegészítésként elmondja, hogy a családsegítő munkatárs sokszor kiszámíthatatlan időpontban jött Kölkedre, sokszor el is maradt az ügyfélfogadása. Beszélt a vezetővel, aki tudott a problémáról, de sajnos nem tudott más kollégát küldeni. Ígéretet tett, hogy próbál megoldást találni. A 42/2019. sz. határozathoz: ma nyitották meg a felületet a Magyar Falu Program első pályázatához. Fel is töltötték a művelődési ház felújításáról szóló pályázatukat. Amennyiben más kérdés nincs, kéri, hogy szavazzanak a beszámoló elfogadásáról.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza:

50/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Képviselő-testülete a polgármesternek a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és az átruházott hatáskörben hozott döntéseiről szóló beszámolóját az előterjesztés szerint elfogadja.

3.) Nagynyárádi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjének beszámolója a közös hivatal munkájának tapasztalatairól és eredményeiről

Csomor Tibor megkérdezi van-e kiegészítése a jegyzőnek a beszámolóhoz?

Zimmermann-né dr. Kovács Anikó nem kívánja kiegészíteni az előterjesztést.

Csomor Tibor: A munkatársak munkájával kapcsolatban már korábban, az elmúlt év végi jutalmazási javaslata alkalmával elmondta a véleményét, így nem kívánja ismételni önmagát.

Muskát Zoltán: Már most számolni kell azzal, hogy ha az anyakönyvvezető és nemsokára a pénzügyi ügyintéző is elmegy nyugdíjba, akkor időben gondolni kell az utánpótlásukról. Javasolja, hogy még egy pénzügyest vegyenek majd fel a megüresedő helyre. Két megoldás van: vagy elmegy innen a feladat – a könyvelés – Nagynyárádra, vagy keresünk egy embert ide Kölkedre, akit van idő betanítani.

Csomor Tibor: Továbbra is javasolja és egyben kéri, hogy mutassák ki, hogy a közös hivatallal kapcsolatos költségeket nem lehet finanszírozni a normatívából, ez jelenjen meg a közös hivatal költségvetésében is, hogy valós kép legyen a közös hivatal működtetésének költségeiről. A kapott normatív támogatás szinte teljes egészében elmegy a bérre, így a kölkei hivatal üzemeltetési költségeit szinte teljes egészében Kölked Község Önkormányzata finanszírozza. Amennyiben nincs kérdés, kéri, hogy szavazzanak a beszámoló elfogadásáról.

A képviselő-testület 4 igen szavazattal, 1 tartózkodás mellett az alábbi határozatot hozza:

51/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Képviselő-testülete a Nagynyárádi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjének a közös hivatal munkájának tapasztalatairól és eredményeiről szóló beszámolóját az előterjesztés szerint elfogadja.

4.) Településképi Arculati Kézikönyv

Csomor Tibor: Az általa javított, kiegészített anyagot mindenki megkapta. Továbbra is úgy gondolja, hogy a HÉSZ tökéletesen megfelelt az elvárásaiknak, így nem igazán érti a TAK és a hozzá kapcsolódó rendelet feltétlen szükségét. Amennyiben nincs kérdés, javasolja, hogy a TAK és a hozzá tartozó rendelet végleges elfogadásával kapcsolatos további lépéseket megindítsák. Elsőként kéri, hogy az önkormányzati rendelet tervezet felülvizsgálatra való továbbításáról szavazzanak.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

52/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete jóváhagyja a Településképi Arculati Kézikönyvről szóló rendelet tervezetét és megbízza a polgármestert, hogy azt továbbítsa a főépítésnek egyeztetés céljából.

Határidő: 2019. május 1.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Csomor Tibor polgármester ezután kéri, hogy szavazzanak a Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) helyi értékvédelmi kataszter tervezet felülvizsgálatra való továbbításáról.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

53/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az előterjesztés szerint elfogadja, hogy a Kölked Településképi Arculati Kézikönyv helyi értékvédelmi kataszter tervezetét felülvizsgálatra továbbítsák.

5.) Mohács-Kölked Református Társegyházközség támogatási kérelme

Csomor Tibor: Nem tudja mekkora összeget kér pontosan az egyházközség.

Füredi Zoltán: Hétmillió forint az összes pad cseréje. Ötmillió forintja van az egyházközségnek a régi iskola eladásából. Kb. másfél millió forint hiányzik. A magánszemélyek adományait is várják.

Csomor Tibor: A tiszteletes úrnak annyit mondott, hogy nem tudja még pontosan, hogyan áll az önkormányzat költségvetése. Május végén az adóbevallások után látnak majd tisztán. Két önerős pályázatuk is van (útépítés és útfelújítás), amely kb. harminc millió forint önrészt kíván. Ha bejönnek a várt iparűzési adók, akkor elvileg nincs finanszírozási probléma.

Hegedűs Sándor: nem érti, hogy miként kell értelmezni azt, hogy ha bejönnek a tervezett iparüzési adók, akkor, nem lehet finanszírozási probléma. Mennyi is tulajdonképpen ami bejött és mennyi ami nem. Többször kérte már, hogy ismerni szeretné az adók befizetési morálját, de nem adták oda.

Csomor Tibor: többször elmondta már, hogy nem az adó kivetés és az adóelőlegek befizetése a lényeges, mivel azokat az előző év eredménye alapján kell befizetni. Ha egy vállalkozás befizeti az előleget, de végül is rossz lesz a gazdasági éve, akkor az előleget vissza kell fizetni. Vagyis az előleggel tényszerűen számolni nem szerencsés, mert a tényleges adóbefizetés rosszabbul is alakulhat. Így hamis képet kaphatnak az önkormányzat valós lehetőségeiről. Egyéként Hegedűs Sándor képviselőnek bármikor joga van bejönni, megérdeklődni és információt kérni az adókkal kapcsolatos bármilyen kérdésben. Jöjjön be és tegye meg konkrét kérdéseit.

Határozathozatal nélkül javasolja a döntést a júniusi testületi ülésre elnapolni, melyet a képviselő testület egyhangúan tudomásul vett.

6.) Kölkedi Fehér Gólya Óvoda belső ellenőrzési jelentése

Csomor Tibor: Javasolja, hogy a májusi testületi ülésen számoljon be az óvodavezető az óvoda munkájáról. Amennyiben nincs kérdés, kéri, hogy szavazzanak a belső ellenőri jelentés és intézkedési terv elfogadásáról.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

54/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kölkedi Fehér Gólya Óvoda működésével kapcsolatos belső ellenőri jelentés észrevételeit tudomásul veszi és az abban feltárt hiányosságok pótlására az alábbi intézkedési tervet fogadja el:

A Kölkedi Fehér Gólya Óvoda 2019. évben beszámol a fenntartó felé az intézmény elmúlt évi munkájáról.

Az önkormányzat az adatszolgáltatások tartalmának az intézményvezetővel történő egyeztetéséről írásos feljegyzést készít minden alkalommal.

A gazdálkodással kapcsolatos belső szabályzatok az óvodában is elhelyezésre kerülnek. Az egyéb kötelező belső szabályzatokat is elkészítjük és elhelyezzük az óvodánál. Meghatározásra kerülnek a szükséges mellékletek.

Az ingatlanok jelölését egyértelműen az óvodára vonatkozóan elkészítjük.

Végrehajtásért felelős:

Csomor Tibor polgármester

Zimmermann-né dr. Kovács Anikó jegyző

Schauer Antal gazd. fnt.

Végrehajtási határidő: folyamatos

7.) Egyebek

Csomor Tibor: Megjelent a Magyar Falu Program következő pályázati kiírása, melyben legfeljebb 3 millió forint összegben orvosi eszközökre lehet pályázni. Az elnyert eszközök az önkormányzat tulajdonába kerülnek. Egyeztetett a háziorvossal, aki listát készített a rendelő számára beszerzendő orvosi eszközökről. Megjegyzi, hogy amennyiben az orvosi rendelő felújítására kiírt pályázatuk is nyerne – amelyben szintén van lehetőség orvosi eszközökre is pályázni -, abban az esetben ezt a pályázatukat nyertesség esetén vissza kell vonni.

Javasolja, hogy ennek alapján nyújtsák be a pályázatot, miután az eszközökre három árajánlatot kérnek.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

55/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázatot nyújt be a Magyar Falu Program keretében „orvosi eszközök” beszerzésére. A pályázati kiírás kódszáma: MFP-AEE/2019., a maximálisan megpályázható pályázati támogatás összege bruttó 3 millió forint lehet. A megpályázható eszközök pontos listáját a pályázati kiírás részletesen tartalmazza, mely eszközök közül a háziorvossal történt egyeztetést követően összeállított eszközlístára nyújtja be pályázatát, 100%-os támogatásra, önrész nélkül, maximum 3 millió forint értékben.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Határidő: 2019. május 27.

Csomor Tibor: Megjelent a Magyar Falu Program orvosi rendelő felújítására kiírt pályázata is, melyben legfeljebb 30 millió forint összegű támogatást nyerhetnek. Javasolja, hogy adjanak be pályázatot a rendelő komplett felújítására, úgy mint: a sorház tömbben lévő középső lakás hozzacsatolásával és az egyesített 2 db egységből átalakítással, felújítással a kor színvonalának megfelelő orvosi rendelőt hozzanak létre. A funkcionális tartalom komplexitása mellett a teljes energetikai és akadálymentesítési beavatkozások, fűtés korszerűsítés és minden, ezekhez kapcsolódó munkák kivitelezése a cél. Egyúttal javasolja dönteni arról is, hogy a felújítási munkák mellett eszközbeszerzésre is nyújtsanak be ebben a pályázatba is támogatási igényt. Az eszközök listája és típusa megegyező tartalmú legyen a az MFP-AEE/2019. pályázati kódszámú pályázat keretében benyújtott eszközökkel. Egyúttal tudomásul veszik, hogy amennyiben ez pályázatuk nyer, akkor az MFP-AEE/2019. kódszámú pályázatukat visszavonják.

Hegedűs Sándor: Valamit ki kéne találni a parkolókkal, pl. javasolja beengedni az autókat a Balog-ház udvarára.

Csomor Tibor: Jó ötlet, a pályázat sikerességétől függetlenül is egyetért a javaslattal. Kéri, hogy szavazzanak az orvosi rendelő felújítására kiírt pályázat benyújtásáról.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

56/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázatot nyújt be a Magyar Falu Program keretében a tulajdonában lévő „orvosi rendelő” felújítására. Az orvosi rendelő címe: 7717 Kölked, II. Lajos utca 6/B. hrsz.: 411/2. A pályázati kiírás kódszáma: MFP-HOR/2019., a maximálisan megpályázható támogatási összeg: 30 millió forint. A tervezett rendelő felújítási munkák: a funkcionális tartalom komplexitása mellett a teljes energetikai és akadálymentesítési beavatkozások, fűtés korszerűsítés és minden, ezekhez kapcsolódó munkák kivitelezése. Az építés-felújítási munkák mellett ugyan ennek a pályázatnak a keretében megpályázható eszközfejlesztésre is benyújtják pályázatukat, maximum 3 millió forint értékben. Egyúttal vállalják, hogy amennyiben az MFP-AEE/2019. kódszámú „orvosi eszköz” fejlesztési pályázatuk is nyer, úgy azt a pályázatukat visszavonják.

Kölked Község Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert a pályázat benyújtásához szükséges műszaki dokumentáció összeállítására.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Határidő: 2019. május 27.

Csomor Tibor: Ismét kiírta a BM a pályázat belterületi útfelújításra. Javasolja, hogy arra is pályázzanak. A megvalósítás már valószínűleg az új önkormányzatra hárul nyertes pályázat esetén.

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

57/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázatot kíván benyújtani az „Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása 2019” pályázat keretében belterületi utak felújítására 30 millió forint összegben, melyből az önerő mértéke 50%.

A képviselő-testület megbízza a polgármestert a pályázat benyújtásával.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Határidő: 2019. május 31.

Csomor Tibor: Az iskolaenergetikai pályázat támogatási szerződése aláírásra került. Dönteni kell a tervezési munkára felkérendő tervezőkről. A kivitelezési munkák közbeszerzési pályáztatását csak akkor tudják meghirdetni, ha elkészültek a kiviteli tervek és minden egyéb az ajánlattételhez szükséges műszaki dokumentációk. A tervezés pályáztatását nem kell közbeszeresíteni, négy árajánlatot kell kérniük. Kéri a képviselők javaslatát, hogy kiket hívjanak meg az ajánlattételi eljárás során.

Tutti Tibor: mivel nincs javaslat, kéri, hogy javasoljon a polgármester

Csomor Tibor: Javaslat: Csó Építész Iroda, Kondor Tamás, Pécs,

                    Brázay Zoltán, Pécs,

                    Mészáros Bendegúz, Mohács,

                    Csomor Veronika, Sopron

A képviselő-testület 5 igen szavazattal, egyhangúlag az alábbi határozatot hozza.

58/2019. (IV. 15.) sz. határozat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kölkedi Általános Iskola energetikai pályázaton elnyert munkáinak kivitelezéséhez szükséges kiviteli tervek, rehabilitációs szaktervek, és minden egyéb a kivitelezési munkák megpályáztatásához szükséges műszaki dokumentációk elkészítésére négy árajánlatot kér be. A pályázati munka helyszíne: 7717 Kölked, II. Lajos utca 30., hrsz.: 44. A pályázati felhívás kódszáma: TOP-3.2.1-16

A Támogatási Szerződés száma: TOP-3.2.1-16-BA1-2017-00002

Az ajánlattételi eljárásra meghívandó tervezők:

Csó Építész Iroda, Kondor Tamás, Pécs,

Brázay Zoltán, Pécs,

Mészáros Bendegúz, Mohács,

Csomor Veronika, Sopron.

A képviselő-testület megbízza a polgármestert hogy az ajánlattételi eljárás megszervezésére és lebonyolítására kérje fel Rudnay Balázs-t.

Felelős: Csomor Tibor polgármester

Határidő: ajánlattételi eljárás lebonyolítására 2019. május 17.

Csomor Tibor: A bölcsőde pályázatokkal kapcsolatosan tájékoztatja a testületet, hogy most lenne egy TOP-pályázat bölcsőde építésre. Még nem tudni, mikortól teszik kötelezővé az önkormányzatok számára a bölcsődék létrehozását. Jelenleg nem kell, bölcsődét üzemeltetniük, de az a kérdés, foglalkozzanak-e a TOP pályázatban lehetséges bölcsőde kialakítás projektjével.

Hegedűs Sándor: Várni kéne, hogy az iskola megmarad-e? Ha esetleg megszűnik, akkor az épület adott.

Csomor Tibor: Egyetért. Az esetleg felszabaduló épület-kapacitást meg kéne tölteni tartalommal.

Hegedűs Sándor: Jegyeztessenek be elővásárlási jogot a Kölked, Rózsa utca 2., hrsz.: 45 számú ingatlanra.

Csomor Tibor: Ő inkább cserében gondolkodna. Plusz 8 fő közmunkást kaptak 100%-os támogatással 6 hónapra. Május 18-án lesz a kisköszegi halpaprikásfőző falunap. Ki jönne? Április 17-én lesz a DDNP őrszolgálati központjának ünnepélyes átadása.

8.) Képviseelői interpellációk

Tutti Tibor: Sajnos nem tud elmenni a DDNP őrszolgálati központ átadó ünnepségére.

Füredi Zoltán: Beadott a kérelmet a jegyzőhöz: a telke melletti önkormányzati területről átnő egy bodzabokor az ő kertjébe. Mivel tetves a bodza, megfertőzi a gyümölcsfáit. Nem kapott választ, bár az önkormányzat levágatta a bodza ágait. Jó lenne, ha ott új kerítést csináltatna az önkormányzat, akár a drótot is megvenné.

Csomor Tibor ezután - egyéb napirend nem lévén – megköszöni a részvételt és az ülést bezárja.

K. m. f.

Csomor Tibor
polgármester

Zimmermann-né dr. Kovács Anikó
jegyző

Késics János
jkv. hitelesítő

Tutti Tibor
jkv. hitelesítő

KÖLKED KÖZSÉG POLGÁRMESTERÉTŐL
7717 Kölked, II. Lajos u. 12.
Tel.: 69/384-181

MEGHÍVÓ

Kölked Község Képviselő – testülete **2019. április 15-én (hétfőn) 16⁰⁰ órai kezdettel** tartja a **nyilvános ülését**, melyre tisztelettel meghívom.
Az ülés helye: Önkormányzati hivatal nagyterme.

Kérem, akadályoztatását legkésőbb az ülést megelőző 1 órával korábban jelezze Csomor Tibor polgármesternél a 69/384-181-es vagy a 06-20/311-5504 telefonszámon!

A zárt ülés napirendjei:

- 1.) Szukk Linda óvodapedagógus bérezésének megtárgyalása (szóbeli)
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 2.) Előterjesztés települési támogatási kérelmekről
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 3.) Balog Ilona önkormányzati lakbértartozásának behajtása
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 4.) Kölkedi Általános Iskola intézményvezető pályázatának véleményezése
Előadó: Csomor Tibor polgármester

A nyilvános ülés napirendjei:

- 1.) Erdőfüért Egyesület beszámolója a 2018. évben végzett munkájáról
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 2.) Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a polgármester átruházott hatáskörben hozott döntéseiről
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 3.) Nagynyáradi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjének beszámolója a közös hivatal munkájának tapasztalatairól és eredményeiről
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 4.) Települési Arculati Kézikönyv
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 5.) Mohács-Kölked Református Társegyházközség támogatási kérelme
Előadó: Csomor Tibor polgármester
- 6.) Kölkedi Fehér Gólya Óvoda belső ellenőrzési jelentése
Előadó: Csomor Tibor polgármester

7.) Egyebek

Kölked, 2019. április 8.

Csomor Tibor s. k
polgármester

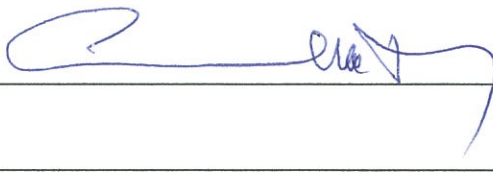
J E L E N L É T I Í V

Kölked Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2019. április 15-i ülésére

N É V:

Aláírás:

Csomor Tibor polgármester

Muskát Zoltán alpolgármester

Gerber Csaba képviselő

Hegedűs Sándor képviselő

Késics János képviselő

Martényi János képviselő

Tutti Tibor képviselő

Zimmermann-né dr. Kovács Anikó jegyző

Schäffer József PÜB tag

Füredi Zoltán PÜB tag

dr. Novák Zalán elnök

Omachtné Vidács Krisztina elnökhelyettes

Horváth Erzsébet KRNÖ elnök

Tutti Tibor KNNÖ elnök

Tájékoztató

Kölked Község Képviselőtestülete részére
Erdőfű Fejlesztéséért Egyesület 2018. évi tevékenységéről

Célkitűzéseinkkel összhangban a következő tevékenységeket végeztük a tavalyi évben.

1. Kölked Önkormányzatának támogatásával és együttműködésével - önkéntes munkával - gondoztuk Erdőfű bevezető útjainak, közterületeinek és a Kastélynak a zöldfelületeit. Fűnyírótraktorral és motoros fűkaszával rendszeresen (március-október) nyírtuk a kb. 4 hektárnyi gyepet. A fűnyíráshoz használt benzint és a fűnyíró egyes javításait az Egyesület a saját pénzéből előfinanszírozta, a számlákat pedig az Önkormányzat nevére állíttatta ki. A számlák ellenértékét az Önkormányzat készpénzben kifizette az Egyesület részére.
2. Folyamatos pályázatfigyeléssel keressük a lehetőségeket céljaink megvalósítására. Sajnos az elmúlt időszakban a civil szervezetek számára kevesebb lehetőség kínálkozott, főleg a gazdasági szereplők számára jelentek meg pályázati kiírások. Egyedül az állami feladatok átvállalására voltak jelentős források, de szervezetünk céljai közt ilyenek nem szerepelnek.
3. További kutatásokat végeztünk a puszta múltjának megismerésére. Újabb diákat és fotókat sikerült felkutatnunk a II. világháborút követő néhány évből. Sajnos adatközlőink közül az elmúlt időszakban sokan elhunytak, így egyre nehezebb – főleg a két háború közti időszakból – adatokat gyűjteni.

Köszönjük a Képviselő Testület támogatását és segítségét, melyre a továbbiakban is számítunk. Egyesületünk szívesen segít a településrészünket érintő rendeletek véleményezésében, szakmai háttérrel való támogatásában.

Erdőfű, 2019. április 9.

Dr. Novák Zalán
elnök

Előterjesztés

Készült: Kölked Község Képviselő-testületének 2019. április 15-i ülésére

Tárgy: Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról és a polgármester átruházott hatáskörben hozott döntéseiről

Tisztelt Képviselő-testület!

A 2019. március 11-i nyilvános ülésen hozott határozatokat az alábbiak szerint hajtottuk végre.

36/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló beszámolót elfogadta.

37/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 2018. évi tevékenységéről szóló beszámolót elfogadta. A döntésről a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztattuk.

38/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül, a projekt teljes időtartamára, közfoglalkoztatottként alkalmaz egy fő szociális munkást. A szükséges önrészt az önkormányzat vállalja. A döntésről tájékoztattuk az érintetteket.

39/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a kölkei háziorvosi szolgálat 2018. évi önkormányzati támogatásának felhasználásáról szóló beszámolóját elfogadta. A döntésről a kölkei háziorvosi szolgálatot tájékoztattuk.

40/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kölkei Fehér Gólya Óvoda nyári zárva tartását 2019. július 31-től 2019. augusztus 31-ig engedélyezi. A döntésről írásban tájékoztattuk az intézményvezetőt.

41/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a BAMKH törvényességi felhívásának eleget téve 2019. április 27. napjáig megalkotja a Települési Arculati Kézikönyvet. A döntésről írásban tájékoztattuk a BAMKH törvényességi osztályát.

42/2019. (III. 11.) sz. határozat: Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázatot nyújtott be a Magyar Falu Program keretében kiírt, „A nemzeti és helyi identitástudat erősítése” című, MFP-NHI/2019 kódszámú alprogramhoz az Önkormányzat tulajdonában lévő Kölked, Kossuth Lajos utca 4. sz. (hrsz.: 383.) alatti művelődési ház-közösségi tér kismértékű átalakítására, akadálymentesítésére, fűtés korszerűsítésére.

A 2019. március 11-i zárt képviselő-testületi ülésen hozott döntést végrehajtottuk, a lakhatási támogatás kifizetése, a döntés postázása megtörtént. (/2019. (III.11.) sz. határozatok).

Kölked, 2019. április 8.

Csomor Tibor s. k.
polgármester

Határozati javaslat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról, a polgármester átruházott hatáskörben hozott döntéseiről szóló beszámolót elfogadja.

Nagynyárádi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzőjétől

Beszámoló
Nagynyárádi Közös Önkormányzati Hivatal
Kölkedi Kirendeltségén
2018. évben
végzett munkáról

A Nagynyárádi Közös Önkormányzati Hivatal Kölkedi Kirendeltségén (a továbbiakban: Kirendeltség) 2018. évben az ügyiratforgalmunk *összesen 4251 db volt, ebből 1529 db főszám, 2722 db alszám.*

Az Kirendeltségen folyó munkáról az alábbiakban munkaköri bontásban adok tájékoztatást.

Gazdálkodási főmunkatárs

A Magyar Államkincstár felé történő jelentési kötelezettségeinek folyamatosan eleget tesz. A könyvelési feladatokat végzi napi szinten. Határidőre teljesítette 2018-ban a KGR rendszerben a havi adatszolgáltatását. Előkészítette a költségvetési koncepciót, a költségvetést - mind az önkormányzat, mind a nemzetiségi önkormányzatok részére -, zárszámadást, a negyedéves, féléves, háromnegyedéves gazdálkodásról szóló beszámolókat. Emellett folyamatosan végzi az adatszolgáltatási feladatokat, készíti a munkaköréhez kapcsolódó statisztikai jelentéseket, pályázati elszámolásokat.

Igazgatási főmunkatárs

Kolléga munkáját a hagyatéki ügyek, önkormányzati támogatási ügyek, és az anyakönyvi eljárásokkal, lakcímügyekkel kapcsolatos iratok, tették ki. Az ügyfélfogadásban aktívan részt vesz. A gazdálkodási főmunkatárs részére minden hónapban elkészíti az utalási listákat. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és hátrányos helyzet megállapításával, megszüntetésével kapcsolatos ügyeket intézi, valamint a szünidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatokat is végzi.

Adóügyi főelőadó

Ügyiratforgalmát az adókkal – gépjármű, helyi iparüzési, kommunális -, ezek behajtásával, a gépjárművek forgalomból történő kivonásával, valamint a munkaügyekkel kapcsolatos iratok tették ki. A pénztárakat kezeli, az iktatást, valamint a számlázást végzi. Vezeti a vevői és szállítói számlák nyilvántartását. Készíti a közmunkához kötődő pályázatokat, a havi elszámolásokat, valamint végzi a közmunkások alkalmazásával, illetve munkaviszonyuk megszűnésével kapcsolatos ügyeket. Aktívan segíti a polgármester mindennapi munkáját.

Igazgatási ügyintéző

A Képviselő-testületi ülések előkészítésében aktívan részt vesz, azokon személyesen megjelenik, közreműködik a zárt ülési jegyzőkönyvek elkészítésében. Segíti a civil szervezetek munkáját, pályázataikban aktív segítséget nyújt. Segíti a nemzetiségi önkormányzatok munkáját, pályázataik elkészítését, valamint elszámolását.

Munkakörébe tartoznak a különböző adatszolgáltatások, a jegyző megbízása alapján a kereskedelmi igazgatással, mezőgazdasági tevékenységgel, állattartással kapcsolatos ügyek, a földügyek, az adásvételi és haszonbérleti szerződések kifüggesztésével kapcsolatos ügyintézés. Aktívan segíti a polgármester mindennapi munkáját.

A jelenleg gyermekgondozási szabadságát töltő kirendeltség-vezető várhatóan huzamosabb ideig lesz távol a továbbiakban is, mivel második gyermekével várandós.

Jegyzőként heti három alkalommal keresem fel a kirendeltséget. Az adóügyi főelőadót kiadmányozási joggal ruháztam fel, ez is biztosítja a zökkenőmentes ügyintézés, az iktatórendszerben is ellenőrzöm az ügyintézés, a határidők betartását.

Az ASP rendszerek használata napi rálátást biztosít számomra minden kolléga munkájára.

2018-ban sem államigazgatási, sem önkormányzati hatósági ügyben fellebbezés, illetve jogorvoslati kérelem nem érkezett.

A képviselő-testület 2018-ban 18 nyilvános és 10 zárt ülést tartott. A PÜB 6 alkalommal ülésezett, mert egy alkalommal ülésük határozatképtelen volt. Az önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzatok 2018-ban egy-egy közmeghallgatást tartottak.

A Kölkedi Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Kölkedi Roma Nemzetiségi Önkormányzat munkáját is segítjük.

Kérem szíveskedjenek elfogadni a kirendeltség munkájáról szóló beszámolót.

Kölked, 2019. április 5.

Zimmermann-né dr. Kovács Anikó s. k.
jegyző

Határozati javaslat

Kölked Község Képviselő-testülete a Nagynyáradi Közös Önkormányzati Hivatal Kölkedi Kirendeltsége munkájáról szóló beszámolót elfogadja.

Felelős: Zimmermann-né dr. Kovács Anikó jegyző

KÖLKED

Településképi Arculati Kézikönyv 2017.

~~Véleményezési anyag~~

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés

2. A település bemutatása

általános településképp, településkarakter

3. Örökségünk a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Településtörténet

Településképi jellemzők

4. Településképi szempontból meghatározó területek eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképp, arculati jellemzők a településkarakter bemutatásával

4.1. Tájkarakter

4.2. Településkarakter

Történeti településrész

Új településrész

5. Ajánlások a településképp minőségi formálására, építészeti útmutató

5.1. Belterület építészeti útmutató

Történeti településrész

Új településrész

Telepítés

Terepalakítás

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Szín

Tornácok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Részletek

Kerítések, térfalak

5.2. Tájképi útmutató *beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek, közterületek*
(*utcák, közterek, közparkok, közkertek*)

6. Jó példák: épületek, épített részletek *épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása*

7. Jó példák: sajátos építményfajták *sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések*

Köszöntő

„Üdvözöljük a gólyák földjén!”

Sok szeretettel köszöntöm a magam és Képviselő-testületünk nevében, a látnivalókban gazdag Kölked településen!

Jöjjön el hozzánk, nézze meg a Dunántúl legtöbb fészkelő gólyáját és látogasson el Fehér Gólya múzeumunkba! Túrázzon a gyönyörű bédai természetvédelmi területen, ahol mindig láthat védett növényt, találkozhat ritka madár, emlős, kételtű, hüllő és rovarfajokkal, de akár horgászhat is egyet szentély jellegű holtágaink valamelyikén. Részt vehet kenu és lovas kocsis túrákon és élmény teli halászati bemutatóon, a csalhatatlan dunai halászlé ízével fűszerezve.

Láthat nálunk régi, megsüvegelhető, stílusos parasztházat, nem beszélve Erdőfű szívmelengető építészeti örökségéről, amely vélhetően az utolsó uradalmi majorsági központ emléke. Bízunk abban, hogy a világörökségi várományos római kori Altinum erődje tovább emeli látnivalóink széles skáláját, csakúgy, mint a karnyújtásnyira lévő, Mohácsi csatának emléket állító, tavasztól-őszig látogatható Történelmi Emlékhely. Bár szolgáltatásaink napjainkban kezdenek kiteljesedni, már most várjuk Önt! Néhány éven belül lesz minőségi gasztronómiánk, még több szállásunk és komplett programjaink. De addig jöjjön, hiszen biztosan eljön majd akkor is, és megint és újra...

Találkozzunk Kölkeden!

Szeretettel várjuk!

Csomor Tibor
polgármester

1. Bevezetés

A településképi védelméről szóló 2016 évi LXXIV. Törvény értelmében Kölked község Településképi Arculati Kézikönyvet készített, melynek célja, hogy bemutassa a település jellemzőit, építészeti és táji értékeit. Az eltérő karakterű településrészeket lehatároltatja és ismertteti, majd szöveges és képi formában építészeti és táji ajánlásokat fogalmaz meg a településképhez való illeszkedés céljából. Az arculati kézikönyv alapja lesz a településképi rendeletnek, melynek megalkotása központi szabályozás révén szintén feladata lett az Önkormányzatnak. Nem önként vállalt feladatként, sajnos a Településképi Arculati Kézikönyv elkészíttetését az átlagosnál jobb anyagi helyzete miatt Kölked Község Önkormányzatának saját forrásból kell megvalósítania. Ettől függetlenül igyekszik jó minőségű szakmai anyagot összeállíttatni, mert a község természeti, kulturális és épített környezet megóvásában tett törekvései az utókor számára ezt meg is követelik. Kölked Község Képviselő-testület abban is bízik, hogy ezen törekvéseiben támogató partnert talál térség-, megyei- és országos szinten is. A jelent fenntartani, új eredményeket elérni csak közösen lehet!

Az arculati kézikönyv segítséget kíván nyújtani a településen a vidék fejlődését szolgáló támogatók, az itt élő építetők és tervezők beruházást tervező és tervezési munkát végzők számára is. A benne kézikönyvben megfogalmazott értékek felmérése az építészeti és táji örökség védelmét védelmének alapját szolgálhatja. Az

ajánlások és a bemutatott jó példák iránymutatást kívánnak adni a napról napra változó településképi formálásához, de ezeket az ajánlásokat javasolt folyamatosan hozzáigazítani, módosítani a település érdekeihez.

A szakemberek által elkészített véleményezési anyag csak az érdeklődő, befogadó lakossággal együtt lehet teljes, aki segíti akik segítik a kézikönyv formálását, időszakos felülvizsgálatát.

Kölked központja a magasból

2. A település bemutatása **általános településképi,** **településkarakter**

„Kölked Mohácstól mintegy 4-5 km-re délre, a Dunától 3-4 km-re nyugatra fekvő kis község. Délre erdők húzódnak egészen a mai magyar-horvát határig, nyugatról szántóföldek az Eszéki országútig s azon túl a szomszédos falvakig. A falu idősebb lakói még ma is emlékeznek arra az időre, amikor a víz egészen a faluig húzódtott és

csónakkal lehetett közlekedni csaknem a mai központig.” Bezerédy Győző: Kölked története (Kölked 1997.)

Az egykori két , a XIX. század közepéig szabályozatlan Duna akkori főmedréhez legközelebb eső, Keleti dörmön felépült falu szerkezeti két elkülönülő részre osztható. Keleti, épült fel a falu ősi magja (ahol a templom és a lakóházak álltak egykor) halmazszerű, szabálytalan utcavezetésű, kis telkeken sűrűn beépített területtel. Az egykori két falurész közötti mocsár, Ezt követően a nyugatra fekvő, középső dörmön történt meg a falu terjeszkedése, a XX. század közepéig, a mai Tisza u. túloldalán. A Tisza utca területe valaha egy mocsaras elválasztó sávja volt a két dörmőnek. A középső dörmön már szabályos alakú tömbök és építési telkek, egyenes vonalú, egymásra merőleges utcák találhatók. Ebben a településrészben található a régi temető, de nagy kiterjedésű telken fekszik az 1987-ben átadott új iskola is. A régi temető is ezen a területen található, de ez már akkor is itt volt, míg be nem kezdték építeni a középső szigetecskét. Itt kell megemlíteni azt a Kölkedre jellemző kistelepülési sajátosságot, hogy függetlenül attól, hogy Kölked lélekszáma sosem haladta meg az 1500 főt, mégis kettő temetője van. Az „ősi”, helyben református temetőként ismert sírkertén kívül van még egy temetője a falunak. Ez a legnyugatabbi, ún. harmadik dörmön túl és harmadik régi Duna mocsárvilág átvágáson is túl található. Ma ezt nevezik köztemetőnek, de az idősebb kölkedieknek csak katolikus temetőként a legnyilvánvalóbb a nevesítése. A harmadik, legnyugatabbra fekvő dörmön kialakult lakóövezet is már rendezett. Ezen a területen a II. világháborút követő időszakban, de leginkább az 1950-es évektől folytak lakóház építések. A falu jellemző domborzati képe tehát három dörmő, három Duna mocsár terület átvágással. Ez volt a múlt, ma már sem víz, sem mocsár nincs. Időnként belvizek még ízelítőt adnak a környéken, hogy milyen lehetett valaha a táj. Ez utóbbival szemben, a települést K-Ny irányban átszelő Mohács-Kölkedi összekötő út túloldalán is nagy zöldterület, a rekultiváció alatt álló egykori agyaggyerőhely található. Gazdasági vagy iparterület nincs a falun belül. Legjelentősebb ilyen jellegű építmény a település Ny-i szélén, az 56.sz. főközlekedési út mellett lévő „törökdombi” sertéstelep. Üdülőtérülete nincs a településnek, a falutól DK-re, az egykori zártkertek helyén ma belterületi kertek találhatók, némelyeken épületek is vannak. A falut Kelet-Nyugati irányban szeli át a falun átvezető főközlekedési út (5117.sz.), amely Mohácsról indulva, Kölkeden át, egészen az. 56. sz. Mohács-Eszéki országútig tart. Nem volt ez mindig így, hiszen 1980-as évekig Kölked zsáktelepülés volt. Csak ez után épült meg az összekötés az 56. sz. útig. A településen belül még egy országos közút található, a Kölked-Erdőfű 51171.sz. összekötő út.

Kölked látképe a magasból DNY-ÉK irányba, középpontban a Népházzal, a református templommal és a paplakkal

Kölked teljes közigazgatási területe 6194 ha, ebből a belterület 81 ha. A belterületől É-ra és Ny-ra fekvő területei – a feltöltött a lecsapolt és csak elenyésző mértékben feltöltött egykori árterület – mezőgazdasági művelésre alkalmas szántóterületek, melyeknek igen jelentős része pont az alacsony térszint miatt gyakorta belvívveszélyes. ~~az É-i részen elszórt tanyákkal.~~ Valaha, főként Északi irányba, Mohács határa felé elszórtan tanya volt a külterület, ám mára már csak összességében is kevés tanya maradt meg és azok sem elsősorban állandó lakhatási céllal. ~~A belterületől D-re ma is a Duna holtágaival, vízjárta területeivel átszótt, erdős terület található, amelynek nagy része a Duna-Dráva Nemzeti Park területébe tartozik. A település K-i határát a Duna, Ny-i lezárását pedig az 56. sz. főút adja.~~ A település környezetét elsősorban jó minőségű szántóföldek alkotják alacsony térszinten, a Duna 1800-as évekbeli valamikori árterületén. Nyugati irányba is vegyes a kép, hisz a jó minőségű szántókon felül vannak mély, mezőgazdaságilag műveletlen, vizes-égerlápós területek, kaszálók az ún. Nagyvizslaki részen, ám a „magasparton” vannak a térség legjobb minőségű szántói. Egy ilyen magaslaton található a helyben Várdombként ismert terület, mely valamikor a római Limes vonalában kialakított erődrendszer, katonai tábor, Altinum nevű erődjének adott helyet. A Falu Északi irányban teljesen sík, a már említett, lecsapolt régi ártéri területekkel. Keletre a Duna jelenlegi főmedrén túl főként ártéri erdőtársulások, ártéri vizes élőhelyek és Duna-holtágak, és a Kölkedi-Nagy rét található. A rét a Duna teljes ártéri medencéjének legnagyobb egybefüggő ártéri rétje, kuriózum. A falutól Délre szintén szántók és igen jelentős, egybefüggő területen található a híres Bédai erdő, növény- és állatvilágával, és a legnagyobb

ismertségét hozó gímszarvas állományával. Déli irányban található Kölked külterületi lakott településrésze, Erdőfű is, mely egykor Izabella-föld néven volt ismert, Frigyes főherceg egyik lányának neve után. Az erdők, vizes élőhelyek, legelők túlnyomó többsége a Duna-Dráva Nemzeti Park részét képezik, a Natura 2000 és a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozó területekkel együtt.

A főhercegi uradalom erdeinek határa közvetlenül Kölked falu alatt kezdődött. Vizslak, Béda, Izabellaföld (Erdőfű) és a Duna túlsó oldalán Karapancsa tartozott a Belyei uradalom területéhez. ~~amely elsősorban vadászati területnek számított, ekként vált világhírűvé.~~ A bédai terület világhírét Karapancsával együtt a gímszarvas állományának köszönheti. A múlt század közepéig Frigyes főherceg és leszármazottainak birtoka volt Erdőfű uradalmi majorsági központtal, ám a vadászattal egybefonódott hírnevén kívül gazdasági hasznát főként az erdő- és nádgazdálkodás, az állattartás és a halászat adta. Az 1950-es években Erdőfű puszta 600 lakosú település volt. Jelenleg Kölked külterületi lakott településrésze mindösszesen 20 fő körüli állandó lakossal. Jelentőségét növeli az a tény, hogy a volt uradalmi majorság sajátos építészeti jegyeit őrző településszerkezet épületeinek túlnyomó többsége mai napig is megvan. Sajnos a gazdasági épületeket és a lakóépületek egy részét lebontották. Valószínűsíthetően még így is, magyarországi viszonylatban a legjobb állapotban megmaradt sajátos építészeti örökségünk Erdőfű, a volt uradalmi majorság, amely akár állami védelemre és felújításra is érdemes lehet.

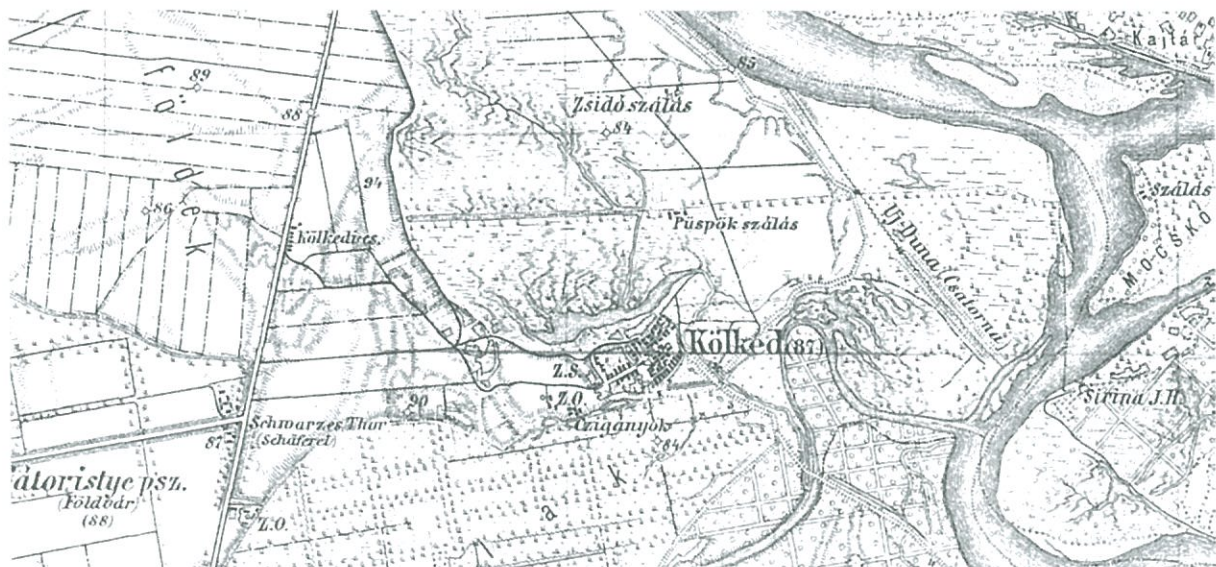

Erdőfű pusztai háza a koros fák között, segítség nélkül nem lesz megőrizhető az utókor számára.

Kölked tájképi szempontból a Mohácsi teraszos sík kistájon, a Duna második teraszán, Baranya megye délkeleti részén fekvő település. Közúton Mohács felől közelíthető

meg, vasúti megállója nincs. A közigazgatási terület D-i DNy-i határvonala Horvátországgal határos. A kistáj felszínének Nyugati része az alacsony, ármentes síkság, Keleti része pedig ártéri szintű, tökéletes síkság orográfiai domborzattípusába sorolható. A Mohácsi teraszos sík 85-105 m, ezen belül Kölked 85-95 m tszf. magasságú, átlagos reliefje 0-20 m/km², kitettsége enyhén délies, az átlaglejtés 0-5%. vízrajzát tekintve gyenge lefolyású mérsékelt száraz, vízhiányos terület. Az állóvizek közül a Duna holtágai, a folyóvizek közül a Duna a táj sajátossága.

A táj kettős arculatú: a töltésen kívüli mentett oldalon erősen átalakított, szántók borította agrártáj, erdők, míg a töltésen belüli árterület magas természeti értékű ártéri erdőgazdasági-, vizes élőhely - és ártéri legelőkkel tarkított gyep művelési ágú tájtypusba sorolható. Ez utóbbi is, melyek jelenét és jövőjét jelentősen befolyásolja az intenzív erdő- és vadgazdálkodás, folyó szabályozás. A természetes erdőtársulások közül a mentett oldalon legjelentősebbek a tölgy-köris-szil ligeterdők voltak, amely erdőtársulások a XX. század második felében erősen átalakultak a mesterségesen betelepített, nem őshonos fafajok betelepítésének következtében (fekete dió, amerikai köris, nemes nyarak). Az alacsonyabb ártéri szinteket fűz- és nyárligetek foglalják el, de a XX. század második felében itt is megejelentek az idegen- és invazív fafajok (zöld juhar, nemesnyarak, gyalogakác), melyek visszaszorítása rengeteg energiát és pénzt igényel. ~~E természetes kép helyett azonban gyakran a helyükre telepített kultúrerdőket (feketedióseket, nemesnyarasokat, akácosokat, vagy fehérfűz, fehéornyár, néhol kocsányostölgy ültetvényeket) találunk.~~

Kölked határa a Duna szabályozással a Harmadik Katonai Felmérésen (1869-1887). Ezen a térképen a Kölkedi-Holt Duna már egy lefűződött mellékágként jelenik meg, holott évszázadokon keresztül főág volt. A térképen a Mohács-szigeti oldalon lévő, mai holtág a Mocskos-Duna és a kölkedi oldalon lévő Külső-Béda alkotja a főágot, amelyek mára már csak az 1850-es évek időszakában lezajlott nagy folyószabályozások következtében rohamosan feltöltődő holtágként léteznek.

Kölked határa a szabályozott Dunával Magyarország Katonai Felmérésén (1941). Ezen a térképen már a Mohács-szigeti Mocskos-Duna és a kölkedi oldalon lévő Külső-Béda is csak egy holtág.

A táj karakterének kialakulásában nagy szerepet játszott és játszik ma is a Duna közelsége, és jelenléte, a Duna holtágainak természeti környezete, a táj legértékesebb részletei a különleges természeti adottságokkal függenek össze. Különösen a holtágak menti területek, melyeket sajátos növényvilág, állatvilág, és a táji, kultúrtörténeti értékek sokasága jellemez. Éppen ezen táji és természeti adottságokból kifolyólag Kölked külterületének nagyobbik részét a Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapancsa Tájegysége foglalja magába. ~~magában foglalja~~. A természetvédelmi területek elsődleges tájhasználati módja döntően az erdőgazdálkodás, kisebb területi aránnyal pedig a vízgazdálkodás, a rét és legelőgazdálkodás.

Csónakok a Belső Béda partján az Erdőfű pusztára vezető út mellett

Vadászkastély Bédán. Frigyes főherceg uradalmának bédai vadászközpontja volt. Kismértékben hasonlít a jóval impozánsabb karapancsai vadászkastélyhoz.

Horgász ház a Külső Béda partján. Az 1960-70-es években épült horgásztanyák kivétel nélküli hasonlósága, hogy spontán épültek, az általuk elfoglalt területek tulajdon jogával a használóik – „tulajdonosaik” – nem rendelkeznek. Az egyes hatóságok jelenléte ellenére a mai napig is folynak ellenőrizetlen felújítási tevékenységek és jogszerűtlen építések

A külterületnek mindössze az egyharmada az, mely nem esik a természetvédelem szabályozása alá. Ezeken a területeken döntően szántóföldi növénytermesztés folyik, csekély mértékben erdőgazdálkodás, de foltszerűen található rét-legelő-gyepterület, és magasabb talajvízű, időszakosan vízállásos terület is.

A külterületet két eléggé eltérő jellegű részre osztja az árvízvédelmi töltés. Kölked külterületének 10,5%-a szántó művelési ágban van, ennek nagy része a töltéstől nyugatra található. A mintegy 37% erdőborítás és a 3,6% gyepterület nagy része a külterület keleti-délkeleti részén helyezkedik el.

Tájszerkezeti vonalas elemek:

- Duna folyam
- Duna lefűződött és leválasztott holtág rendszere
- Mohács-Kölked közút
- Kölked-Erdőfű bekötőút
- Mohács-Udvar 56. sz. közút
- árvízvédelmi töltések
- főbb- és alárendeltebb mezőgazdasági és erdészeti dülők, léniák
- belvíz levezető csatornák kusza hálózata
- a magyar-horvát államhatár vonalában migrációs drótkerítés

Tájváltozási tendenciák:

- Szárazodás
- Vonalas közlekedési infrastruktúra-elemek (töltések, kerékpárút) létesítése, felújítása, bővítése
- Intenzív mezőgazdasági használat
- Túlzott erdőgazdálkodási tevékenység következtében a korosabb, értékesebb erdők drasztikus csökkenése
- Világörökség-várományos terület (dunai limes)
- A Duna folyam szabályozás katasztrofális kihatása a talajvízháztartásra, amely ezzel az egyik legbefolyásolóbb tényezője a tájváltozásnak
- Mezőgazdasági major, egyéb ipari és pihenőpark jellegű területek megjelenése

Meglevő és tervezett közúti és kerékpárút nyomvonalak Kölked közigazgatási területén Baranya megye Területrendezési terve alapján
A meglévő hálózattal a schengeni egyezmény életbe lépését követően Kölkednek közvetlen kapcsolata lesz a határos horvátországi településekkel.

3. Örökségünk

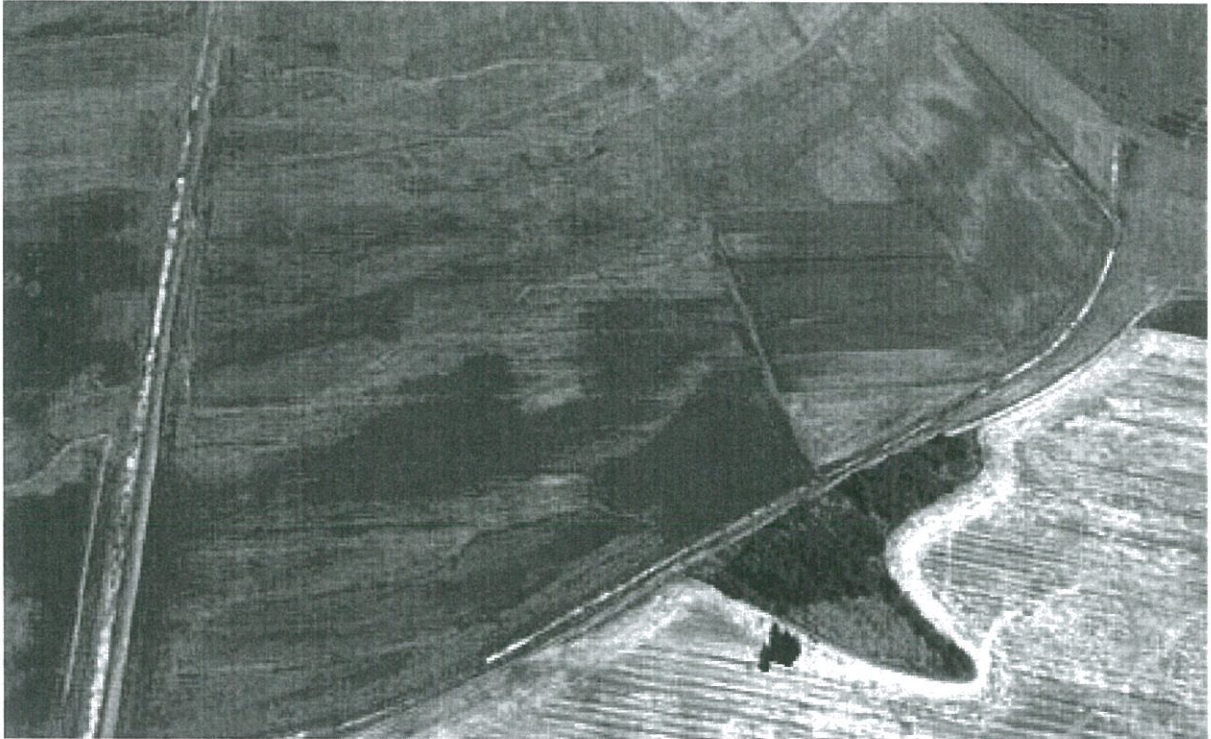
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

Településtörténet

Irodalmi adatok, régészeti kutatások alapján megállapítható, hogy Kölked és környéke már időszámítás előtti időkben is lakott terület volt. A rézkor késői szakaszában a Péceli kultúra képviselői, a bronzkor utolsó szakaszában pedig az Urnasíros kultúra népeinek ittletéről szórványleletek tanúskodnak, majd a kelták is letelepedtek a vidéken. A római korban fontos szerepet játszott, Altinum néven katonai tábor építettek ide. Védte a birodalmat, de védte a Limes útvonalat is, amelynek része volt a Duna mentén. A római hódítás után az avarok telepedtek meg a területen, ittletükről

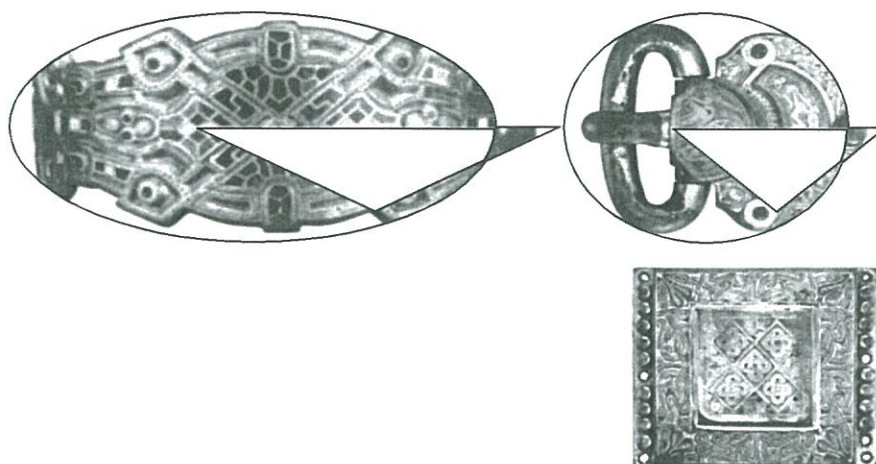
gazdag régészeti emlékek tanúskodnak, de leletek kerültek elő a honfoglaló magyarok korából is a Fekete-kapu környékén. Feltételezhető, hogy hun és más népek töredékei is meghúzódtak az erdőségekben, mocsarakban már az avarok előtt és utánuk is. A honfoglalás után, a földművelésre való áttérés idején jelentek meg az első lakók a mai falu területén.

Altinum római erődjének maradványai a fás területen, amely egykor a Duna partján volt

Kölked-Feketekapu egy 6-7. századi germán és avar lakosságú település lelőhelye

A 6-7. századi germán és avar település gazdag leletanyaga a virágkorból

Az Árpádok korában a község lakott hely volt. Lakói életében fontos szerepet töltött be a halászat. Első földesura a pécsváradi apátság, amely ~~1016-ban~~ 1015-ben Szent Istvántól adományként kapta a területet. 1057ben kelt okirat már a pécsi püspökséget is említi a birtok tulajdonosának. Az oklevélből kiderül, hogy a falunak két birtokosa is van, az apátság és a püspökség. A későbbi időkben csak a pécsi püspökség a tulajdonosa.

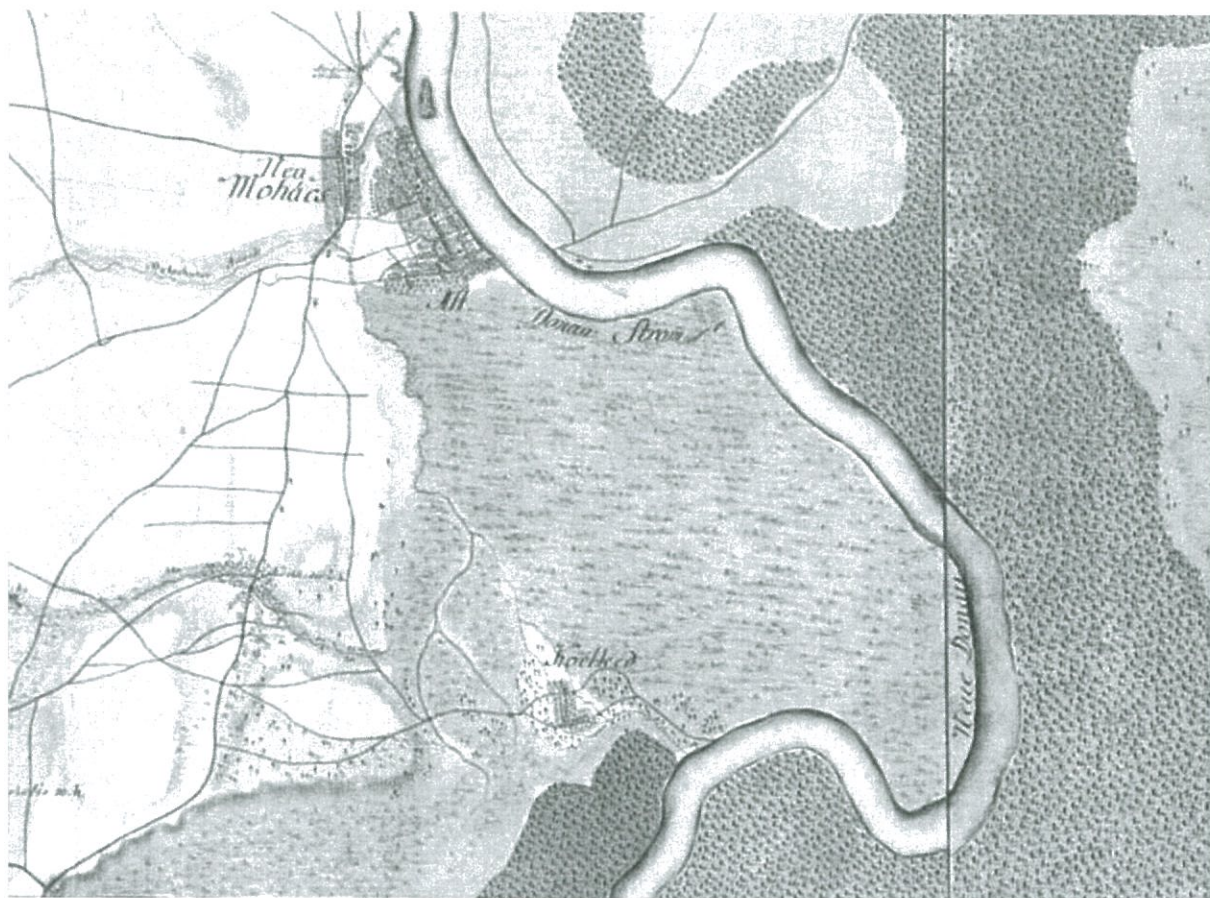
A település neve írásos emlékekben 1057-ben bukkan föl először Kulkedy alakban. A Mohács előtti oklevelekben nyomon lehet követni elnevezései alakulását: Kwlked, Kelkedy, Külked stb.

A középkorban a területet mocsár és víz vette körül, letelepedésre a környéken két hely volt csak alkalmas: a mai Várdomb és a mai falu. A középkori falu is a mai falu református templomának környékén épülhetett. Ezt igazolják a felszínre került, ebből a korból származó cserépedény töredékek. Az itt élő jobbágyok a falu alapításának idején kizárólagosan halászatból éltek. A hal mennyiségének és a halászati viszonyok megváltozásának következtében az itt élőknek már csak egy részük maradt halász, másik részük földműves volt, de leginkább mindkét megélhetési módot használniuk kellett (részes halász, paraszt halász). A földművességgel szinte egy időben jelent meg az állattartás, gyümölcs termesztés és méhészkedés is, mint további megélhetési forma. A Duna, az árteret borító mocsarak és erdők a szegényes megélhetés mellett védelmet, biztonságot is nyújtottak a lakosság számára. Jó búvóhelynek számító mocsarakba, nádasokba menekültek 1526-ban a vesztes csata után, majd a fosztogatók elől is. Ennek volt köszönhető, hogy a falu a török hódoltság alatt is folyamatosan lakott hely maradt, ám de fizetett a töröknek és a pécsváradi apátnak is. A falu a középkorban főként halban róttta le adóját. „Legkelentőbb” halai a viza, harcsa, süllő voltak.

Kölked talán egyik legkorábbi térképi ábrázolása egy 1726-ban készült vízrajzi térképen. A térkép templom ábrázolása is azt bizonyítja, hogy a Duna mellékágával, mocsaras árterületével körül ölelte a falut

A Duna Mohács Baja alatt az enyhe lejtésű területen gyakran változtatta medrét, így volt olyan időszak is amikor két ágra szakadt. Az egyik ág az ún. baracscai ág volt, a másik pedig a mohácsi ág, amely napjainkban is Kölked határában folyik. A Duna főága eredetileg a baracscai ág volt, amely Kölked alatt 15 kilométerre, a mai horvátországi Kiskőszeg és a szerbiai Bezdán települések között egyesült a mohácsi ággal. A korai vízrajzi térképen még a Duna Mohács és Kölked között nagy kanyart tett nyugati irányban és a Borza patakkal párhuzamosan egy mellékága is volt Kölkedtől nyugatra. ~~A mellékág vélhetően a mai parkosított terület és általános iskola vonalában lehetett.~~ A település így ebben az időszakban egy szigeten volt, és a folyam Altinum római erődítményének romjait mosta. Megközelíthetősége csónakkal és fahidakon keresztül volt lehetséges.

Kölked határa a kanyargó Dunával és Moháccsal az Első Katonai Felmérésen (1763-1787)

Kölked és a mellette folyó Duna az Első Katonai Felmérésen (1763-1787) A jelzett Duna-ág azonos a jelenlegi Kölkedi Holt-Duna ággal.

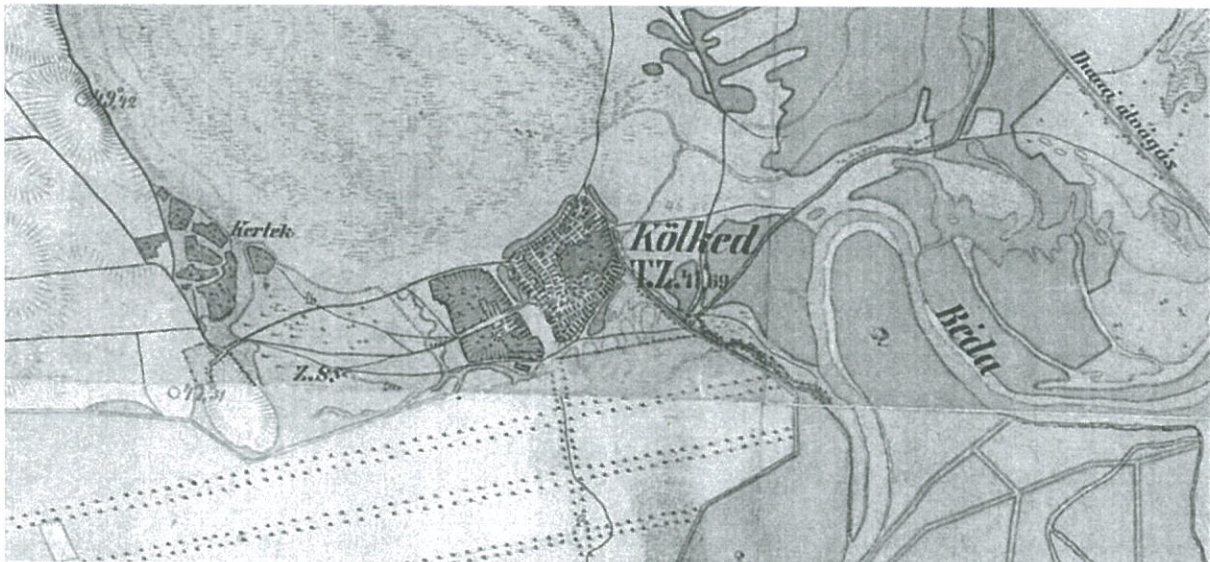
Az 1700-as évek végén a falu az Első Katonai Felmérés térképének tanulmányozása alapján ~~nem a mai történelmi településrészben helyezkedett el, hanem a két vízfolyás között a mai temető dombján.~~ is azonosítható az, hogy a falu a mai templom környezetében volt beépülve. A két jelölt utcator azonos a mai Kossuth Lajos utcával és a Rákóczi Ferenc utcával. A megközelítése is más volt, mert ~~a vízfolyásokon~~ a falut átszelő két út a falun kívül egyesült. A falutól keletre, dél-keleti irányba elhajló út a Duna főmedréhez vezetett, míg a nyugatra tartó út a falut mocsárral körülvéő területen keresztül a magasabb térszínre vezető út volt. A falu területét jelentő szigeteket (dörmöket) áttört töltések és fahidak kötötték össze a nyugati síkságon elterülő szántóföldekkel. ~~két út vezetett.~~ A falu házai a két út között észak-déli irányban és az alsó út mentén települtek két sorban. A templomot a felső út mellett találjuk a keleti házsorban. A térképen látszik még a Várdomb tömbje és több vízfolyás, melyek árkai napjainkig megtalálhatók például a katolikus temető mellett. A települést körben mocsár vette körül, megközelítése egy úton volt lehetséges nyugati irányból, ~~majd a település előtt két irányban elágazó és áthaladó út a keleti oldali dombot megkerülve egyesült és a Duna partjára vezetett.~~ A térkép alapján ~~leolvasható településtörténet merőben eltér az írott forrásoktól, melyek szerint az ősi település a keleti dombon (dörmön) volt.~~ Összességében három dörmő volt a Dunának az itteni árterében. Ezek a dörmők az árterben valószínűleg szigetként alakultak ki és sajátosságuk volt, hogy a Duna ártere, mellékágai, vagy éppen élő vízfolyások (patakok) választották őket széjjel. Erre bizonyíték a mai Tisza utca mély fekvésű, jól kivehető, valamikori meder alakulata, az Általános Iskola lapályos területe a falut átszelő út déli oldalán (ugyan itt az északi oldalon is hasonló lapályos terület volt, amely 1996-ban feltöltésre került), és a falut nyugati irányba elhagyva, a katolikus temető alatti, szintén medervonulatot tükröző terepviszony.

A terület 1686-87-ben szabadult fel a másfél évszázados török uralom alól, ám az ezt követő függetlenségi mozgalmak és katonai események megtizedelték a lakosságot, ennek köszönhetően csökkent le 1696-ra az adófizetők száma. A megyei összeírások alapján arra lehet következtetni, hogy a török alóli felszabadulást követő 60-70 évben lényeges változás, fejlődés nem következett be a falu életében. Csak az 1750-es évektől kezdve lehet szaporodásról beszélni, valamelyes fejlődés a század végére tapasztalható. A szűk hasznosítható termőterület vonatkozásában ez a létszámnövekedés a telkek elaprózódásához vezetett. Emellett a legnagyobb gondot a legelőterületek hiánya okozta. A század végére a falu 69 házból és a templomból állt. Bejárat a településre csak az ún. „Töltéseken” át vezetett, amely nyugat felől először a középső dörmön lévő temetődombot érintette. A temetővel szemben, a domb szélén állt a templom és a paplak. A szűk hely miatt a házak közel álltak egymáshoz, sárral tapasztott vagy vert falú kis házak voltak, amelyekben nagy létszámú családok éltek.

A népesség alakulásában legdöntőbb az volt, hogy a terület mennyi embert tud eltartani. A mocsaras terület miatt a földművelés nagyon kockázatos volt, s a terjeszkedés lehetőségei is behatároltak voltak. A kétnyomásos gazdálkodás, a

mérsékelt terméshozam, a Duna gyakori áradása mind erős korlátozó tényezők voltak. A terület kizárta annak a lehetőségét is, hogy itt valamilyen iparral foglalkozzanak. Mivel minden fontosabb útvonaltól távol esett, a kereskedelem sem fejlődhetett, s a legelők, rétek kis száma miatt az állattartás sem volt jelentős. Továbbra is meghatározó volt azonban a halászat.

A gazdasági helyzetet döntően befolyásoló tényező volt a Duna 1829-30-ban elkészült átvágása és az ezt követően elkészült védőgát-rendszer megépítése. Ezzel a falu és a földek nagy része kikerült az árterületről, ám de továbbra is többségében mély fekvésű, mocsaras, belvizes területek alakultak ki. A falu maga kissé távolabb került a folyamtól. A folyó szabályozása, a rétek-, legelők- és a szántóterület növekedése háttérbe szorította a halászatot. Az árvízveszély a fent említett lépések ellenére sem szűnt meg, 1830-ban, 1838-ban és 1844-ben is komoly pusztítást végzett az áradás. Még a század végén is jelentős földterületek álltak állandóan vagy időszakosan víz alatt. A talajvizek elvezetése, a földek művelhetővé tétele érdekében alakult meg 1899-ben a Mohács-Kölkedi Ármentesítő és Belvízelvezető Társulat.

Kölked a Második Katonai Felmérésen (1806-1869). A térképen jelölt középső szigeten (dörmön) - amelyen addig csak a temető volt -, a jelenlegi Önkormányzati Hivatal környezetét is érintő területeken megjelennek az első lakóházak is. A kertek a falu lakóinak kiskertjei. A térkép bal felső sarkában, a terület legmagasabb pontján volt a római kori Altinum erőd építménye.

Vallását tekintve a török időkben még valószínűleg katolikusok voltak az itt élő emberek. A hagyomány szerint elsők között tértek át a református hitre. Templomuk 1710-ben épült, tornya 1812-ben. Még ebben az évben tűzvész következtében leégett a parókiával együtt, amelyben az irattár is volt. Szinte a semmiből építették újjá 1814-re, de egy évre rá megint leégett. 1820-ra ismét állt az új templom. Míg a templom első

leégését követő újjáépítést a pécsváradi apát annyiban segítette, hogy könnyített a falu adóbefizetésén, úgy a második leégést követő újjáépítést már ilyen módon nem támogatta. Viszont a püspök lehetőséget és engedélyt adott a falunak arra a kérésére, hogy saját téglagyárat építsen és onnan termelje ki a templom felépítéséhez szükséges téglát. Valószínűsíthetően mind a templom, mind a parókia, mind pedig az egyház által építtetett iskola épületét is a saját égetőből származó téglából építették fel, amelyet a téglák bélyegnyomata is alátámaszt. A falu első iskolája is a református egyházközösségé volt ~~(építéséről, nagyságáról nincs pontos adat, de~~ Az első tanító 1790-ben érkezett Mohácsról a faluba, az „új” iskolát pedig 1831-ben építette föl az Eklézsia.

Az 1820-ban a második tűzvész után épített református templom

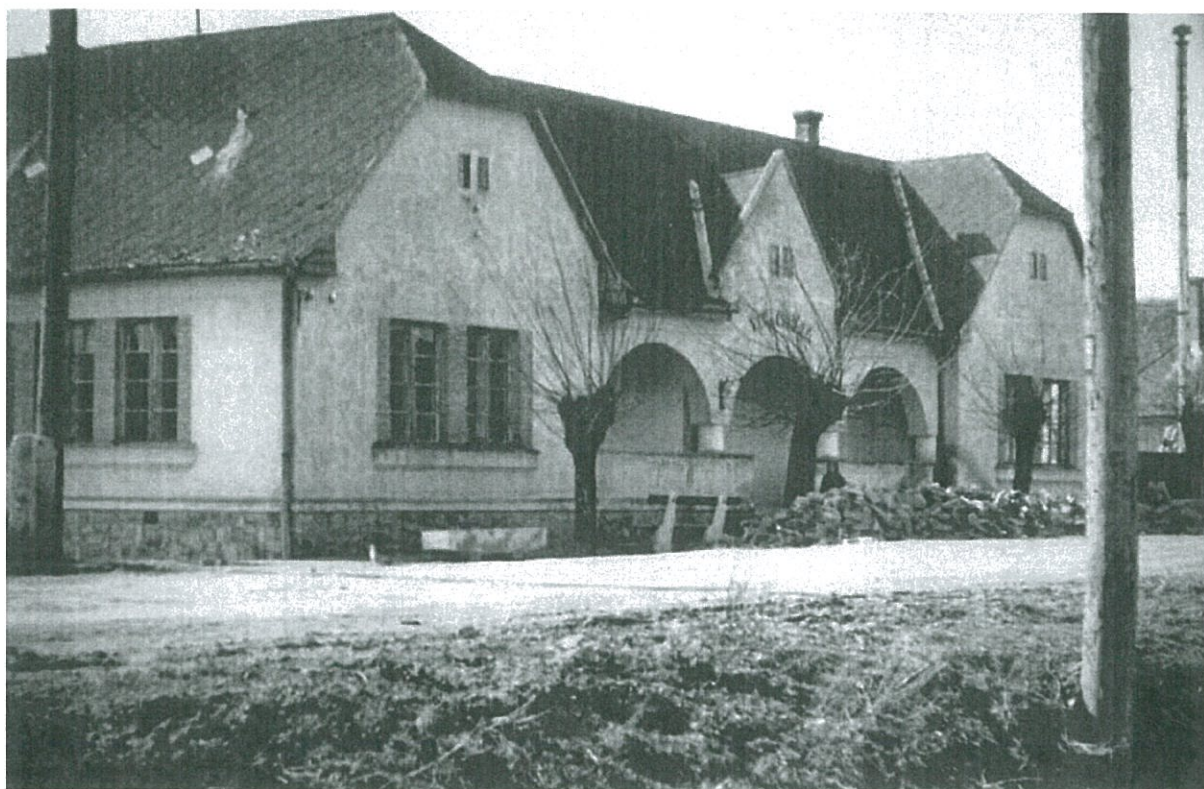

1836-ban még szintiszta református faluként tartják számon, de lassú bevándorlással fokozatosan emelkedett a katolikusok száma, majd később túlsúlyba is került. Míg a református családoknál az „egykézés” miatt egyre kevesebb gyerek született, a katolikusoknál ez kevésbé volt megfigyelhető. Az elemi népiskolában a katolikus gyerekek száma lassan meghaladta a reformátusokét. Megnyílt a katolikus iskola, amely imaházként is működött. Az iskolák államosításával megszűntek a felekezeti iskolák, ebben az épületben az alsó tagozat kapott helyett. Az új iskolaépület átadásával az osztályteremből kápolnát alakítottak ki, amely 1981-ben tornyot kapott.

A népesség alakulásával párhuzamosan megváltozott a falu nemzetiségi összetétele is (főleg a trianoni békeszerződés után, mikor a községhez területeket csatoltak, s ezek egy része más nemzetiséghez tartozott: német szerb, horvát volt közöttük). Folyamatosan növekedett a cigánytelep lakóinak száma, 1830-ban elérte a 130 főt.

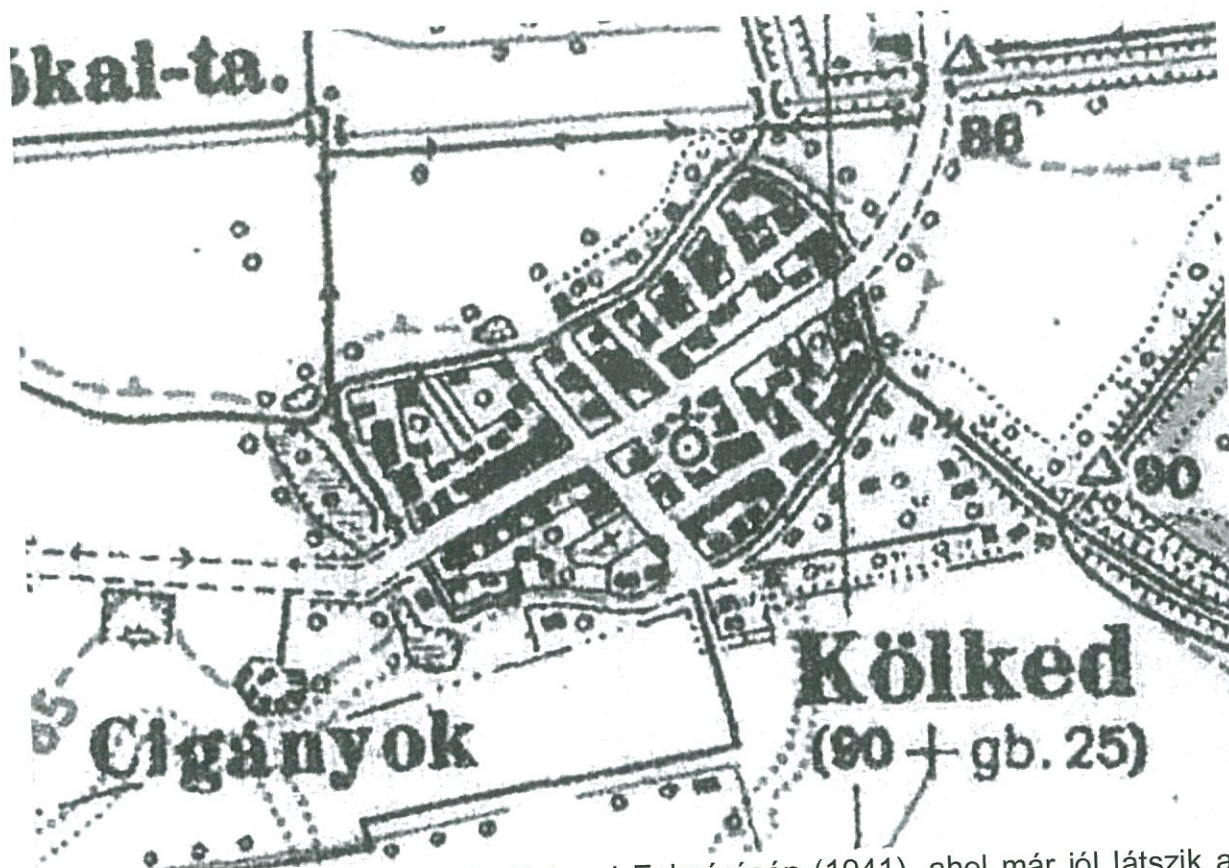
Az 1848. évi eseményeknek mélyreható következményei voltak a településen. A feudális rend megszűnt, de maradványai még évtizedekig megmaradtak és tovább éltek. 1850-ben megindult a népesség fogyása, ami a 70-es években drasztikus mértéket öltött. A falu speciális helyzete sokáig a fennmaradás biztos záloga volt, később azonban a fejlődés gátjává vált. A beszűkült termőterületnek köszönhetően egyre inkább elaprózódtak a birtokok, általánossá válik az a reformátusoknál szokássá vált „egykézés”.

1928-ban épült fel a lakossági összefogással, minisztériumi támogatással a „magyaros stílusú” népház, Visy Zoltán építész elképzelései alapján. Ő tervezte az ekkor megépített (átalakított) községházát is.

A községháza épülete korai fekete-fehér fényképen

A század elején kezdődött meg a két falurész közt még meglévő, s egyúttal a falut is körülölelő mocsár felszámolása, de még hosszú ideig számolni kellett a magas talajvízzel. A népház is a templom és a temető közötti területre épült, ahol előtte nemrég még víz állt, s a 20-as évek végétől egyre többen építkeztek az alacsonyabban fekvő területekre.

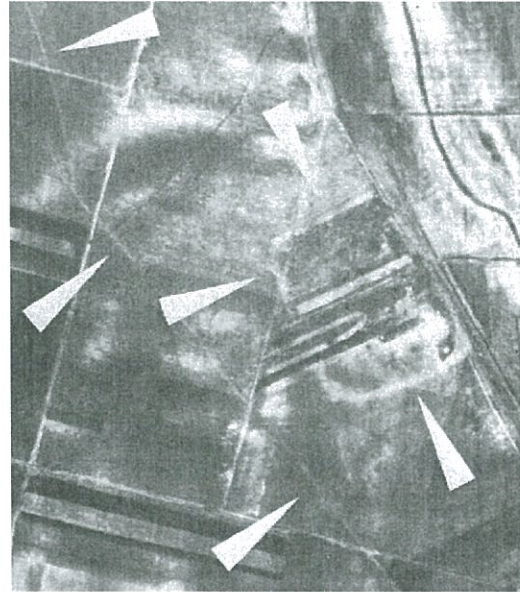
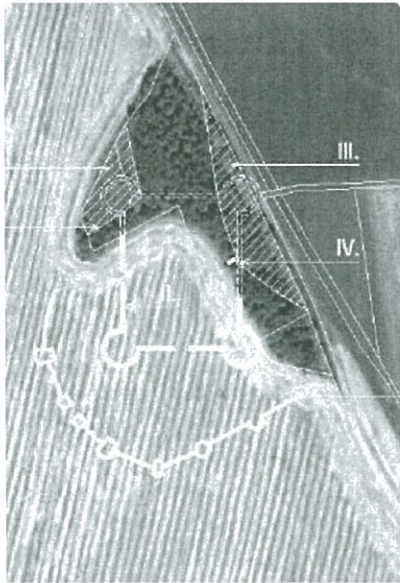

Kölked belterülete Magyarország Katonai Felmérésén (1941), ahol már jól látszik a településen átvezető főút és az új lakóterület a nyugati középső „dörmön”. A keleti dörmön megépült ősi falu részt eredetileg kelet-nyugati irányba nem szelte át az a főút, amely a térképen és a mai valóságban is megtalálható. Ez az út kialakítás valamikor a XIX. század második felében, végén készült el.

Az 1945. évi földreform a pécsi püspökséget és a főhercegségi uradalmat érintette. Mindenekelőtt a főhercegi uradalom területei tartoztak Kölked határába. A földműves-szövetkezeti mozgalom 1946-ban indult meg Kölkeden és Erdőfűn is. A két szövetkezet 1952-53-ban egyesült. 1949 és 1956 között működött az első TSZ Kölkeden, majd 1957-ben alakult a Vörös Fény TSZ. Tagjainak száma 320 fő volt, területe 2600 ha. 1972-ben egyesült a mohácsi Új Barázda TSZ-szel. 1990 óta jelentős számban nőtt a magánbirtokosok száma. A lakosság nagy része ma is mezőgazdasági termeléssel foglalkozik.

1987-ben épült fel a 8 6 tantermes, 160 férőhelyes általános iskola, amelyet a falu kis „ügyeskedéssel” 8 tantermessé „varázslat”. A „varázslat” olyan jól sikerült, hogy az 1990-es évek közepén még ugyanebbe az épület együttesbe sikerült áthelyezniük az óvodát is, két csoporttal működtetve. Kölked 1996 áprilisa óta a Duna-Dráva Nemzeti Park egyik centruma, büszkesége a Bédai tájegység. A természeti környezet, Erdőfű, Béda, Duna nyújtotta lehetőségek kihasználása lehet a település fejlődésének mozgatórugója. A turizmus, az idegenforgalom, a falusi vendéglátás jelenthetik a település, a lakosság jövőjét.

A település környéki táj területhasználatában, megmaradt értékei szempontjából három történelmi korszak nyomait hordozza magán. A mintegy 415 km hosszú Ripa Pannonica a Duna vonalával esik egybe. A folyami határnál fizikai akadályt maga a folyó jelentette, mint természetes határ, ezért falra nem volt szükség, a hadi út a határ mentén futott és összekötötte az egyes katonai létesítményeket, továbbá az erődöket, és egyéb katonai építményeket a civil településekkel. A Világörökségi várományos listán szereplő Kölkedi Várhegy Várdomb Kölkedtől északra észak-nyugatra álló kis dombon fekvő erőd. Római kori nevén: Altinum.

Limes – Altinum világörökségi várományos helyszín turisztikai jellegű bemutatása, Kölked –Várdombon” tervezési vázlat és Altinum auxiliáris tábora és a Limes út egy 1962-es légifotón (forrás: Visy Zsolt)

A második meghatározó időszak a Belyei Uradalom időszaka. Erdőfűt a Habsburg dinasztia leszármazottja Albrecht főherceg kapta meg még az I. világháború előtt. Fia, a XIX. század végén. mely Albrecht vagyonát unokaöccse, Frigyes főherceg örökölte, aki Erdőfűt feleségéről Izabella-földnek nevezte el. Frigyes feleségéről Izabellaföldnek nevezte el. 1945 óta újra Erdőfűpuszta, ill. Erdőfű a neve. Közigazgatásilag 1920-ig Izséphez, 1920–41-ig Kölkedhez, 1941–45-ig ismét Izséphez, majd 1945-től megint Kölkedhez tartozott. Gazdasági szempontból a belyei, majd a sátorhelyi uradalom egyik alközpontja, 1945 után a Sátorhely ÁG erdőfűi üzemegysége, majd a Bólyi Mg. Kombináthoz csatolták.

A harmadik időszaknak az elmúlt évtizedek tekinthetők, amikor a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 1989-ben létesítette (3/1989. II. 22.) KVM sz. rendeletével a Béda-Karapanca Tájvédelmi Körzetet, ami amelynek egyes, a Duna-holtág rendszeréhez tartozó vízterületei 1997 óta Ramsari területek (madárvonulási szempontból védett terület). 1986-tól a Duna-Dráva Nemzeti Park része. Itt található a Nagypartosi tanösvény, amely a fokozottan védett Nagyrét peremétől a Dunáig vezet. Az ismertető táblák segítségével megismerhetjük az ártér működését, ízelítőt

kaphatunk az árvizek és az ártéri gazdálkodás összefüggéseiről, őseink életmódjáról. Az útvonal érinti a rekonstruált Belestye-fokot, valamint átvezet az Ásáson átívelő helyreállított kő – téglá építésű - hídon. A tanösvény mentén, Magyarország egyik legnagyobb ártéri legelőjén megtekinthető a ridegtartású, védett és őshonos szürkemarha gulya.

A természeti örökség részeként értelmezhetők az egyedi tájértékek is, amelyek kataszterét a DDNPI munkatársai elkészítették.

Erdőfű határa még Izabella-föld néven a Dunával és holtágaival Magyarország Katonai Felmérésén (1941). A térképen megfigyelhető, hogy a település ~~főtengelye~~ főtengelyén átvezető út a Duna gátrendszerétől Izsépig tart, melyhez közigazgatásilag ekkor tartozott.

Településképi jellemzők

Kölked belterületének beépített területe falusias lakóterület. A település K-i része, az egykori dombon kialakult településmag szabálytalan szerkezetű része. A lakóházak oldalhatáron állóak vagy szabadon beépítettek, általában előkert nélküliek. ~~Településközpont nem alakult ki.~~ A településközpontot legelőször a templom-, parókia-, iskola-, kocsmá épülete jelentette, kiegészülve azzal a ténnyel is, hogy a halászház fő kikötő helyei a templom környezetében és a mai Kossuth Lajos utca nyugati oldalát érintő Duna mellékágnak a partján voltak. A lakóházak között meghúzódnak az intézmények: református templom, paplak, református iskola. A ~~faluház, NÉPHÁZ~~ – mai formájában kultúrház -, katolikus imaház (~~egykori iskola~~), (a katolikus hívő lakosság és a gyerekek számának emelkedésével iskola is), az Önkormányzat

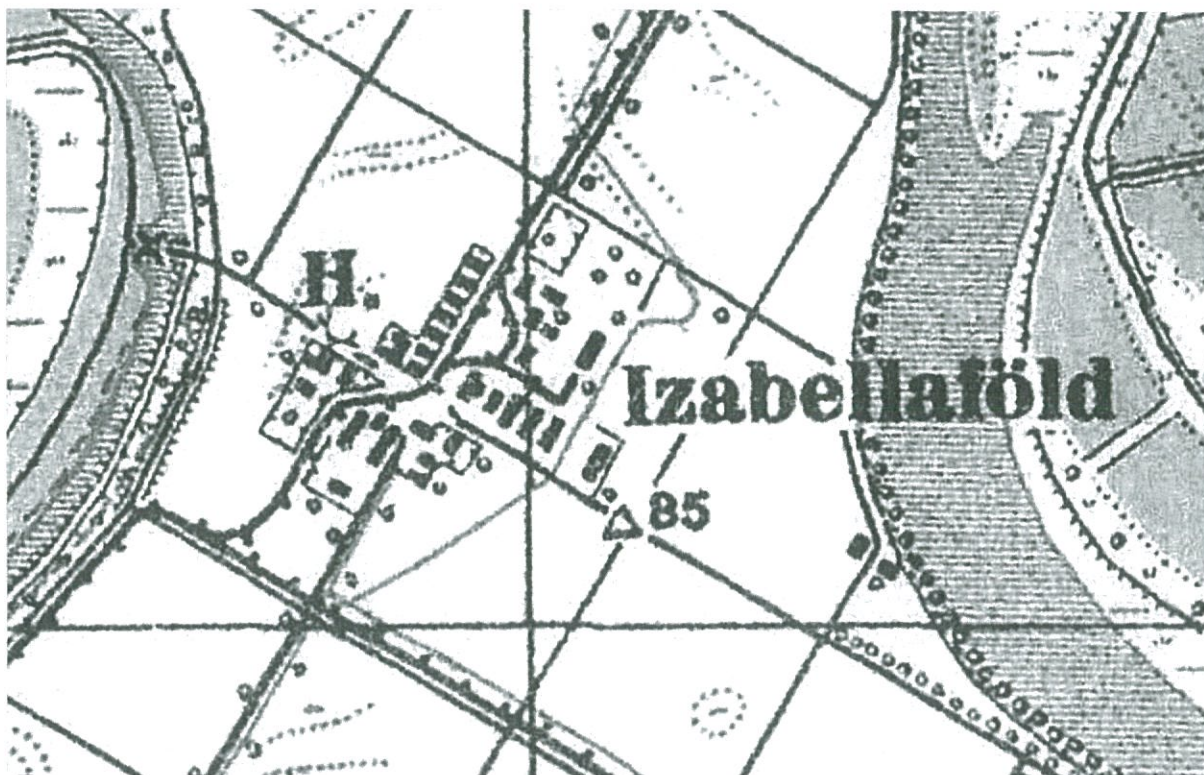
Hivatala (KÖZSÉGHÁZA) épületei már a XX. század eredményeként megépült közösségi épületek, csakúgy, mint a Fehér gólya múzeum, óvoda, és a település közepén K-Ny irányban áthaladó összekötő útra néző üzletek, vendéglátóhelyek. Az épületek alapvetően földszintesek, magastetősek, az újabbak tetőtér – beépítésűek. Mindösszesen három emeletes épület található a községben, a volt orvosi rendelő és szolgálati lakás, egy lakóház és az 1987-ben épült Általános Iskola. A terület korábban ~~gyéren~~ sűrűn beépített keleti részén ~~az épületek már a településen átvezető új útra épültek szintén előkert nélkül, vagy kis előkerttel.~~ nyitották a XIX. század második felében azt a főutcát, amely némileg átrendezte a település első beépített dörmőjét. Az ezen az új utcán kialakult beépítési módok elég vegyes képet mutattak(nak), utcával párhuzamos, vagy arra merőleges nyeregvetős beépítés csonka kontyolással, vagy éppen anélkül, , sátozott beépítés, L alakú saroktelek beépítés, stb.

A Kossuth Lajos utca és a Tisza utca közötti mély fekvésű terület korábban vízfolyás volt, ~~majd a feltöltés~~ ám a folyószabályozást- és lecsapolásokat követően részben beépíthetővé vált ~~után beépült~~ a Kossuth Lajos utca nyugati oldala és a református templom előtti ~~területtel együtt.~~ terület. ~~A Tisza utca túloldalán, a történelmi településrész a főutca Zrínyi utcáig tartó házsora és a Tisza utca szintén előkert nélküli beépítése.~~ Ennek a mélyfekvésű területnek a nyugati határán épült ki egy alapvetően egyoldali beépítésű utca lakóházakkal, elsősorban előkert nélkül. Az új főutca beépítése aztán folytatódott a középső dörmőn is, a Tisza utcától nyugati irányba, nagyobb portákkal, (helyi „gazdag” parasztok portái), a kor elvárásainak megfelelően jelentős léptékű, impozáns kivitelezésű lakóházak- és gazdasági épületek megépítésével, ~~A felsorolt részekben a telkek már nagyobbak és szabályosabbak. A főuteán~~ főutca ezen szakaszán is vegyesen jelennek meg az utcával párhuzamos és arra merőlegesen épített épületek. ~~megjelennek már az utcavonallal párhuzamosan épült polgárházak, de ilyen a községháza épülete is.~~ A Tisza utca déli részén található a református temető is. Később a középső domb nagyobb északi ~~és kisebb déli~~ része is beépült. Ugyan ennek a dombnak a déli része csak lényegesen kisebb mértékben tudott továbbfejlődni, főként a református temető által elfoglalt terület miatt. A szabályos telekosztáson, oldalhatáron álló beépítéssel szintén előkert nélkül, vagy előkerttel állnak az épületek.

A település, amikor kinőtte magát ismét nyugati irányban tudott terjeszkedni a nagyobb kiterjedésű feltöltött vízfolyás, mély fekvésű terület után. Itt már szabályos vonalvezetésű utcák, kimért telkek találhatók, melyeken a beépítési mód mindenhol oldalhatáron álló. Először itt is a főutca épült be a déli oldalon előkert nélkül, az északin előkerttel. A további keresztutcák lakóházai az északi oldalhatáron állnak előkert nélkül (Toldi utca, Móricz Zs. utca), majd az ~~1970-es~~ 1980-as években épült lakóházak előkerttel (Arany J., Alkotmány utcák). A lakóépületek változatosak, az adott kort tükrözik magukon. A lakóterület déli részébe beolvadt a cigánytelep, melynek már csak néhány épülete áll. A mély fekvésű terület déli részére épült ~~1989-ben~~ 1987-ben az általános iskola emeletes épülete. Az északi rész parkosított.

Gazdasági és üdülőterület nincs a faluban. A lakott területtől DK-re húzódó egykori zártkertekben elszórtan találhatóak csak épületek.

Erdőfű puszta a II. világháború utáni határok meghúzása után Kölkedhez tartozik, és a településről a bédai ártéri erdőn keresztül közelíthető meg. Az 1800-as évek második felében kiépült gazdasági központ épületei az utak keresztezésében napjainkra foghíjasan két irányban sorakoznak. Az épületállomány jelentősége, hogy kivétel nélkül a kor magas színvonalán nyerstégla architektúrával készült.

Erdőfű belterülete Magyarország Katonai Felmérésén (1941). A térképen látható, hogy a keresztengely északi felén is házak álltak, ahol jelenleg csak a magtár árválkodik.

A település területén országos műemléki védelem alatt álló épület nem található. Ennek ellenére már a korábbi rendezési tervek is igyekeztek meghatározni a település története, meghatározó építészeti karaktere miatt védelemre javasolt épületek körét. A helyi védett lakó- és gazdasági épületek, utcai kerítések megmaradása mintaként szolgálhat a felújításokhoz, új építésekhez és mindezek hozzájárulnak a településképi javításának.

Helyi védelemre javasolt építmények jegyzéke (H1):

Hunyadi utca 5.	hrs.:339	lakóépület, góré és utcai kerítés
Petőfi utca 2.	hrs.:394	lakóépület
Petőfi utca 7.	hrs.:308/2	gazdasági épület és utcai kerítés
Petőfi utca 14.	hrs.:348	lakóépület
Petőfi utca 15.	hrs.:313/2	lakóépület és utcai kerítés

Nagy Lajos utca 33.	hrsz.:342	lakó- és gazdasági épületek, utcai kerítés
Kossuth Lajos utca 1.	hrsz.:387	góré
Kossuth Lajos utca 3.	hrsz.:387	lelkészlak
Kossuth Lajos utca 4.	hrsz.:383	népház
Kossuth Lajos utca 14.	hrsz.:356	lakóépület
Kossuth Lajos utca 21.	hrsz.:360	lakóépület és utcai kerítés
Tisza utca 2.	hrsz.:3	lakóépület és góré
Tisza utca 13.	hrsz.:352	lakó- és gazdasági épület, utcai kerítés
II. Lajos utca 12.	hrsz.:1	községháza
II. Lajos utca 11.	hrsz.:241	góré és utcai kerítés
II. Lajos utca 19.	hrsz.:297	góré és utcai kerítés
II. Lajos utca 20/a	hrsz.:10	lakóépület
II. Lajos utca 23.	hrsz.:231	lakó- és gazdasági épület
II. Lajos utca 26.	hrsz.:13	lakó- és gazdasági épület, góré, utcai kerítés
Vörösmarty utca 9/a	hrsz.:67	akóépület
Széchenyi utca 1.	hrsz.:408	Fehér gólya múzeum
Árpád utca 8.	hrsz.:438	lakó- és gazdasági épületek
Rákóczi utca 26.	hrsz.:449	lakóépület, góré és utcai kapu
Kossuth Lajos utca	hrsz.:391	református templom
Halász utca 17.	hrsz.:333	góré
Mátyás utca 4.	hrsz.:423/2	utcai kerítés
Tisza utca	hrsz.:5	utcai kerítés
Erdőfű puszta	hrsz.:0315/5	vendégház és gazdasági épület
Erdőfű puszta	hrsz.:0316	volt iskola
Erdőfű puszta	hrsz.:0317	lakóépület (volt óvoda)
Erdőfű puszta	hrsz.:0319	lakóépület
Erdőfű puszta	hrsz.:0320	volt főintézői lakás
Erdőfű puszta	hrsz.:0340	magtár
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/3,4,5,6	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/7,8,9	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/11,12,13	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/14,15,16	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/20,21,22,23	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/25,26,27	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/28,30,31,32,33	lakóépület (volt cselédház)
Erdőfű puszta	hrsz.:0341/34,35,36,37	lakóépület (volt cselédház)
Béda	hrsz.:0137a	Harczi-kastély
Béda	hrsz.:0193	Lábasház főépület
Béda	hrsz.:0354	vadász-kastély
Béda	hrsz.:0349	Bédai szivattyúház

Helyi védelemre javasolt építmény részek jegyzéke (H2):

Mátyás utca 9.	hrsz.:317	lakóépület tömege és utcai homlokzata
Petőfi utca 3.	hrsz.:401	volt iskolaépület tömege
~~Petőfi utca 12.~~	~~hrsz.:349/1~~	~~lakóépület utcai homlokzata~~
~~Kossuth Lajos utca 8.~~	~~hrsz.:372/1~~	~~lakó- és gazdasági épület tömege~~
Tisza utca	hrsz.:347/2	katolikus imaház tömege, tornya
Rákóczi utca 30.	hrsz.:453	volt óvoda épület tömege

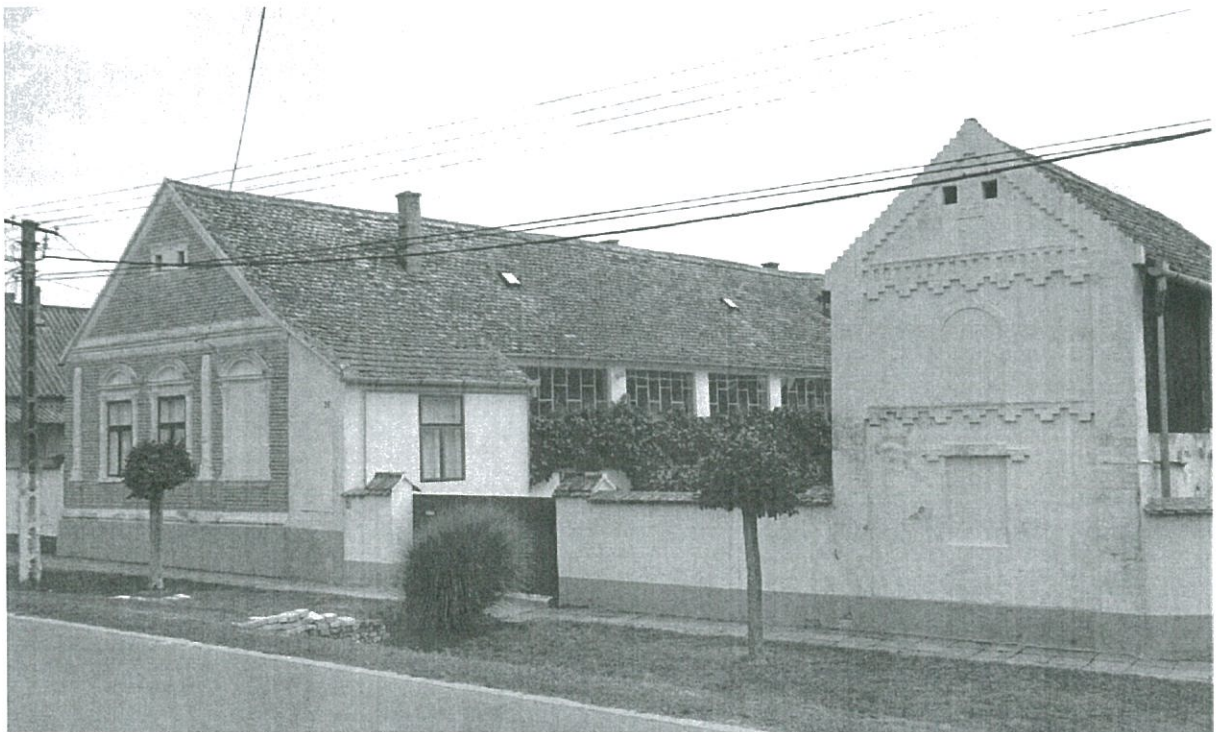
kölkedi Nagyrét Ásás-árok zsilip – beton bunker az 1950-es évekből – régészeti lelőhelyek – Duna-ártér fellelhető és még funkcionáló fokrendszerek – boki erdészház a tetőfedés cseréjével – Felső bédai erdészház (rózsahegyi féle) - boki és vizslaki szivattyú telep lakóépület tömege és megmaradt homlokzati architektúrája - Halászház – kölkedi Nagy-rét falazott hidak – Dankó telep roma kunyhó (ház) –református temető kripták egy része-első világháborúban elesettek síremlékei

A református parókia gazdagon díszített historizáló homlokzata

Az 1927-ben épített Népháza

Szépen felújított épületegyüttes a II. Lajos utcában

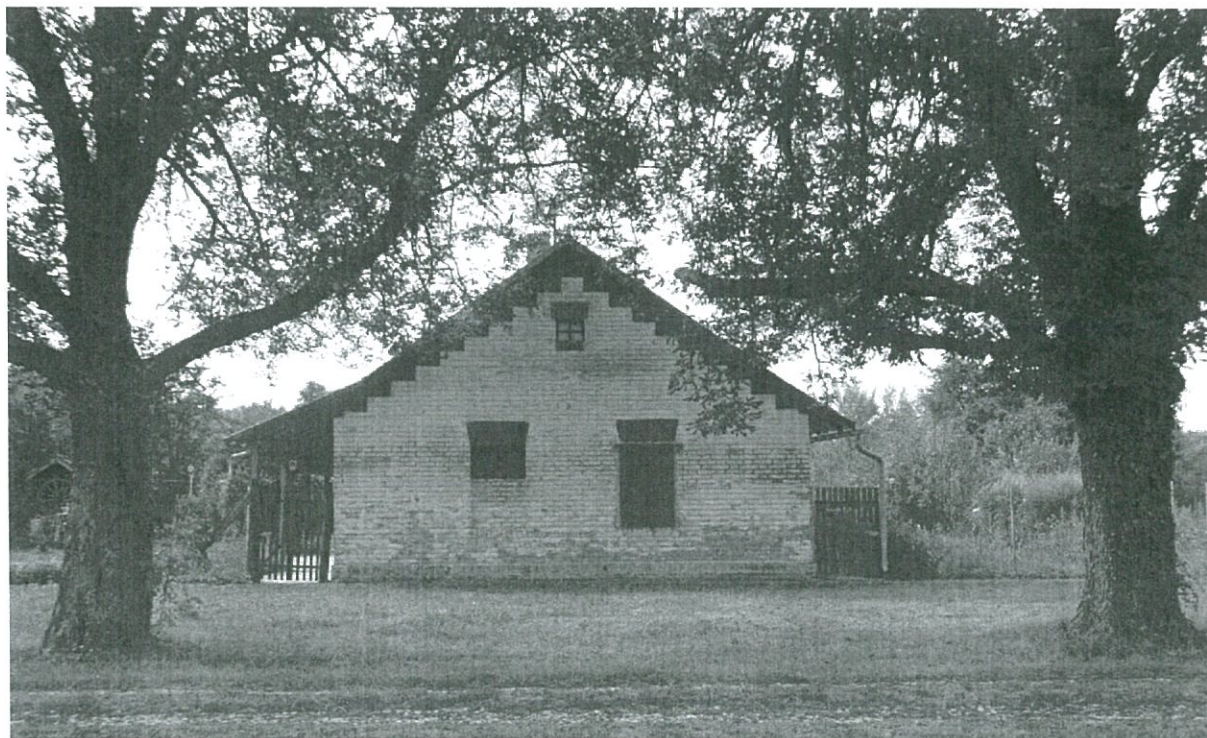
A település egyik korai portája 1858-ból

Karbantartott téglá oromfalas lakóház kovácsoltvas kerítés kapuval

A település jellegzetes épületeinek egyike az emeletes góré

Erdőfű pusztai volt cselédház

Harczi-kastály Béda természetvédelmi területén

A vadászkastély és gondozott környezete Bédán

Erdőfű puszta felújított főintézői épülete

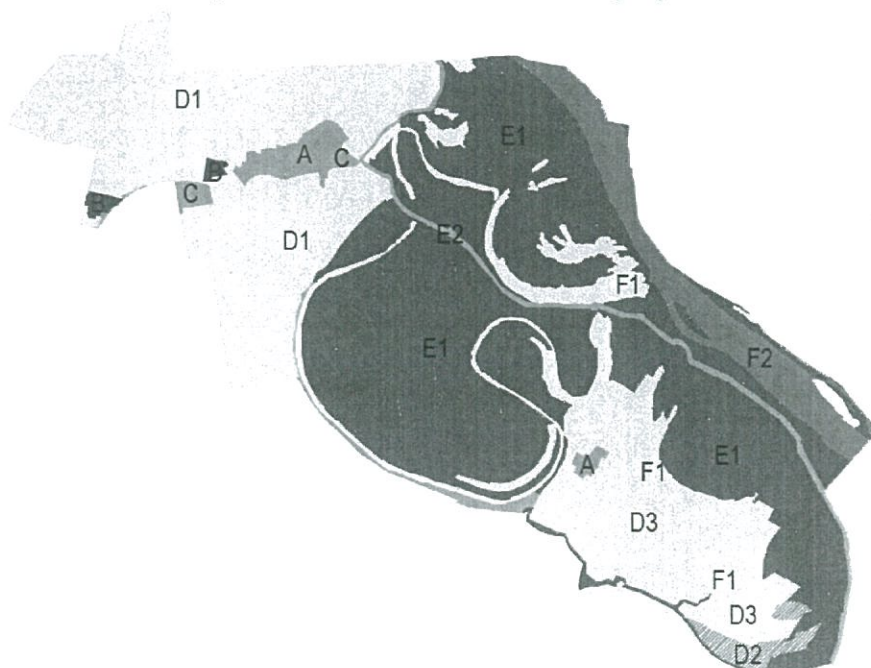
4. Településképi szempontból meghatározó területek eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők a településkarakter bemutatásával

4.1. Tájkarakter

A tájkarakter elemzésben a domborzati, geológiai, vízrajzi, éghajlattani, talajtani és biogeográfiai adatokkal egyenrangú szerepe van az esztétikai tájminősítésnek, valamint a tájkaraktert erősen befolyásoló aspektusoknak, mint pl. a történelmi, néprajzi, kollektív emlékezeti vonatkozások stb.

Kölked termőhelyi adottságai következtében elsődlegesen mező- illetve erdőgazdasági település, ezért a tájhasználat uralkodó elemei az ártéri erdők és a szántók nagytáblás, egybefüggő területei. A külterületen megjelenő épületek, létesítmények is jellemzően az erdő- és mezőgazdasági termeléshez kapcsolódnak. A táj alakulását alapvetően a természeti és termelési viszonyok határozták meg évszázadokon keresztül. Kölked területének ármentesített része tájképi szempontból ma már viszonylag egyhangú, viszont a külterület védett területei még őrzik a hajdani táj emlékét.

Ezek alapján Kölked közigazgatási területén tájképi szempontból hat különböző karakterű területet, ezeken belül kilenc alegységet határolhatunk le, amelyek elhelyezkedését és arculati jellemzőit az alábbiakban foglaljuk össze:

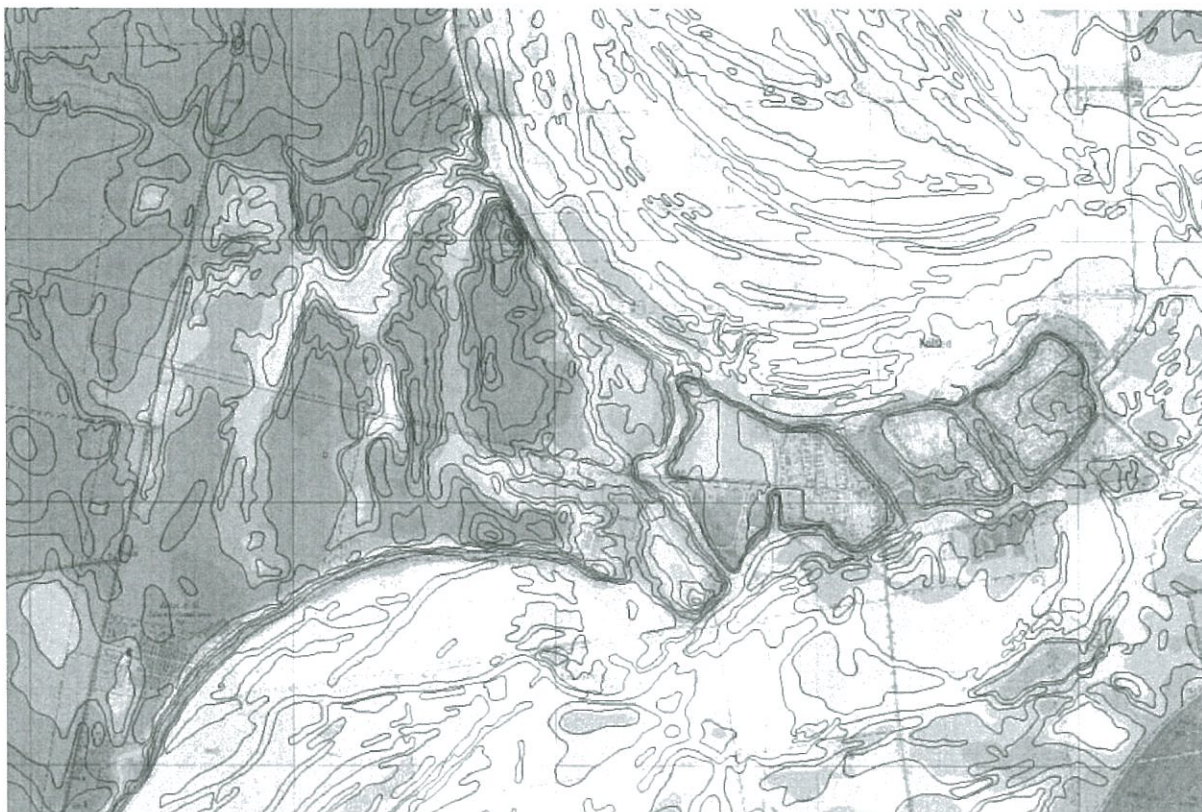

A különböző karakterű külterületi egységek elhelyezkedése Kölked területén
A – belterület, B – mezőgazdasági majorok, C – településkörnyéki kertek, fásított, erdős területek, D1 - nem védett szántóterületek, D2 – ökológiai, természetvédelmi funkciót is ellátó szántóterületek, D3 –

erdő, gyep- és legelő használatra javasolt szántóterületek, E1 - országos jelentőségű természet- és tájképvédelmi erdőterületek, E2 – árvízvédelmi töltés, F1 - országos jelentőségű természet- és tájképvédelmi holtágak, állóvizek, F2 – Duna folyam

A: Kölked belterület: A 84-85 méter átlagmagasságú, egykori folyókanyarulatok övzátöny-sarlólapos sorozataiból álló ártérbe nyúló félszigetre települt falu egykor három oldalról megközelíthetetlen volt. Az emberi megtelepedés térszíne 87-88 méter magasan volt. Kölked település magja a félsziget legkeletibb csúcsán volt. A református templomtól nyugatra húzódott egy három méter mély egyenes árok, amelyen ekkor feltöltött út vezetett keresztül, ma ez a terület a Kossuth és Tisza utcák között található. A középső árok ennél sokkal látványosabb, ennek az ároknak a főutca által kettéválasztott északi részét 1996-ban feltöltötték, de ~~ebben ma is található~~ a területen megmaradt egy tavacska. A harmadik árok a katolikus temető keleti oldalán választotta szét a három felé a félszigetet. ~~A két utóbbi árok ma is három részre osztja Kölkedet.~~

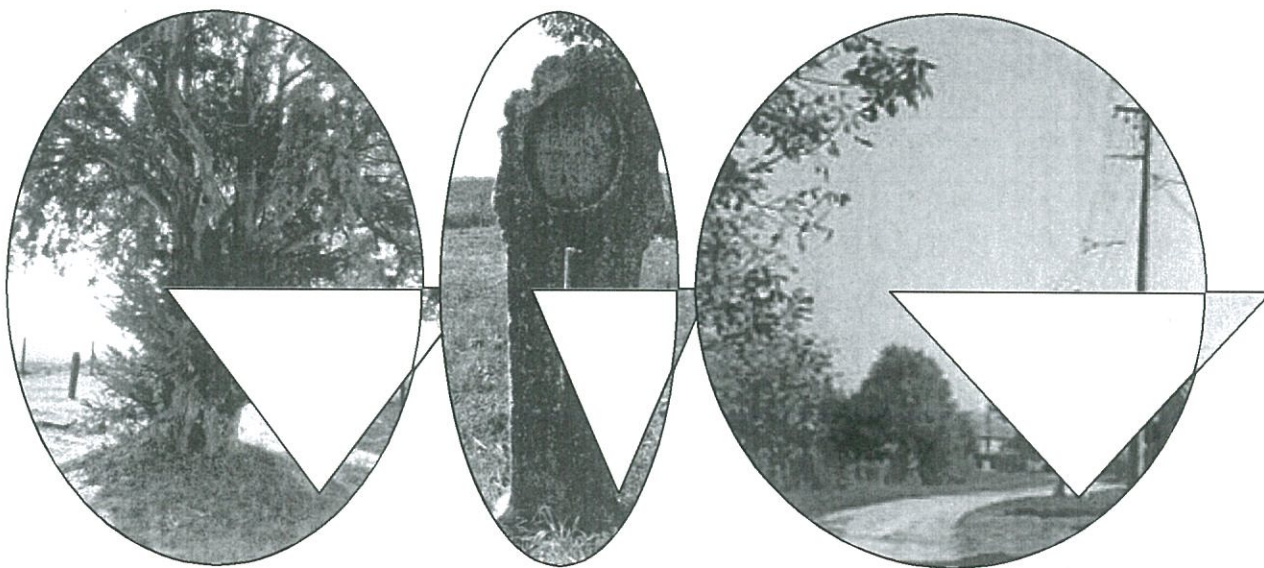
Kölked és környékének domborzati viszonyai a három részre osztott félszigettel és ~~a három belterületrészrel~~, amely már szinte teljesen beépült.

A község belterülete rendezett, a házakhoz tartozó előkertek gondosan vannak alakítva. A település belterületén az adottságokból adódóan jelentős kiterjedésű zöldterületek vannak. Ny-i irányból a falu kapujának tekinthető a sportpálya, a pálya körül fásítás is található. A millecentenáriumi nagy kiterjedésű park a két településrész közötti mélyebb terület rendezésével jött létre. A Tisza utca zöldterületként működik. Az utca kiteresedő része gyepes, fás terület, mely sportolásra és rendezvények

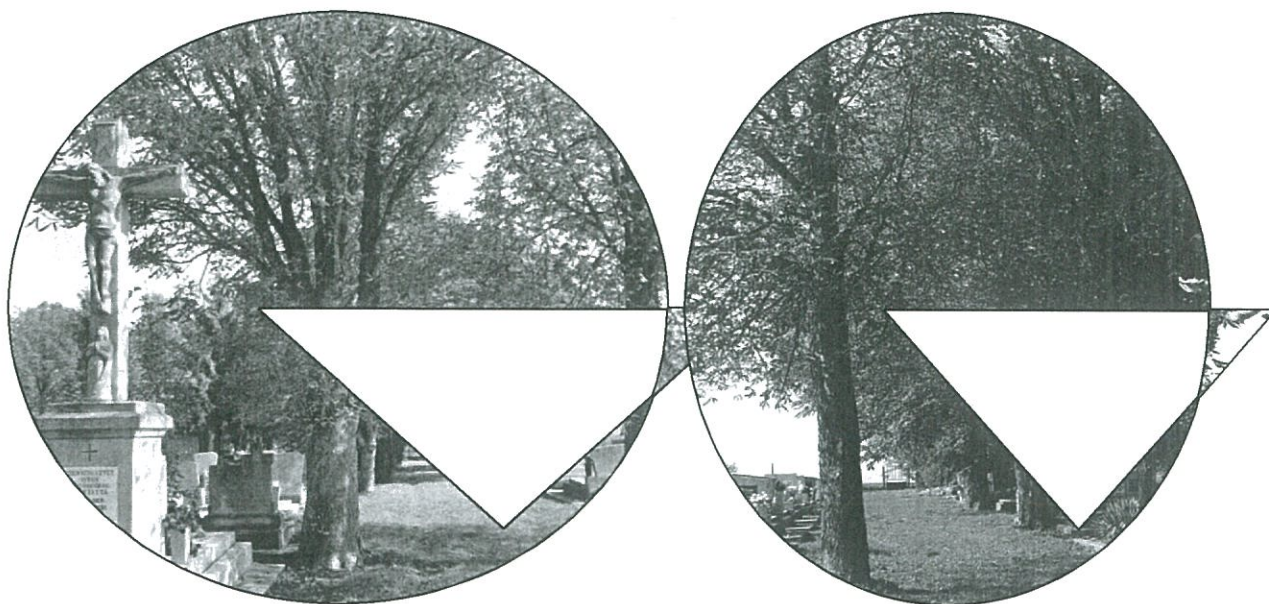
lebonyolítására is alkalmas. Innen közelíthető meg a református temető és a Művelődési Ház. Két temetővel rendelkezik a község. A sportpálya mögötti területrészen, a külterületen van az Önkormányzat a ~~katolikus egyház által működtetett~~ temető. A Mindkét temető enyhén kiemelkedő ~~felszínre szép fekvést biztosít.~~ térszintje hangsúlyos megjelenést kölcsönöz a kegyeleti helyeknek. A ~~belterületen a Tisza utca mentén van a református egyház által fenntartott temető.~~ A belterületi településképf ~~fontos~~ meghatározó elemei a fehér gólya fészkek.

Akatolikus temető kapcsolata a környező mezőgazdasági területekkel. Elhelyezkedése nem mondható esztétikusnak, hiszen három oldalról is nyitott tér veszi körül a szerény kivitelezésű beton oszlopos, fonatos drótkerítéssel lehatárolt kegyeleti parkot.

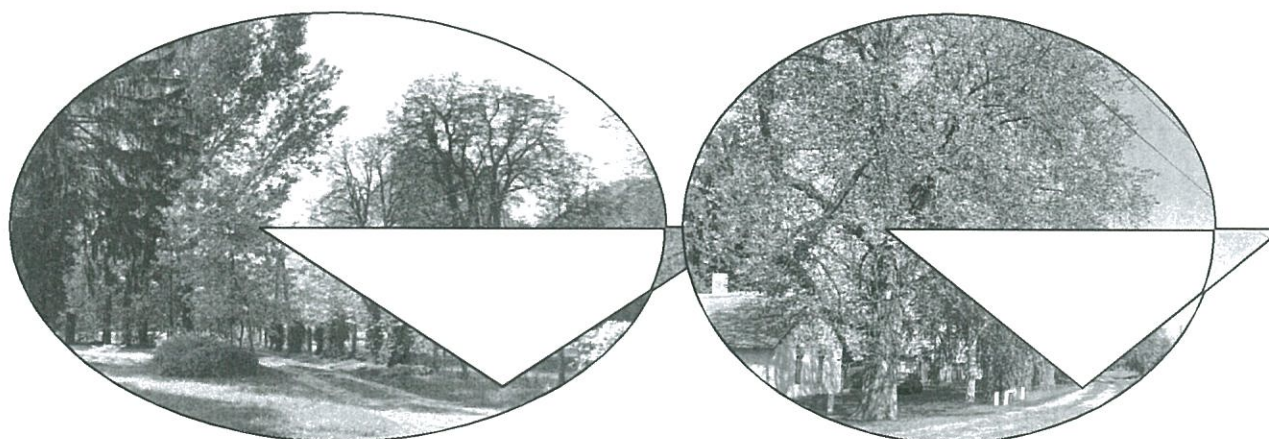

Idős tiszafa (*Taxus baccata*) és I. világháborúban, vagy annak következményeként elhunyt katona különleges sírjele a temetőben. ~~illetve~~ És egy, a falut magyarországi viszonylatban is jelentős mértékben szimbolizáló a gólyafészkek egyike

Védelemre érdemes vadgesztenye fasor a katolikus temetőben

Erdőfűre az uradalmi időkben kialakult szabályos településszerkezet jellemző, értékes idős és közepes korú növényzettel, kevés utcával. A település méretéhez viszonyított sok zöldfelület meghatározza a településképet. Az egykori uradalmi központhoz kapcsolódóan helyezkednek el a meglévő épületek. Az itt fellelhető, fennmaradt épített örökség sajátossága, hogy magyarországi viszonylatban ez az uradalmi majorság maradt fenn legnagyobb mértékben, sajátos építészeti stílusával és hangulatával. Skanzen jelleggel építészeti örökségvédelemre is érdemes lenne.

Erdőfű értékes idős fái a háttérbe simuló történelemmel

B – mezőgazdasági majorok: a funkciót tekintve a mezőgazdasági táj szerves részét képezik. Két működő állattartó telep van a külterületen, a belterületől Ny-i irányban. A településhez közelebb eső állattartó telep (major) és kisebb gabona szárító és tároló rendezett, nyugati oldalán részleges erdősáv található. A külterületen a nagynyáradi határ mellett helyezkedik el a Bóly Rt. sertéstelepe és majorja. A telep hatalmas modern mezőgazdasági üzem képét mutatja, megjelenésében a táj uralkodó eleme a hatalmas méretű gabona tároló silókkal. A telepet délről és keletről

részlegesen erdősfoltok határolják, de folyamatos erdősáv nem takarja. További mezőgazdasági üzem is megtalálható a falutól észak-keleti irányba, kisebb szárító üzem egységgel. Talán a mezőgazdasági jellegű majorok közé sorolható az a nagyobb versenyló tartó lovasbirtok is impozáns építészeti és természeti környezetével, amely részben turisztikai szerepet is betölt.

C– településkörnyéki kertek, fásított, erdős területek: a belterület és a mezőgazdasági területek közötti átmeneti, védelmi és tájképi szerepet is betöltő zóna, ahol elsősorban a háztáji növénytermesztéshez kapcsolódó gyümölcsfajok és haszonnövények jellemzőek. A településhez közvetlenül kapcsolódóan fellelhetőek felhagyott bányá területek és egyéb lakatlanná váló területek is, amelyek természetes úton alakultak fás zöldövezetté. Nem kis energiával ezeket is igyekszik a falu kulturáltan kezelni, ezzel is növelve az ápolat természeti környezetét. A lakott területtől távolabb kisebb gyep-, és gyepes-fásodott területek, vízjárta, benádasodott lapályok is fellelhetőek, amelyek tájképi értékeik mellett elsősorban ökológiai funkcióval rendelkeznek.

D1 - nem védett szántóterületek: a külterület nem védett, ármentesített részén fekvő mezőgazdasági területek, közel sík felszínek, amelyeket földutak tagolnak. Értékeik az egykori római erőd és a szép kilátások a dunai erdők illetve Mohács felé. Az ökológiai szempontból nem védett szántóterületek között viszont vannak olyanok, amelyek régészeti értékük miatt védettek, „fokozottan védett régészeti lelőhely” kategóriában, mely területek ez miatt bizonyos korlátozásokkal bírnak.

Erdőfü környéki szántó. A XIX. század közepéig vízjárta, mocsaras terület volt.

Mohács látképe Kölkedtől nyugatra. Szinte már alföldi táj, ami igaz is, hisz ezek a területek az alföldi flórajárásba tartoznak.

Kilátás a katolikus temetőtől délre, az előtérben lévő sík terület a XIX. század közepéig szintén a Duna árterének mocsaras élőhelyét jelentette. Háttérben a Báni-hegy

D2 – ökológiai, természetvédelmi funkciót is ellátó szántóterületek: az erdőfüi részen található, erdőkkel körülvett szántók, amelyek tájképi értékeik mellett ökológiai funkcióval is rendelkeznek. Hasonló területek előfordulnak még a falutól délre, Kölked és Mohács között is, melynek belvízveszélyes jellemzője gyakran átírja a modern mezőgazdasági művelés mindennapjait.

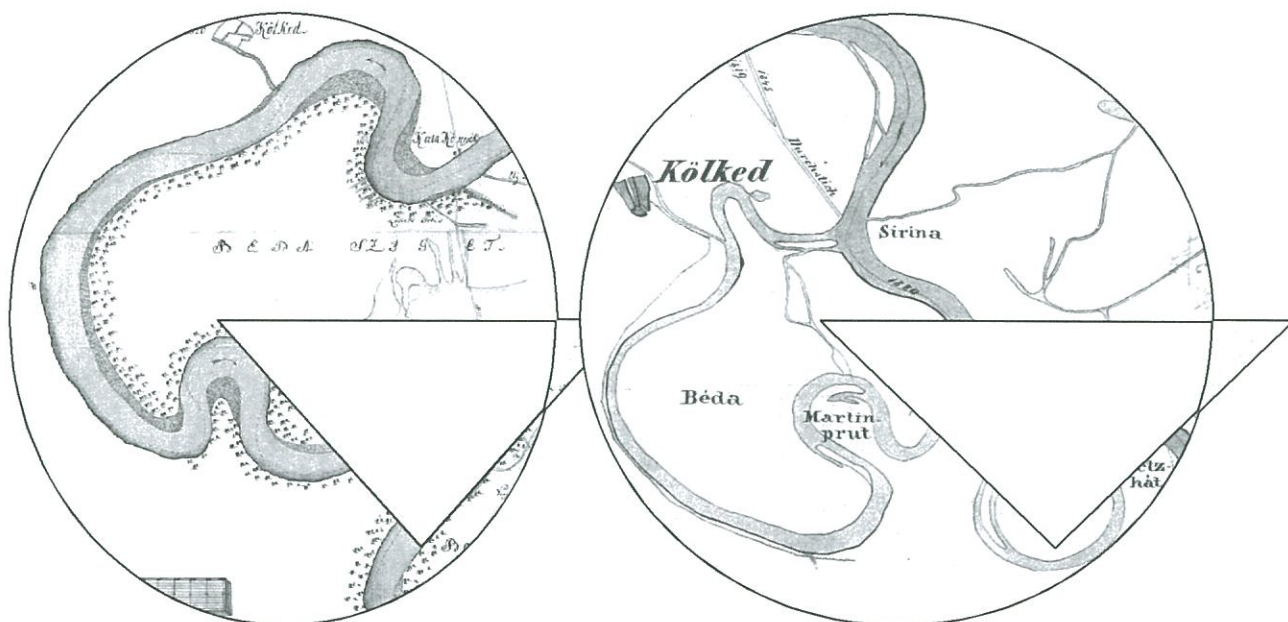
D3 – erdő, gyeperős és legelő használatra javasolt szántóterületek: az erdőfüi részen található, erdőkkel körülvett szántók, amelyeket a szabályozási terv legelő és erdő övezetként jelöl, és ahol állattartáshoz kapcsolódó épületek helyezhetők el. Itt a nagyüzemi mezőgazdaság létesítményei helyett az ökológiai gazdálkodás, extenzív állattartáshoz kapcsolódó létesítményeknek javasolt helyet biztosítani, melyet valószínűsíthetően még jó ideig felül fog írni a szántó művelési ágként való hasznosítás favorizálása.

E1 - országos jelentőségű természet- és tájképvédelmi erdőterületek: Béda-Karapancsa kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület (HUDD20045) és különleges madárvédelmi terület (HUDD10004), egyben az ökológiai hálózat magterülete. A Duna-Dráva Nemzeti Park területén fekvő Béda - Karapancsa egyes részei 1997 óta Ramsari területek. Itt van hazánk rétisasok-, barna kányák és a fekete gólyák által egyik „legsűrűbben lakott” területe. Hazánk élővilágának minden fajtától található e területen védett- és fokozottan védett faj, így: emlősök, madarak, rovarok, kételtűek, hüllők, halak, növények. Az egyes fajok teljes körű felsorolását itt mellőznénk, mivel azok száma igen nagy. 1996 előtt tájképvédelmi körzet volt, azóta Nemzeti Park. Művi elemek, épületek szórtan találhatóak, többnyire a terület kezeléséhez, fenntartásához kapcsolódó építmények, szivattyúházak, gátórházak illetve idősök otthona is fellelhető az erdő fái között eldugva. Megjelenésük alig észrevehető a tájban. ~~Ide tartoznak a természetvédelmi és tájképvédelmi is értékes zátonyok: a Gabriella és Debrinazátony.~~

Erdőfüre vezető út, a mára már igen megfogyatkozott öreg tölgyesek ölelésében

E2 – árvízvédelmi töltések: A bellyei uradalom már az 1820-as években töltést épített a Habsburg főhercegi birtok védelmére, amelyet Mohács biztosítása érdekében később a város meghosszabbított. A következő évtizedekben megtörtént a töltések magasítása, ill. a holtágak és a főmeder találkozásánál zsilipek, majd az elmúlt évszázadban szivattyútelepek (kölkedi, bédai, gerecháti, vizslaki) épültek. A bédai rész mai képe szempontjából a sirinai átvágás a legjelentősebb, hiszen így vált mellékággá a jobb oldali kanyarulat még az árterületen. ~~a Béda-Duna.~~ Belőle alakult ki a Külső-Béda holt Duna ág. A nagy folyószabályozások következményei az ártéri- és mentett oldali, volt Duna főágból főként mesterségesen kialakult holtágak: Külső-Béda, Kölkedi Holt-Duna, Belső-Béda, Boki-Duna (Hodály-Duna) és a Horvátországgal közös Izsépi Öreg-Duna (Osztrováci Duna). Jelenleg vízügyi és idegenforgalmi szerepük van.

A Duna Mohács és Kölked határában az átvágás előtt (1803) és után (1853). Az átvágás következtében alakult ki az a szakasza a Dunának, amely ma már szintén holtág. Hiszen a mai Külső-Béda holtág az említett átvágás következményeként alakult ki, ám később, a XIX. század végén történt még egy nagy beavatkozás, amelynek Kölked szempontjából legfőbb következménye az lett, hogy a Külső-Béda is holtággá „silányult”.

Kerékpárút a töltésen. Ez az az út, amely Horvátország schengeni övezethez való csatlakozása esetén közvetlenül összekötheti a két ország – Magyarország és Horvátország - kerékpáros turizmusát, hiszen a gát horvátországi szakaszán is megépült az aszfaltozott út.

F1 - országos jelentőségű természet- és tájképvédelmi holtágak, állóvizek: A Belső- és Külső-Béda, a Kölkedi Holt-Duna, a Kölkedi Nagy-rét és a Szúnyog-szigeti állóvizek, a Boki-Duna, az Izsépi (Osztrováci)-Duna és Béda-Duna ágak jelentős vizei a területnek, tájképileg kiemelkedő értékek. Sajnos mindegyikre jellemző a rohamos feltöltődés (eutrofizálódási folyamat).

Belső-Béda

F2 – Duna folyam: Európa második leghosszabb és legbövizűbb folyója, a táj legsokoldalúbb formálója és része. A Dunát árvízvédelmi művek kísérik, fontos nemzetközi hajóút, számtalan evezős vízi sportot kedvelő ember is feltűnik. A Duna mentén egyre nagyobb mértékben terjed a kerékpározás is. Valaha a Dunán jelentős halászat folyt. A 19. majd a 20. században azonban a folyót ért nagyfokú mederrendezés (csatornásítás), a gátak építése, az árterek beszűkítése és lecsapolása, a jelentős mértékű, különböző kibocsájtóktól származó beömlő szennyezés miatt halállománya lecsökkent, így a halászat is szinte teljes egészében eltűnt a folyó partjáról. Horgászokat azonban mindenhol láthatunk a Dunánál. A Duna változatos élővilágnak biztosít megélhetést. A kölkedi szakaszon a folyó természetvédelmi szerepe kap prioritást. A Duna-folyam csatornásítása következtében a környező termőterületek talajvíz szintje drasztikusan lecsökkent, amely az éghajlat változással együtt ma már a folyó közelében is kiszámíthatatlanná – de leginkább visszafordíthatatlanná - teszi a mezőgazdasági termelés, az erdők, az ártéri élővilág jövőjét.

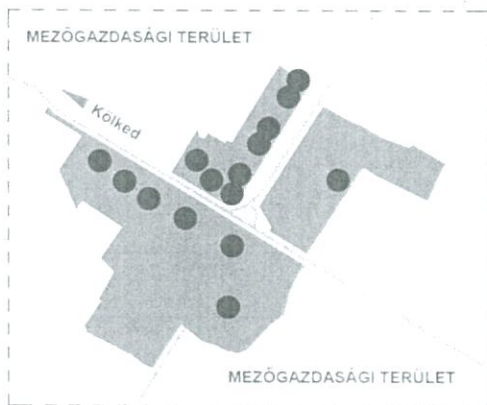
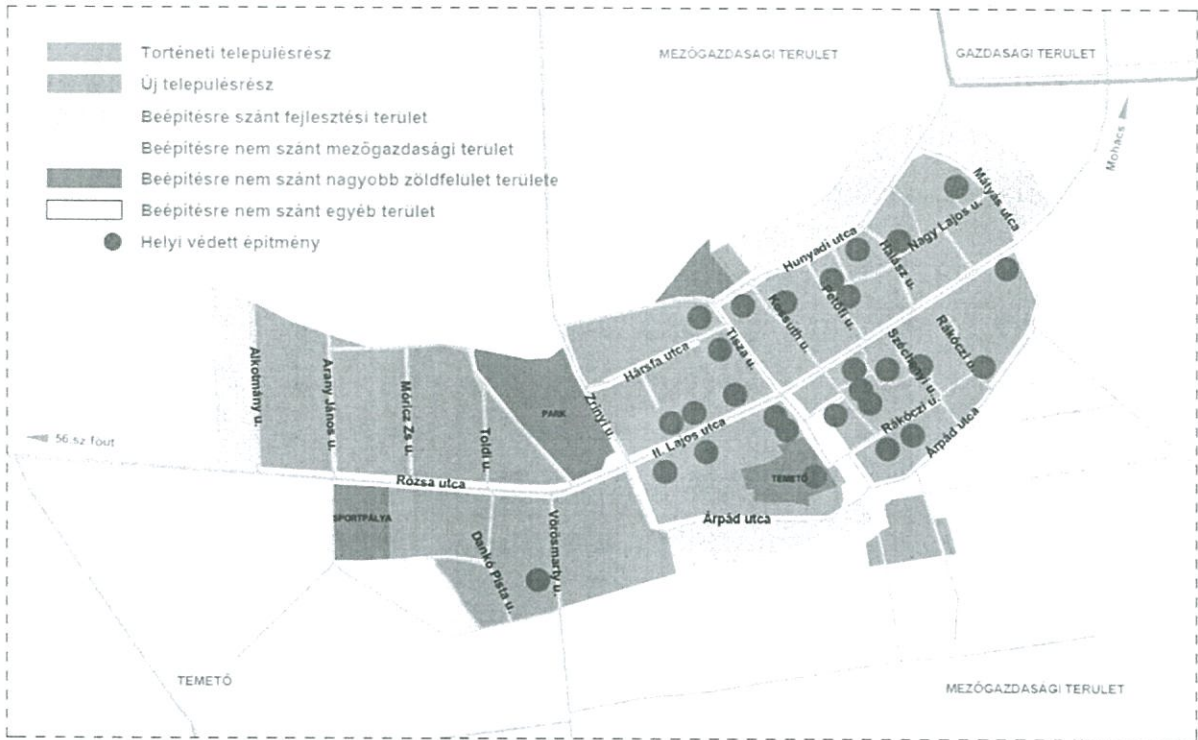

Duna a kikötött csónakokkal

4.2. Településkarakter

Az eltérő karakterű területek lehatárolása

Történeti településrész

A történeti településrész ősi magja a település megjelenésének kezdetétől fogva a mai templom környezetében valószínűsíthető, amely az 1800-as évek második felére

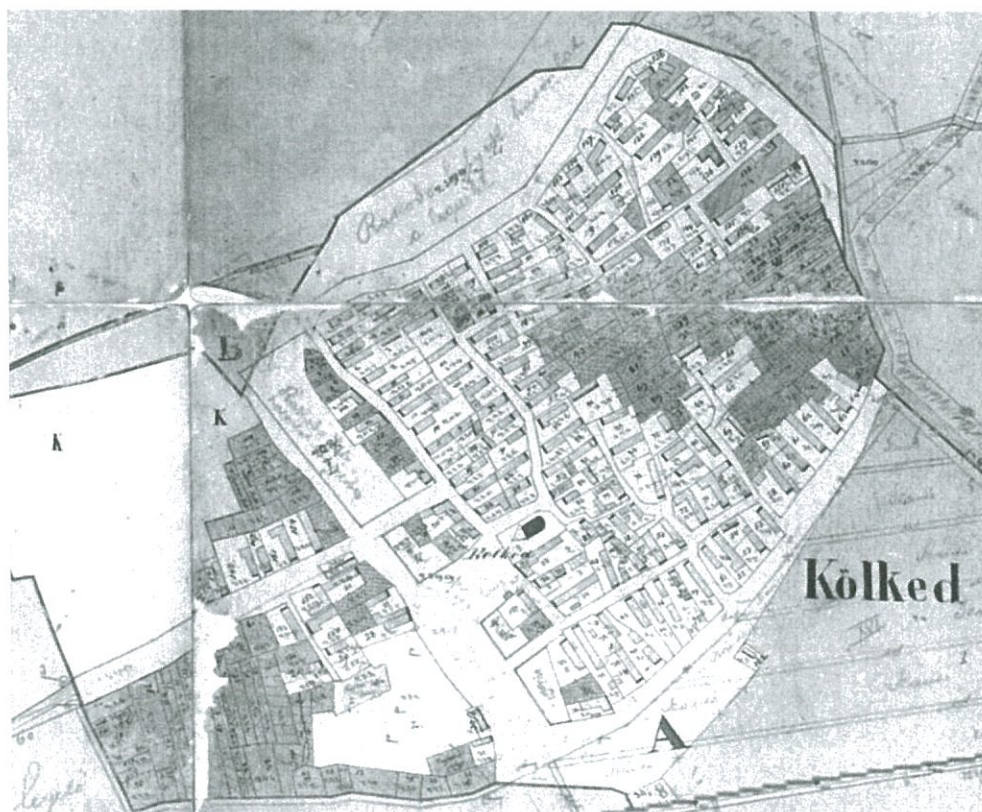
~~alakult~~ teljesedett ki. ~~ami~~ Ez a kialakult település szerkezet, az 1865-ben készült kataszteri térképen jól megfigyelhető. A vízfolyásokon, töltésen érkező út a településközpontig, a mai Kossuth Lajos utcáig vezetett. Házak épültek ~~épületek~~ már az út mellett kétoldalt a ~~temető~~ középső dombon is, de maga a történeti település ~~mag~~ az út végpontjánál kezdődik. Az utcarendszer a településhasználathoz illeszkedik, mert körben út halad végig a korábbi mocsár és árokrendszer mellett. A töltésen érkező úttal csak a mai Rákóczi utca párhuzamos, a többi zezzugos utca alapvetően erre merőleges, és a körben haladó utakat köti össze. Az úthálózatban gyökeres változást jelentett az 1900-as évek elején a Mohács felé vezető új út kiépítése. Mivel a lakóházak az utcára merőlegesen épültek, így az új út a házakkal párhuzamosan a kerteken haladt keresztül, így a főutcának történeti utcaképe az ősi településrész keleti dörmjén nincs. A szigeten kialakult halmazos településen teresedésre nem volt lehetőség, ezeket a későbbi időkben alakították ki a feltöltött vízfolyások helyén. Az egykezés folytán elaprózódott kis telkeken a lakóházak fésűs beépítés szerint előkert nélkül, vagy kis előkerttel a telkek északi, vagy keleti határára épültek. Az egyszerű soros elrendezésű házak között, csak néhol található hajlított épületek. Utcával párhuzamosan álló lakóházak csak a Kossuth Lajos utca nyugati házsorában és a településközpont környékén található. Ilyen például a református templom melletti parókia épülete, amely kivételesen a Kossuth Lajos utca keleti határára lett építve. A kis telkeken minden talpalatnyi területet ki kellett használni, így gazdasági épületek szinte nem is épültek.

A településképet jelentősen megváltoztatta a Mohácsra vezető út megépítése, mellyel megszűnt a zsákfalu. Az ősi ~~mag nyugati felén~~ tengelyében az út áthalad az elbontott épületek helyén, és a ~~magmaradók~~, párhuzamosak az úttal. ~~a keleti oldalon a korábban beépítetlen mélyebb részeken az útról nyíló kis telkeken új házak épültek.~~

A II. Lajos utca vége Mohács felé, az 1900-as évek elején az út mellé épült házakkal. Mivel az ősi településrész ezen területei nem voltak beépítve akkor amikor a II. Lajos utcát (fő utcát) megnyitották Mohács felé, ezért ezen a szakaszon a lakóházak az 1950-es években épültek. (1865-ös térkép zöld területei a falu keleti oldalán)

A település további bővülését nyugati irányban a középső dombon még a történeti résznek tekintjük a főutca és a Tisza utca vonalában, mert ez az 1900-as évek elejére egységesnek tekinthető az ősi maggal. A településképi a teljes történeti településrészen annyit változott, hogy az átépült, ill. új lakóépületek szélesebbek lettek, falazott tornácosak, és előkert nélkül kiépültek az utcáig. Utcai homlokzatuk vakolatarchitektúrával gazdagon díszített, jellemző a nyerstégla alkalmazása is. A gazdálkodás változásával megjelentek a település mai arculatát meghatározó emeletes górék a lakóházakkal szemben, a telekhatár mellett, szintén előkert nélkül építve. Főként a nagy - vagy ahogyan helyben volt szokásos mondani – parasztházak jellemzői voltak a jelentős léptéket képviselő, udvari keresztzárnyként épített istálló-pajta-kocsiszín épületrészek, és a lakóházzal szemben épített termény tároló górék. Három-négy generációs házak voltak ezek, melyeknél a góré alatt is lakás célját szolgáló beépítés történt, a család legidősebb tagjai – nagyszülők, dédsülők – számára. Az 1920-as években felépült a községháza és néhány utcavonallal párhuzamos polgárház.

Kölked belterülete az 1865-ös kataszteri térképen

Kölked településképe rendezett, a főutca középső dombján nyugati felén, az oldalhatáron álló, előkert nélküli, közel azonos szélességű, nyeregretetős lakóházak

oromfalai határozzák meg az utcaképet. Az összképet helyenként bontják csak meg az utcavonallal párhuzamosan álló polgárházak. Az utcakép fontos eleme a módosabb porták előtt végigfutó nyerstégla pilléres kerítések kovácsoltvas kapukkal. A járdák a telkekhez kapcsolódnak, majd az útig fásított gyepfelület található, melyeket csak a kapubejárók szakítanak meg.

A keskeny mellékutcák járdái és az úttest között a zöldsáv leszűkül, a gyepes felület nem fásított, árok nincs. Az utcaképben visszaköszön a szabálytalan alakú, kis telkek rendezetlen beépítése, az utcakép is így változatos. Rendezőelv csak az épületek közel azonos mérete, tetőhajlásszöge és oromfalas kialakítása. Az utcai kerítések is változatosak, a falazott tömör kerítések mellet az áttörtek is megtalálhatók, értékes elemei a kovácsoltvas kapuk.

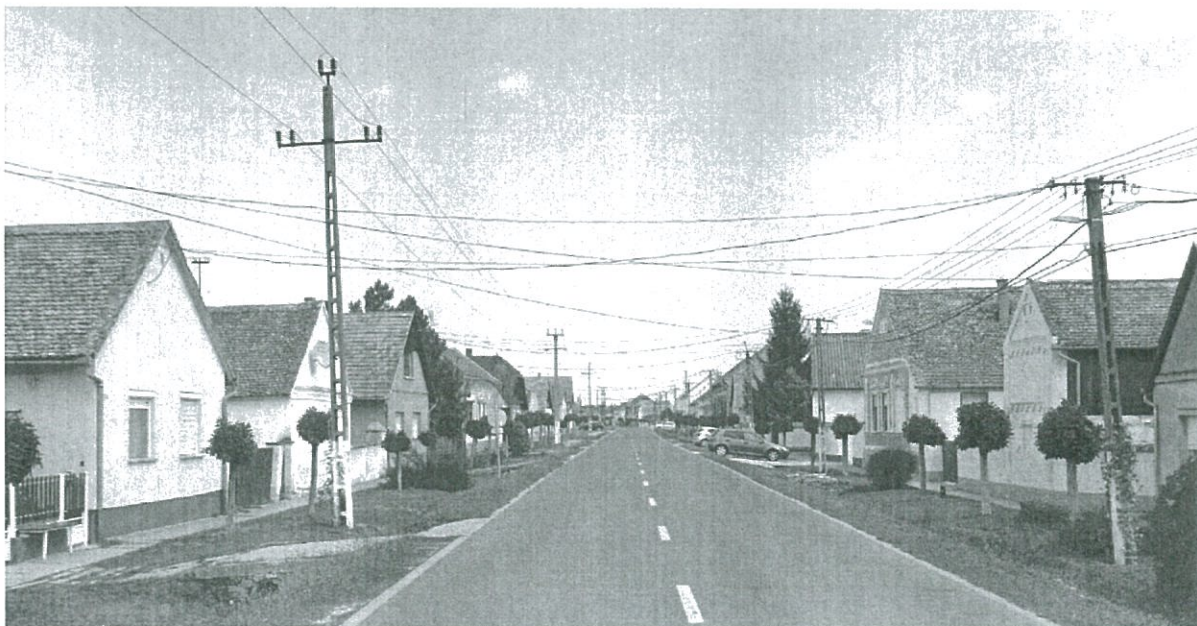

A történeti településrész 19. századi magja a keleti dörmön (a tájolás szerinti nyugati irány a képen szereplő fő utca bal oldali vége)

A történelmi településrész 20. század elején kiépült része a középső dörmön (a tájolás szerinti nyugati irány a képen szereplő fő utca jobb oldali vége)

Az utcaképet a járdák mellett két oldalt betonoszlopokon végigfutó villanyvezeték-hálózat és a lakóépületek bekötéseinek kábel keresztezései rontják, melynek felszín alatti elhelyezése javasolt.

A II. Lajos utca nyugati felének rendezett utcaképe

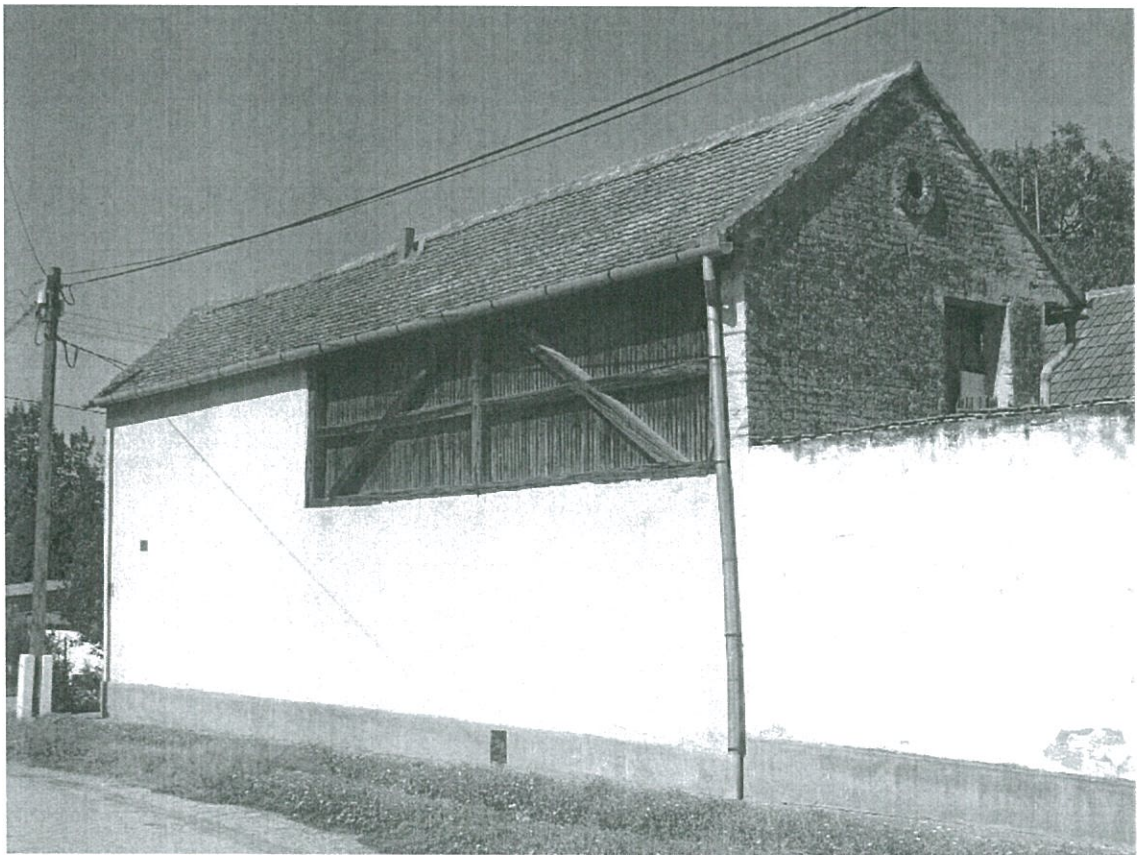
A keskeny Rákóczi utca történeti, átépített és újabb teljesen új építésű épületekkel. Az utcára merőlegesen épült korai csonka tornácos lakóházak szélessége alig éri el a 6 m-t, a tetőhajlásszög 37-43 fok közötti. Az oromfalak a földem vonalában párkánnyal tagoltak, és egyszerű vakolatarchitektúrával díszítettek. Az ablakok zsalugáteresek, az oromfalakban két kis padlásszellőző nyílással. Az 1900-as évek első felében épült későbbi falazott tornácos lakóházak szélessége nem haladja meg a 7,5 m-t. A korábbi két ablakos homlokzat a tornácon egy azonos ablakkal bővült. A hajlásszög változatlan, csak a vakolat architektúra gazdagodott jelentősen. Az épületek világos paszellszínűek.

A már említett jelentős méretű emeletes górék a település egyedi értékei, festett nyerstégla oromfalukkal az utcavonalon állnak. A földszinten vakolt kialakítású nyári konyha, vagy tároló helyiség, esetleg lakás található. A faszervezetű és függőleges lécekkal lezárt emelet szolgált a kukorica tárolásra.

A Kossuth Lajos utca történeti házsora, melyben a háttérben már több átépített homlokzati megoldás is látható. Valószínűsíthetően az utcára mind merőleges, mind pedig azzal párhuzamos tetőgerincű épületek többsége is valaha díszes vakolattagozatos kialakítású volt, és homlokzati nyílászáró rendszerének kiosztása, udvari homlokzatának tagozottsága is jelentősen károsodott a XX. század második felének igénytelen építészeti beavatkozásai következtében.

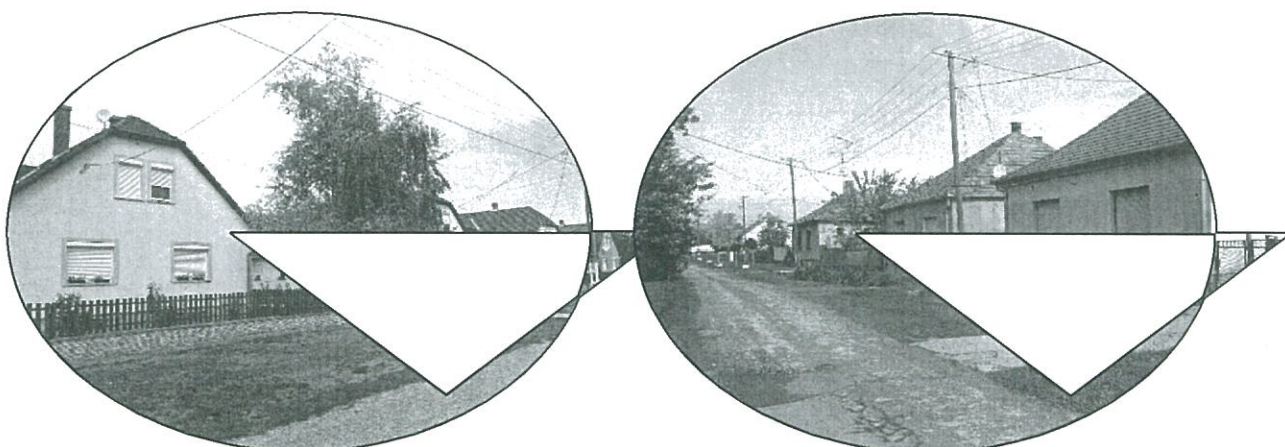

Emeletes górék a Rákóczi utcában, pótolhatatlan értékek

Új településrész

A középső domb történeti településrészéhez kapcsolódó új lakóterületek eltérő arculatot mutatnak. Sátortetős, előkert nélküli földszintes lakóépületekkel épült be az Árpád utca keleti fele az 1960-as években. Míg az északi részen a Hársfa utca 1980-90-es években kiépült tetőtér-beépítéses házsora előkertes, és utcára merőleges csonkakontyos nyeregtetővel fedett.

A Hársfa utca északi beépítésnek házai

Az Árpád utca keleti házsora

Az egyes utcák, településrészek építészeti stílusán tökéletesen nyomon követhetőek száz év építészeti stílusának változásai

A Rózsa utca kanyarulatán túl, átérve a nyugati (harmadik) dombra, szintén eltérő arculatot láthatunk az északi és a déli házsorban. Az északi előkertes beépítés házai földszintesek, és túlnyomó részt sátortetővel fedettek, míg a déli oldal házai előkert nélküliek, és túlnyomó részt utcára merőleges nyeregtetővel fedettek. Az utcai kerítések már később készültek, általában épített lábazon fém pálcákból. Az északi házsor közterületi gyepes sávja gömbkőrissel fásított.

A Rózsa utca előkertes északi házsora

A Rózsa utca előkert nélküli déli házsora

A keresztutcákra is a változatos megjelenés a jellemző, megtalálhatók sáttetőt, utcára merőleges gerincű csonkakontyos és konty nélküli épületek is. Közös jellemzőjük, hogy a későbbi beépítéseknél néhány kivételtől tetőtér beépítésű épülettől eltekintve földszintesek. A Toldi, Móricz Zsigmond és az Arany János utca beépítése előkert nélküli, míg a későbbi Alkotmány utca házsora előkerttel épült. Az utcai kerítések nagy része már itt is újabb, szintén épített lábazon fém pálcás, de néhol eredeti kerítések is fennmaradtak. Az Alkotmány utca házai legfeljebb drótfonattal kerítettek. Az utca és a lakótelkek előtti járda közötti gyeves sávban árok nincs, valamint az utcák nem fásítottak, egyes utcák közterülete részben fásított.

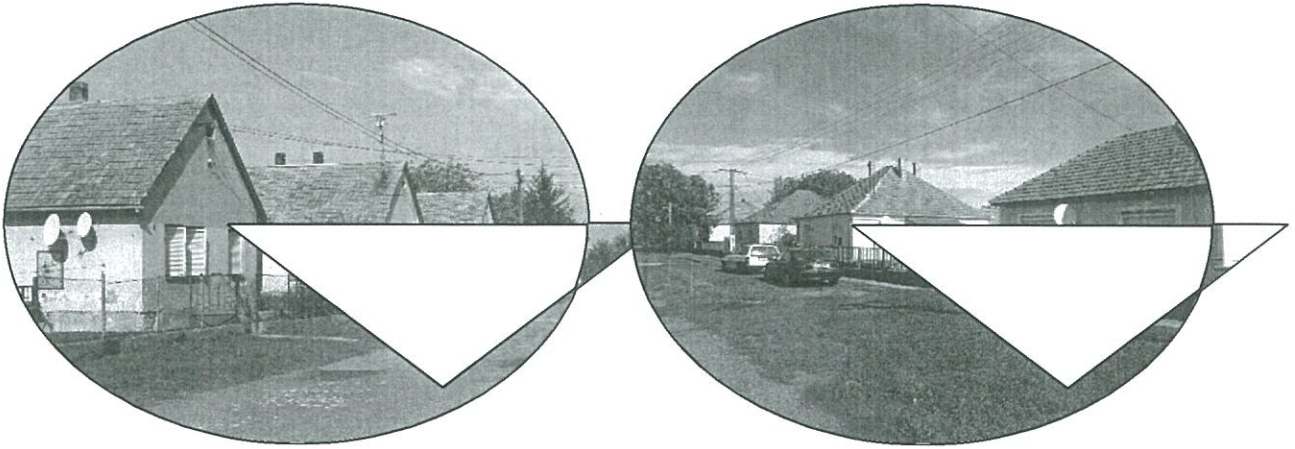
A történeti településrész mellett, a korábbi feltöltött vízfolyásra épült az általános iskola, mely az orvosi rendelő és egy lakóépület mellett, a település kétszintes épülete.

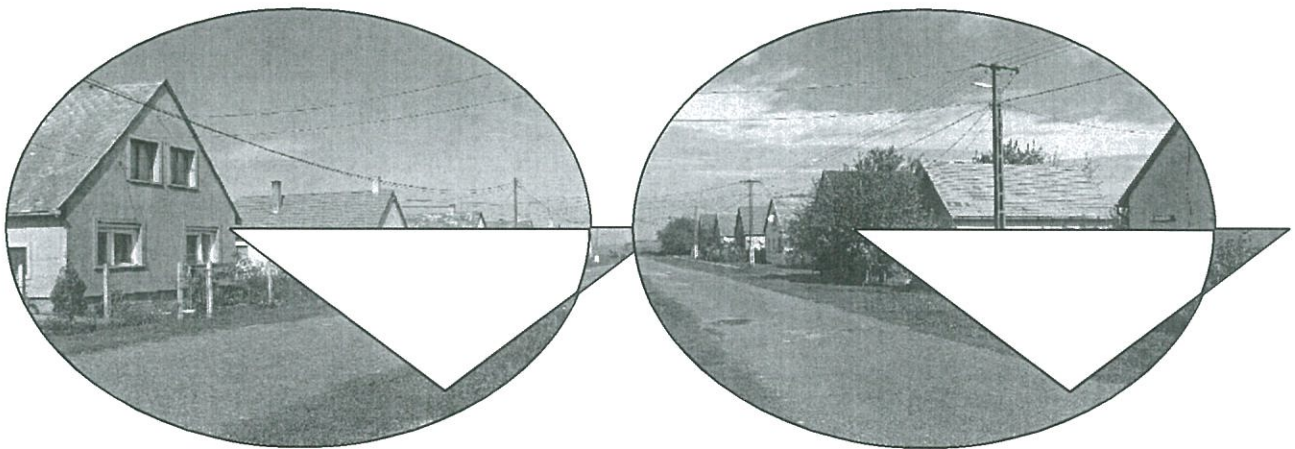
Az 1987-ben épült általános iskola a mélyebben fekvő, a középső- és a nyugati domb közötti, részben feltöltött területen

A Móricz Zsigmond utca nyugati és keleti házsora, utcára merőleges gerincű csonka kontyolt nyeregtetőkkel, és utcával párhuzamos gerincű kontyolt tetőkkel

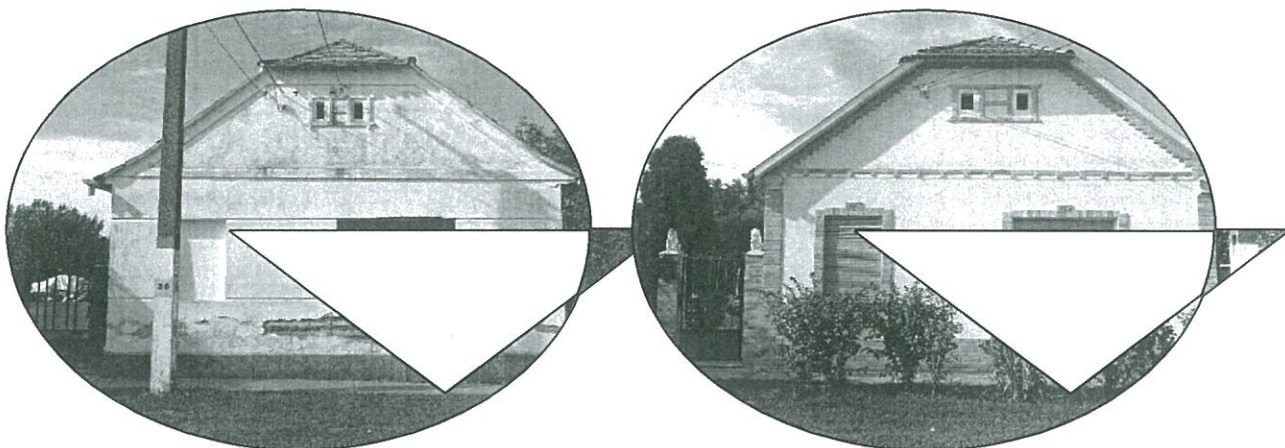

Az Arany János utca nyugati oldala utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős lakóépületekkel, és keleti házsora sátortetőős és kontyolt nyeregtetős lakóépületekkel

Az Alkotmány utca nyugati és keleti házsora egységesen, utcára merőleges gerincű nyeregtetővel

Építészeti minőségében ki kell emelni az 1950-es években épült csonkakontyos lakóházakat, melyekből több is megtalálható a Móricz Zsigmond utcában. Az épületek egyszerű téglalap alakúak, ~~tornác nélküliek~~, melyek közül több eredetileg tornácos volt, ám azt később beépítették, főként parapetfalas, üvegezett folyosóval. Utcai homlokzatukon két eltérő méretű ablaknyílás van, két kis padlásablakuk finoman díszített, melyek között az egyiken az 1954-es építési évszám is olvasható. Az épületekhez tartozó utcai kerítés is odafigyeléssel készült, jellemzően alacsony terméskő ciklop falazatos lábazaton nyerstégla pillérekkel és fonatos acél betéttel.

Az 1950-es években épült kétablakos csonkakontyos lakóházak eredeti és falújított homlokzata. A bemutatott két épület egymástól független, az utcában távol állóak, ám de kísérteties hasonlóságot mutató, jellegzetes jegyeket hordoznak.

Az 1950-es években épült lakóház és utcai kerítése. Ez az épület is hasonló tömegű az előzőleg már bemutatott épületekhez.

Az új településrész falu legifjabb településrésze körbevette az egykori, jelenleg a falu dél-keleti szegletében található különálló cigánytelep házait, melyek közül még néhány épület napjainkig fennmaradt. Ezek a kis épületek különleges hangulatot kölcsönöznek a területnek.

Az egykori cigánytelep két karbantartott, megmaradt háza

5. Ajánlások

***a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások,
építészeti útmutató***

5.1. Belterület építészeti útmutató

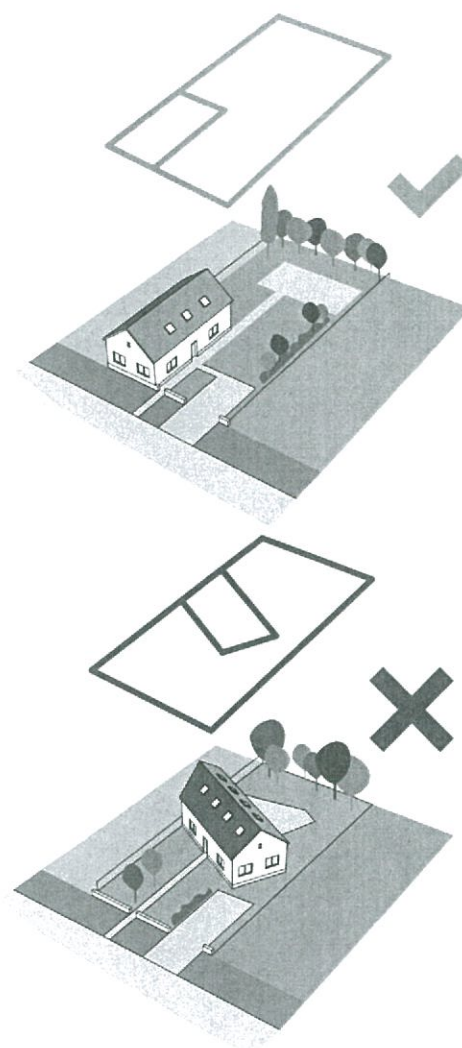
Történeti településrész

Telepítés

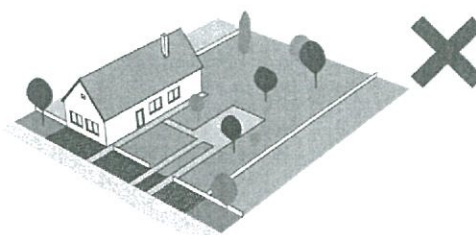
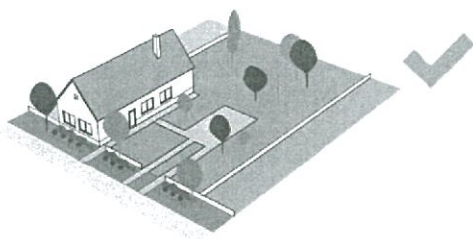
A település főutcájának lakóházai oldalhatáron álló beépítéssel a telekhatáron, vagy attól csurgó távolságra, a közterületi határtól 0-2 méter távolságra épültek. A kialakult utcakép a megtartása a jövőben is fontos, így a megüresedett telkeken a lakóházakat továbbra is így kell elhelyezni. Nem elfogadható az utcafronton álló házaktól hátrébb húzott, vagy beforgatott épület elhelyezése. A lakóépületek kereszt szárnyal történő kialakítása, ill. bővítése sem kívánatos, beforduló épületszárny az utcavonaltól 20-25 méternél távolabb a történetileg kialakult hajlított épületek vonalában építhető. Előkert nélkül, az utcával párhuzamos építés a már így álló épületek és a településközpont környezetében megengedett.

A keskenyebb mellékutcák beépítése kevésbé rendezett, a kialakult beépítési mód megtartandó.

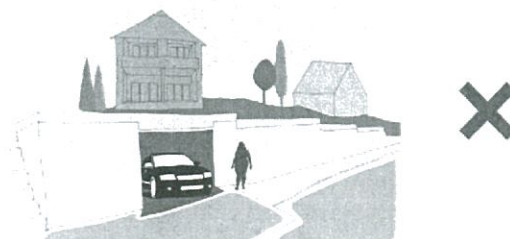
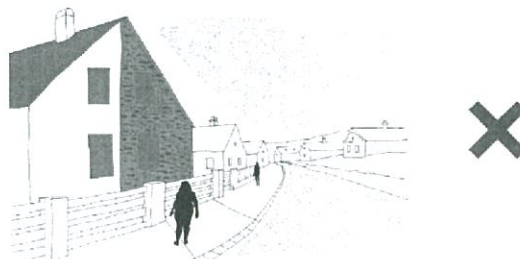

A lakóépületek előtti közterületi zöldsávoknál törekedni kell a közlekedés szempontjából minimálisan szükséges burkolatok építésére. Kívánatos akár a bejárók gyepes megtartása, valamint csak a keréknyomok vonalában burkolat építése. A zöldsávok teljes burkolása nem ~~megengedett~~ javasolt. A lakóingatlan és út közötti zöldterület terület szilárd burkolattal való teljes mértékű lefedése esetén az alkalmazni kívánt anyag minőségét egyeztetni szükséges. A közlekedéssel nem érintett részeket ~~fásítani kell~~, a célszerűség és az esztétika szerint javasolt növényesíteni, fák, cserjék, virágok alkalmazásával. Légvezetékek alatti- és földben lévő vezetékek feletti (víz, gáz, kábeltévé, telefon) fásítás a fa várható méretének függvényében előzetes egyeztetést igényel.

A megüresedett portákon az új utcai épületek lehetőség szerinti mindnagyobb mértékben kövessék a település kialakult hagyományait az épületek tömeg és homlokzati formálása tekintetében. Külső megjelenésükben az alkalmazott építőanyagok harmonizáljanak a környezetükben már meglévő régebbi építésű épületek anyagaival, színeivel. Jó példának a helyi védett épületek tekinthetők. Nem kívánatos az utcaképben a léptékében és homlokzati formálásában nem illeszkedő épület megjelenése.

A településen a nagyobb telkeken a gazdasági épületek a lakóépületek folytatásában, vagy az udvarok lezárásaként az utcavonaltól 20-25 m távolságra keresztben állnak. Ezt a jellegzetességet meg kell őrizni továbbra is. A település sajátossága, hogy a módosabb portákon a lakóépülettel ellentétes oldalon előkert nélkül emeletes górék állnak. Az épületek mindegyike helyi védelemre javasolt.

Az épületeken az utcáról nyíló gépkocsi bejárat nem megengedett még akkor sem, ha erre van is jelenleg már példa., Ezt minden esetben az udvaron keresztül kell megoldani. A meglévő lakóövezetben és esetlegesen új területeken nyíló új lakóövezetekben kialakított lakóingatlanon csak gazdasági jellegű épület önállóan nem építhető. Kivételt képez a hangulatában környezetbe illő, kereskedelmi, szolgáltató, vagy termelő tevékenységet folytató könnyűipari üzem, amennyiben az megfelel minden olyan elvárásnak, amely az ott lakók nyugalmát és életkörülményeit nem zavarják. (fény-, zaj-, szag-, közlekedési- stb. hatás)

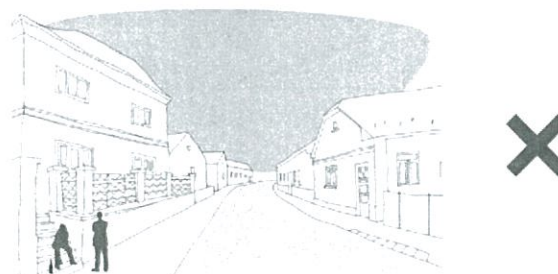

Terepalakítás

A település sík területen fekszik terepbevágnak nem indokolt és nem is kívánatos. A település belterületének jelentős területén jellemzően előfordul a magas talajvíz állás, amelyből kifolyólag nem javasolt pince vagy alagsori helyiség építése.

Magasság

Az utcavonalra merőlegesen álló oromfalas épületek szélessége 6-7,5 m között változik, a magasságuk 3,5-4,5 m között. A keskenyebb épületek általában alacsonyabbak, a szélesebbek magasabbak. Az épületek aránya, viszonylag szűk skálán mozog, ami meghatározza a nyugodt utcaképet. Nem megengedett a kialakult utcakép megbontása jelentősen eltérő arányú- és tetőformájú épületekkel.

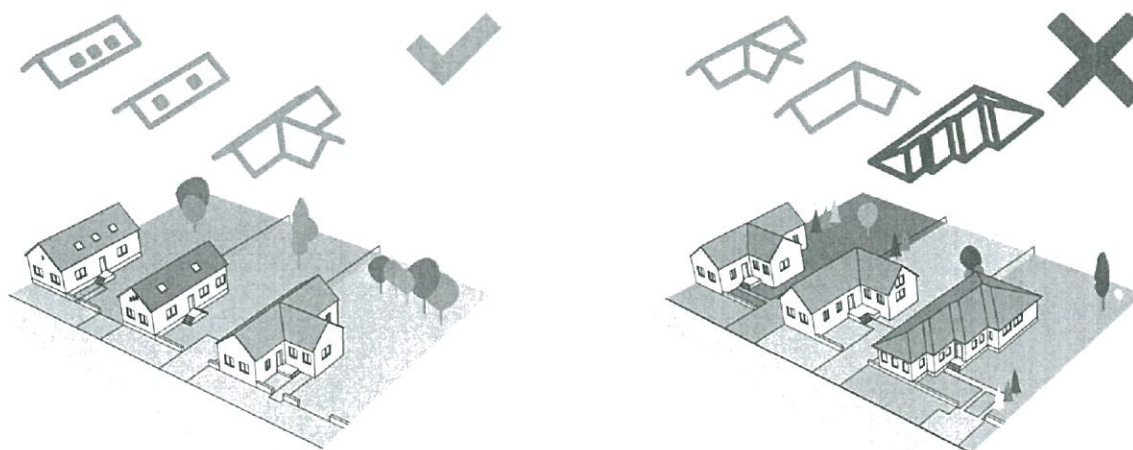
Tetőhajlásszög

A település történeti épületeinek hajlásszöge 37-43 fok között változik, amit az átalakításoknál és az új építéseknél is meg kell tartani. A főépület (lakóépület) takarásának függvényében, látványában az udvari melléképületek vonatkozásában is követendő javaslat a hagyományok megőrzése.

Tetőforma

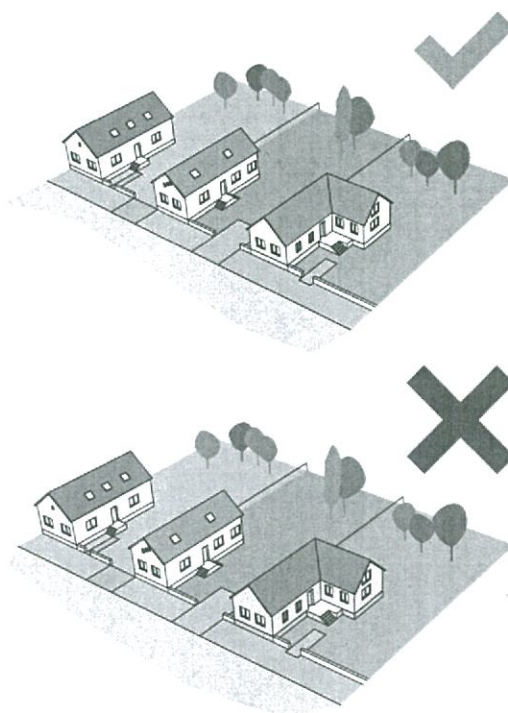
A település hagyományos kialakult épületei szimmetrikus nyeregtetővel fedettek, oromfalas kialakítással. Az oromfalakon a tető túlnyúlás fél cserépnyi, az ereszkilógás 20-25 cm, jelentős vízcsendesítő nincs. A tetőforma egyszerű. Településképtől idegenek az összetett kontyolt tetőidomok, melyek építése a kialakult utcaképben nem megengedett.

A héjalás jellemzően natúr agyagcserép, ami a történeti épületeknél kettős hódfarkú cserépfedéssel készült. A tető az épületek ötödik homlokzata, így fontos, hogy tetőfelújításoknál és az új épületeknél a héjalás natúr vörös, vagy vöröses barna cserépfedéssel készüljön. Kerülendő az ettől eltérő pl. élénk piros szín alkalmazása.

Szín

A homlokzatok színe ne térjen el a településen jellemző színektől. A hagyományos jól szellőző mészfestékek használata javasolt az utcai épületeken halvány meleg sárga és földszínekkel. Kerülni kell a túl erős színeket. Energetikai felújítások esetén is a szellőző homlokzati hőszigetelés, szilikát alapú vékonyvakolat, vagy szilikát alapú festés alkalmazása javasolt. Nyílászárók tekintetében a fa nyílászárókat javasolt előtérbe helyezni. A gazdasági épületek homlokzata jellemzően fehér, melytől csak a lábazat tér el. ~~Nem megengedett~~ Élénk hideg színek alkalmazása csak előzetes egyeztetés és engedély esetén lehetséges. (pl.: citromsárga, zöld, kék, lila) alkalmazása.

Tornácok

A századforduló után emelt lakóépületek jellemzően falazott tornáccal épültek. A tornácoszlopok a falazott mellvédfalról indulnak. Bejárat az utcáról nincs, a tornácra a konyha bejáratával szemben lehet néhány lépcsőn keresztül feljutni. Az egyszerű négyzetes oszlopok mellett egy korai épületen megtalálható fejezettel ellátott hengeres oszlop is.

A tornácok az épületekhez hozzátartoznak, így az átalakításoknál nem kívánatos a befalazásuk.

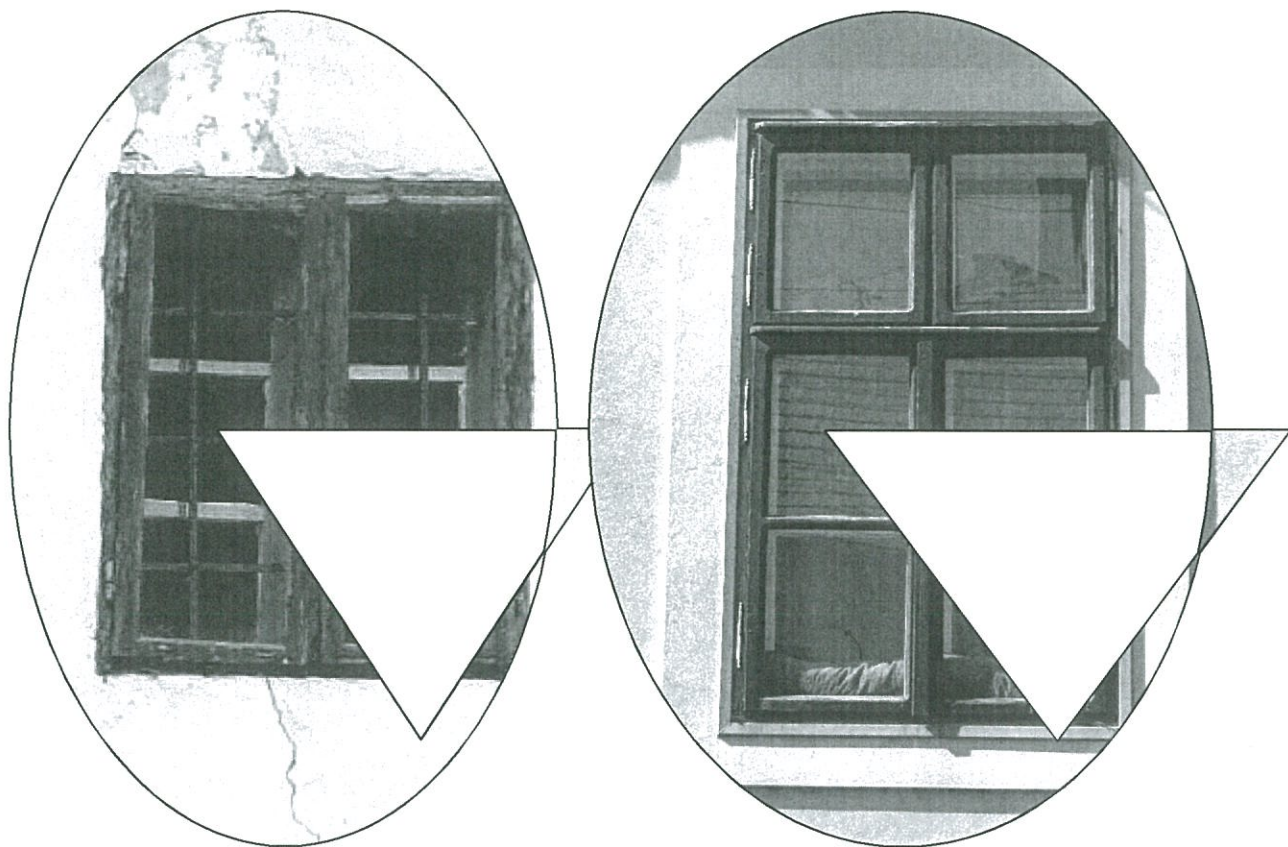

Ajtók, ablakok

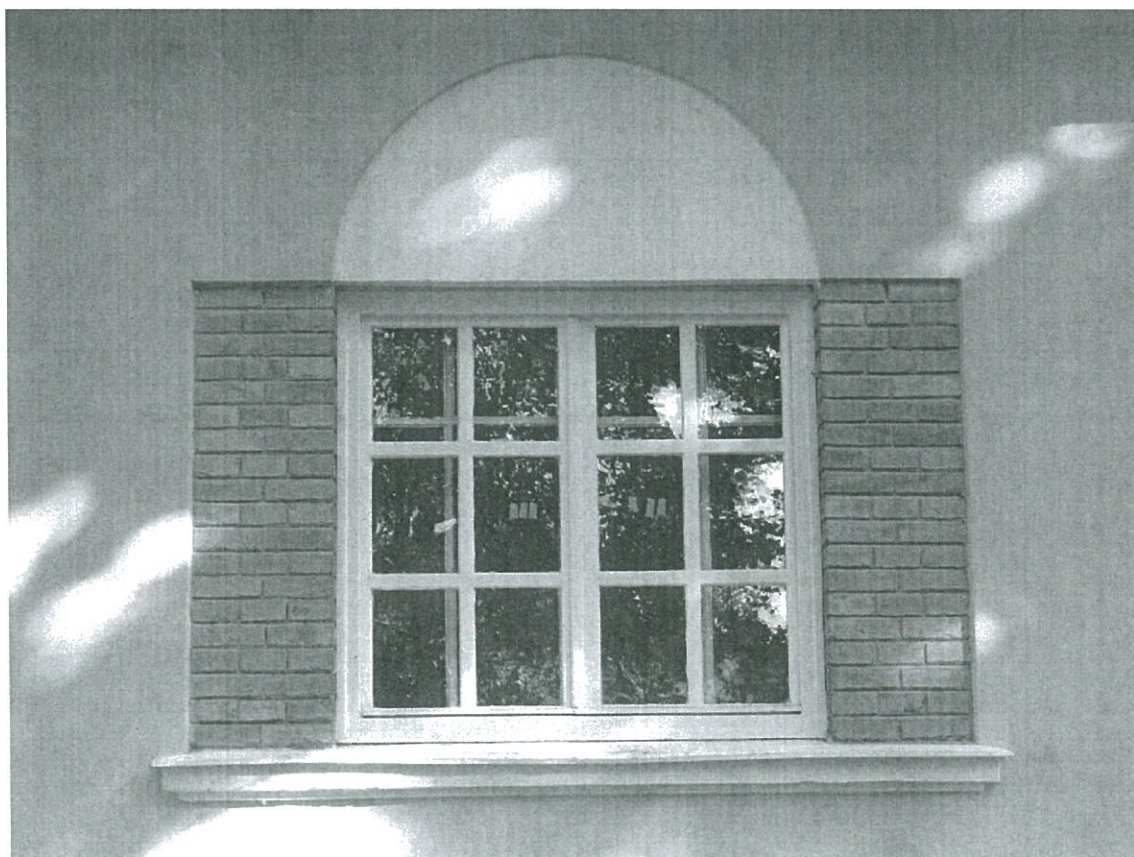
A korai hagyományos épületeken az utcai ablakok közepén felnyíló tokosztás nélküli kivitelben készültek a szárnyakon egy vízszintes osztással és az ablakokat minden esetben zsalukkal zárták le. A későbbi épületeknél megjelenik a vízszintes tokosztó, így a felnyíló ablakok az alsó szárny keresztosztásával hatszemessé válnak. Az 1800-as évek végén, 1900-as évek elején épült módosabb házaknál már az ablakok belső oldalán ún. spaletták készültek, vagy a nem pallótokos ablakok esetén kívülről zsaluszárnyak. ~~„T”-osztásúak és faredőnnyel készülnek.~~ A faredőny – még később műanyag redőny – az 1960-as években került divatba, de nem tartozik követendő példának.

Az ajtók ácsokkal készültek, befelé nyíló üvegezett és kifelé nyíló tömör szárnyal. A későbbi módosabb házaknál az ajtók szélesebbek, és közepén felnyílóak.

Az épületek felújítása során a nyílászárókat lehetőség szerint fel kell újítani. Amennyiben már nem lehetséges, a meglévő értékeinek megtartásával azonos méretben újat kell gyártani. A már átalakított épületek felújításánál javasolt az utcai homlokzaton az eredeti számú, méretű és kialakítású ablak elhelyezése, melyre a még megmaradt épületek mintául szolgálhatnak.

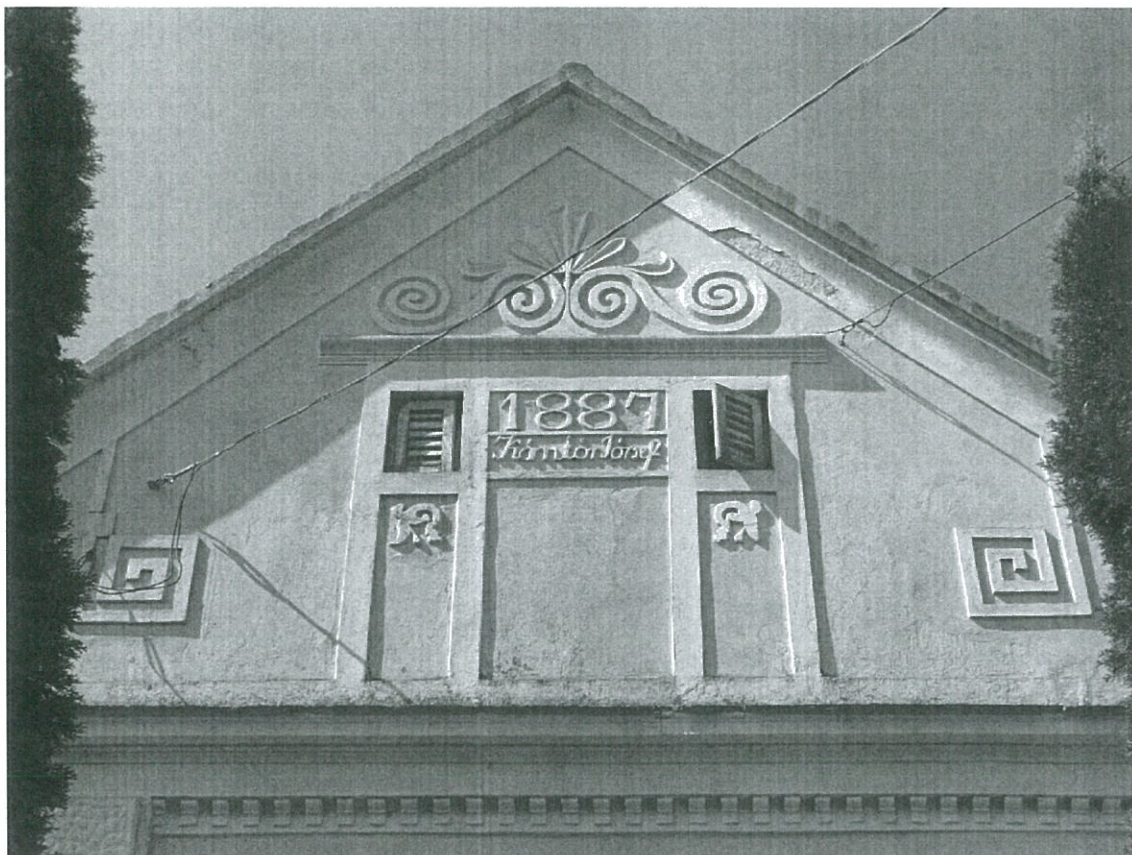

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A korai hagyományos épületek ormfala fehérre meszelt. Díszítésük a földémsíkban kiugró párkány és néhány egyszerű vakolati díszítés. A fellendülésben, az 1900-as évek elején emelt épületek főhomlokzatai már vakolat- és téglarchitektúrával gazdagon díszítettek, ami a település építészetének jelentős értéke. A díszítéseket a felújítások során meg kell őrizni, javasolt a rajzi dokumentálásuk, hogy a már lecsupaszított épületeknél mintaként szolgálhassanak.

A felújításoknál a kőporos vakolatok helyett, hagyományos simított mészhabarc vakolatok kerüljenek a falakra.

Részletek

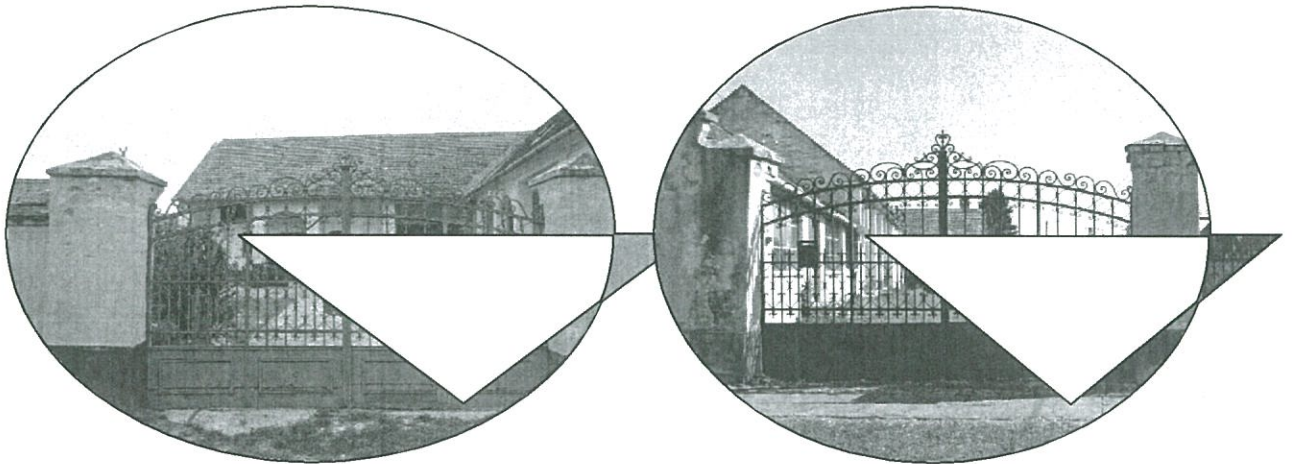
Az építészeti részletek még egyszerű épületeknél is fontosak, néha ezek adják meg akár egy kis gazdasági épület értékeit.

Kerítések, térfalak

A településre jellemzőek a nyerstégla tömör kerítések, melyeket le is festették. Építették 30-40 cm eltérő színű vakolt lábazattal, teljes magassága 160-180 cm. A lezárása téglával, vagy cseréppel készült. A kerítéseket tagolták is kissé kiugró szintén vakolt téglapillérekkel. Vaskosabb pillérek csak a kapuk mellett készültek. Értékesek a megmaradt kapuk, melyek jellemzően kovácsoltvasból vannak.

A történeti kerítések felújításánál, kapuk pótlásánál, újak építésénél a településen megtalálható kerítéseket kell mintának tekinteni.

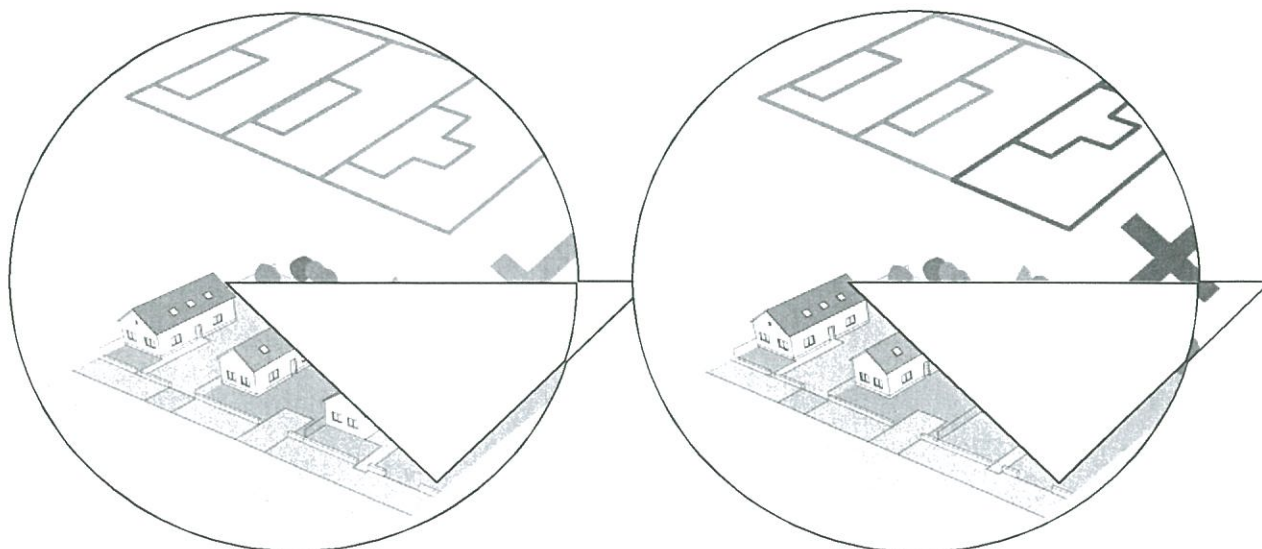

Új településrész

Telepítés

A meglévő épületek bővítésénél és további épületek elhelyezésénél is meg kell tartani az oldalhatáron álló beépítést és a kialakult előkertet.

Terepalakítás

A terület közel sík, terepalakítás nem indokolt.

Magasság

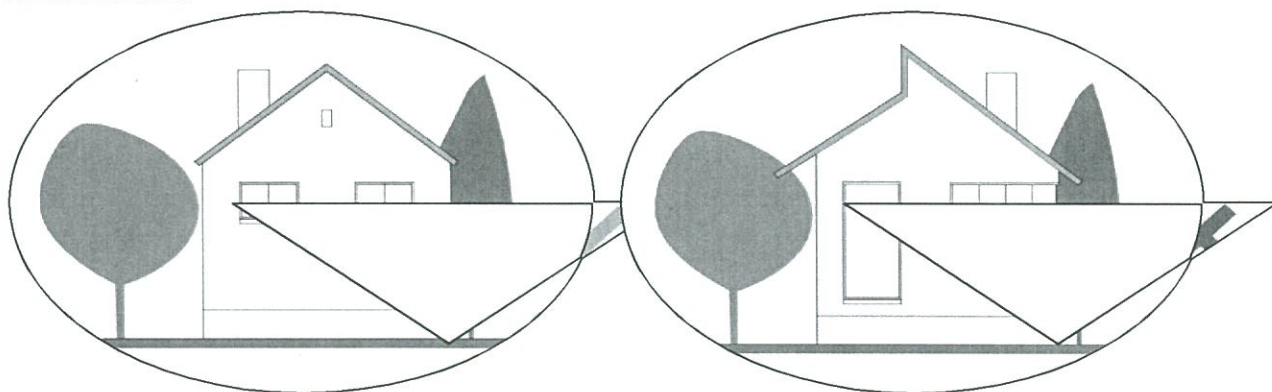
A meglévő épületek bővítésénél és további épületek elhelyezésénél a kialakult földszintes 3,5-4,5 m-es építmény magasságot javasolt megtartani.

Tetőhajlásszög

A kialakult 37-45 fok közötti tetőhajlásszög a meglévő épületek bővítésénél és további épületek elhelyezésénél tartandó.

Tetőforma

A kialakult szimmetrikus, kontyolás nélküli, vagy kontyolt nyeregtető a meglévő épületek bővítésénél és további épületek elhelyezésénél tartandó. A tető az épületek ötödik homlokzata, így fontos, hogy a héjalás továbbra is natúr vörös, vagy vöröses barna cserépfedéssel készüljön. Kerülendő az ettől eltérő pl. élénk piros, kék, zöld szín alkalmazása.

Szín

A homlokzatok színe ne térjen el a településrészen jellemző színektől. Kerülni kell a túl erős színeket. Nem megengedett az élénk hideg színek (pl.: citromsárga, zöld, kék, lila) alkalmazása.

Tornácok

Nem jellemzőek.

Ajtók, ablakok

Az épületeken az ablakok általában nagyobb méretű fekvő téglalapok, két-három függőleges osztással. Eredeti faszerkezetek mellett megjelentek a műanyag nyílászárók is, melyek sok helyen redőnyösek. Műanyag nyílászárók alkalmazása nem javasolt. Javasolt a redőnytököket rejtve elhelyezni.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

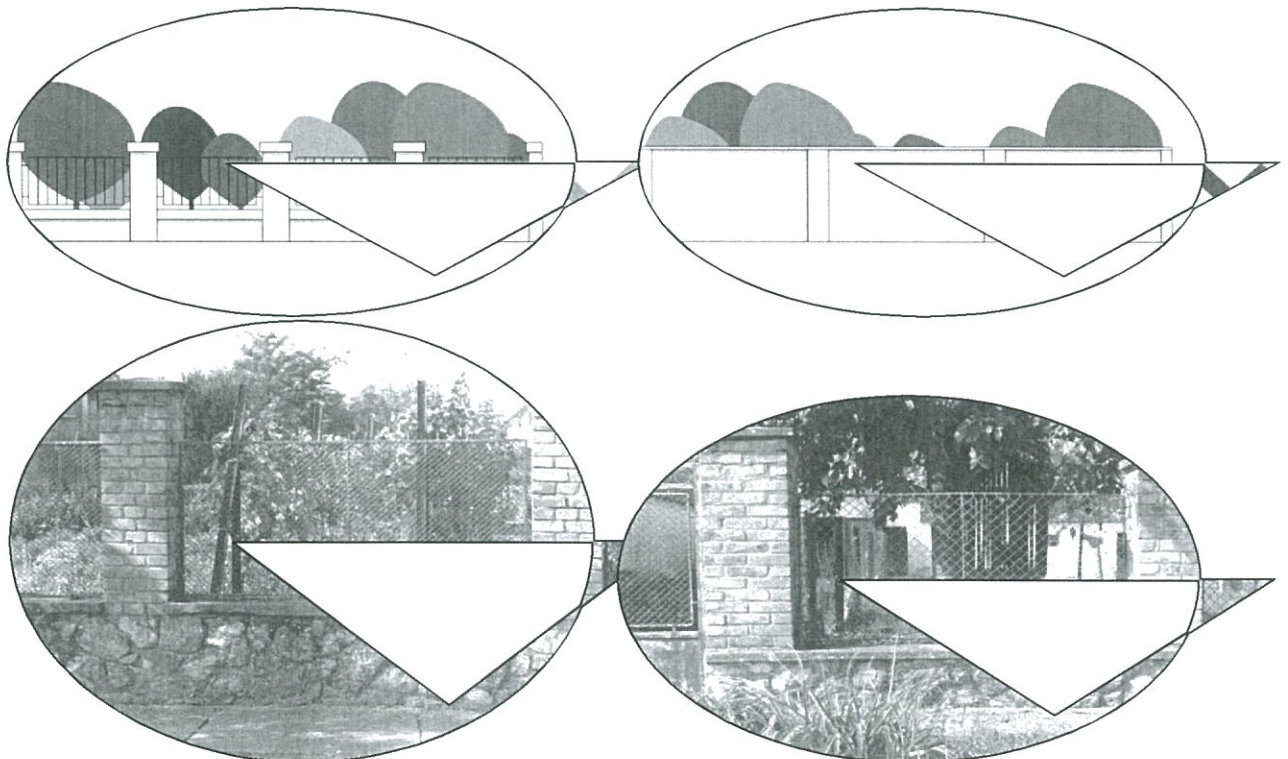
A vakolt homlokzatképzés megtartása a felújításoknál, bővítéseknél és új építésekénél javasolt. Színes vékonyvakolat és simított felületek kombinálásával is elérhető esztétikus homlokzat.

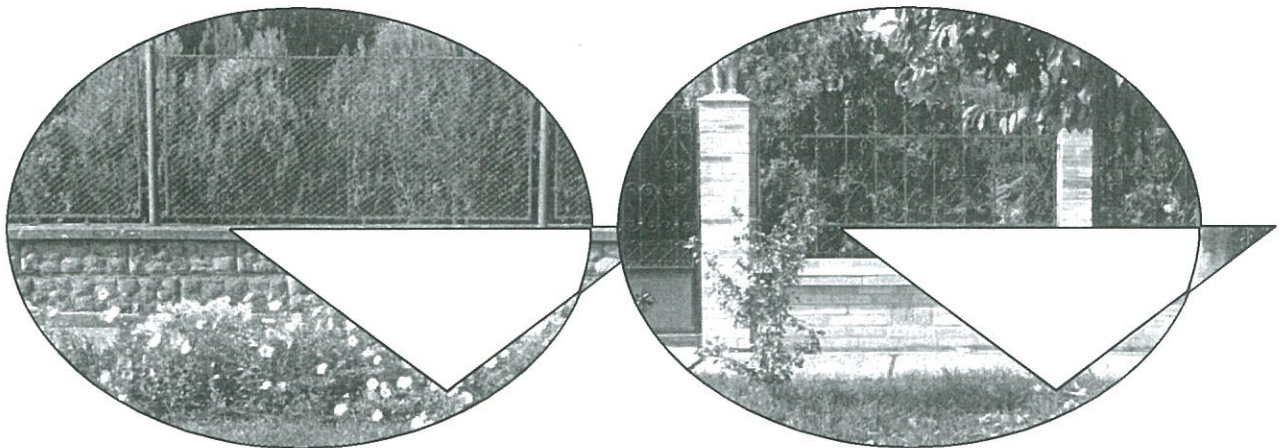
Részletek

A meglévő épületek részletképzése egyszerű, amit a felújításoknál, bővítéseknél és új építésekénél javasolt megtartani, ám a régi, takart szerkezetek kiváltására kiválóan alkalmazhatóak az új építőipari termékek is.

Kerítések, térfalak

Az utcai kerítések áttört jellege az új kerítésépítésekénél megtartandó. Épített kerítésekénél javasolt az alacsony 30-50 cm téglala, terméskő, beton lábazaton egyszerű fém, vagy léckerítés építése 160-180 cm teljes magassággal. Az ősi falurész kivételével tömör kerítés építése nem ajánlott.

5.2. Tájképi útmutató beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek, közterületek (utcák, közterek, közparkok, közkertek)

A tájba való illeszkedést alapvetően a tervezett építés és az alábbiak viszonya határozza meg:

Helyszín: azaz Kölked településképi karaktere, amely elsősorban erdő- és mezőgazdasági jellegű. Emellett a három jelentős korszak illetve helyszín (Dunai Limes, Bellyei uradalom, Duna-Dráva Nemzeti Park), és a nagy kiterjedésű természeti területek adják a lehetséges beépítések, fejlesztések keretét.

Domborzat: A kilátás szempontjából értékes A, C, E és F jelű területeknél a láthatóság szempontjait figyelembe kell venni, de a D egyes pontjainál is fontos szempont.

Épület helye: azaz hogy a tervezett építmény az A-F jelű területek közül melyiken helyezkedik el. Az A területen elsősorban lakó- és intézményi, és a mező-kertgazdasághoz kötődő épületek, oktatási, tudományos vagy idegenforgalmi funkciók javasolhatók. A kilátásvédelem szempontjából érzékeny A, C, E és F területen a kialakult vagy a történeti használathoz illeszkedő építések javasolhatók, a meglévő épületek átalakítása, felújítása, bővítése a látványkapcsolatok és történeti források figyelembevételével javasolható. Az E és F területen új beépítések nem javasolhatók. A B, C és D területen elsősorban a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó beépítésekkel lehet számolni, ezek növényzettel való tájba illesztése javasolható.

Udvar, környezet kialakítása, azaz:

- Ha volt korábban is épület, annak helyére építsünk
- Meglevő növényzet, terepviszonyok megőrzésére kell törekedni
- Díszvilágítás mellőzése főleg külterületen

Telepítendő növényzet

- Városi dívatnövények (hamisciprus, tuják), geometrikus vonalak, szimmetrikus elrendezések, tengelyek mellőzése (kivéve a bellyei uradalmi területeken jellemző geometrikus tengelyek) □ invazív és özönfajok (akác, nemesnyarak, aranyvessző, fekete dió, zöld juhar, bálványfa) mellőzése, visszaszorítása
- Nagy egybefüggő pázsitok, vagy más azonos fajú/fajtájú növényekből álló hosszú sövények mellőzése
- Betegségeknek ellenálló fajok választása
- Haszonnövények, gyümölcsfák ültetése
- Útmenti, árokperti fasorok megőrzése, pótlása, újak létesítése, tájfásítás helyben honos fafajokkal
- A belterület értékes elemeit lehetőleg ne takarja növényzet.
- Temetői, bel- és külterületi nem védett fák, fasorok védelme.
- Temetőben helyben honos fafajok (kőris, kocsányos tölgy, hárs... stb.) alkalmazása, cserjesáv és/vagy fasor a környező területekről való elválasztásra
- Belterületi parkok terv- és szakszerű megújítása, fenntartása

Tájba illesztett infrastruktúrák

Az elektromos, távközlési és egyéb vezetékek legjobb helye a föld alatt lenne. Erre gazdasági okokból várhatóan nem kerül sor. A tájban megjelenő infrastrukturális elemek mennyiségét a korábbi fejlesztéspolitikai döntések határozzák meg, ezért a tájba illesztés első alternatívája a takarékoság és megelőzés elvén a már meglévő elemek igénybevétele. Az új infrastruktúrákat bölcs területhasználati modell alkalmazásával, a táji és ökológiai fragmentáltságot lehetőleg nem fokozó módon, az értékes tájelemek figyelembe vételével (idős fák, kilátások, temetők, keresztek stb.) kell tervezni és kialakítani.

6. Jó példák: épületek, épített részletek *épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása*

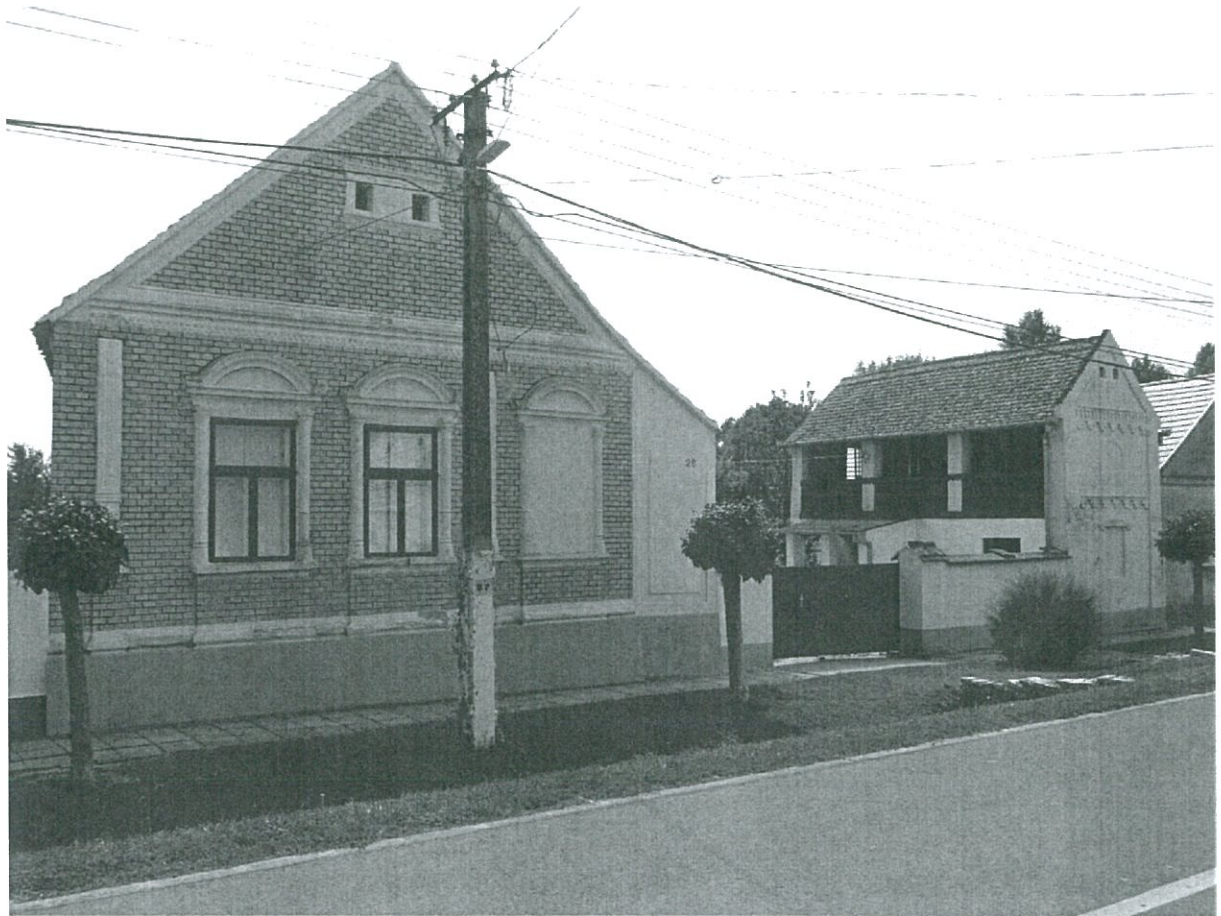
A településen több épület fel van újítva, karban van tartva, ami az önkormányzat és a lakosság értékőrző magatartását dicséri. Ezek példa értékűek és mintaként szolgálhatnak a további építészeti értékek megőrzésének.

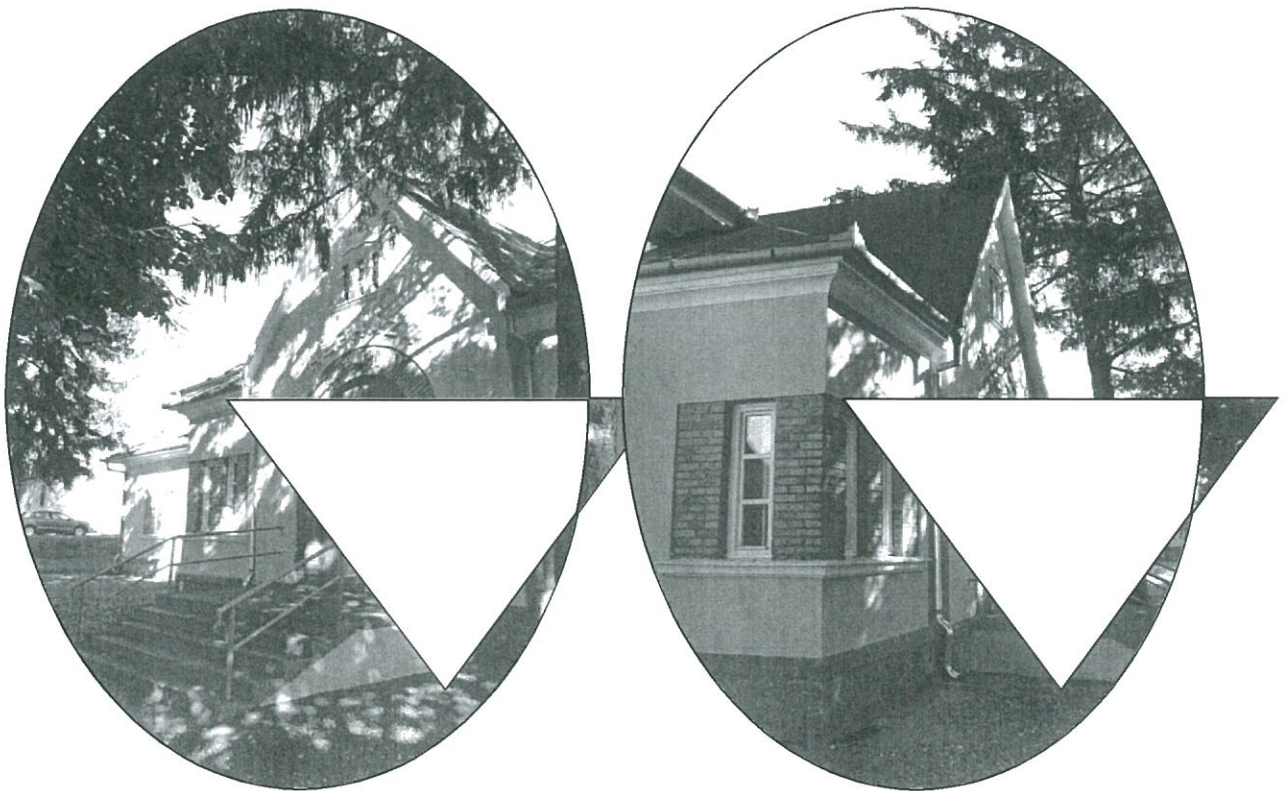
A II. Lajos utca egyik szépen felújított polgárháza

Az egyik emeletes góré nyerstégla oromfala

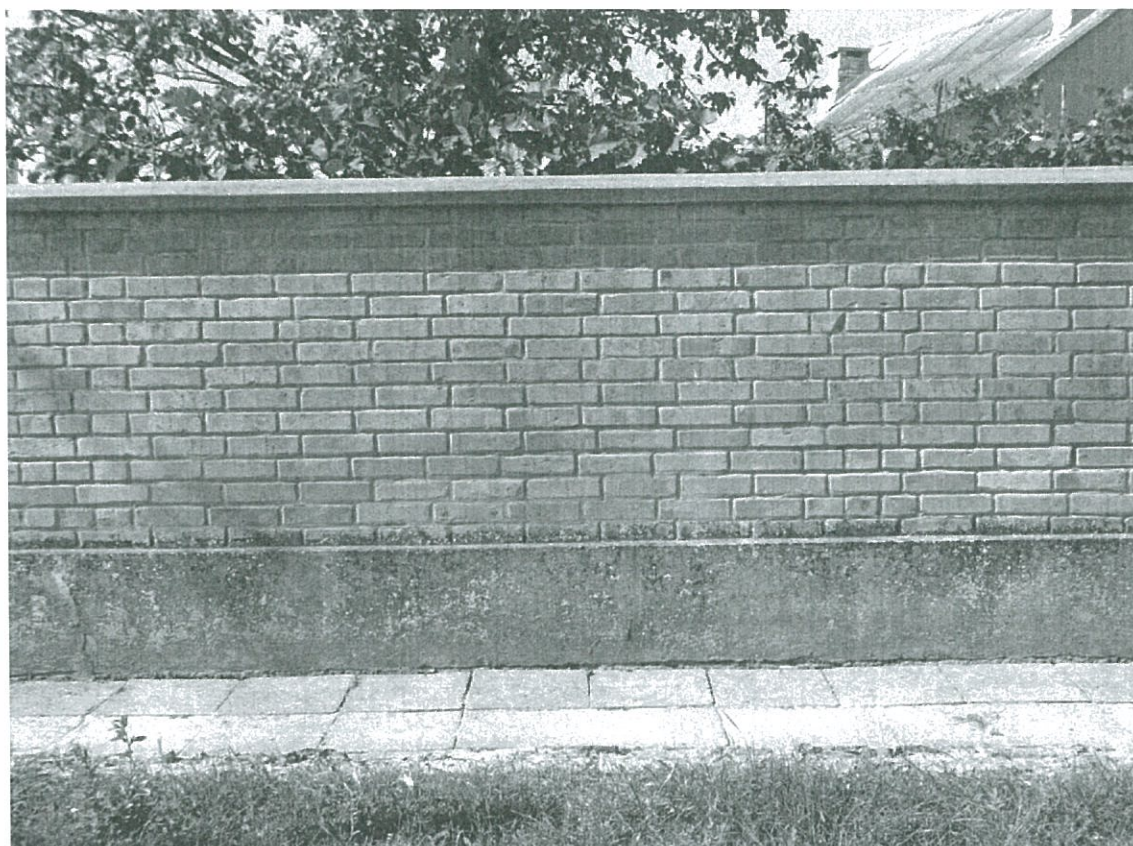
Szépen felújított lakóház és göré a II. Lajos utcában

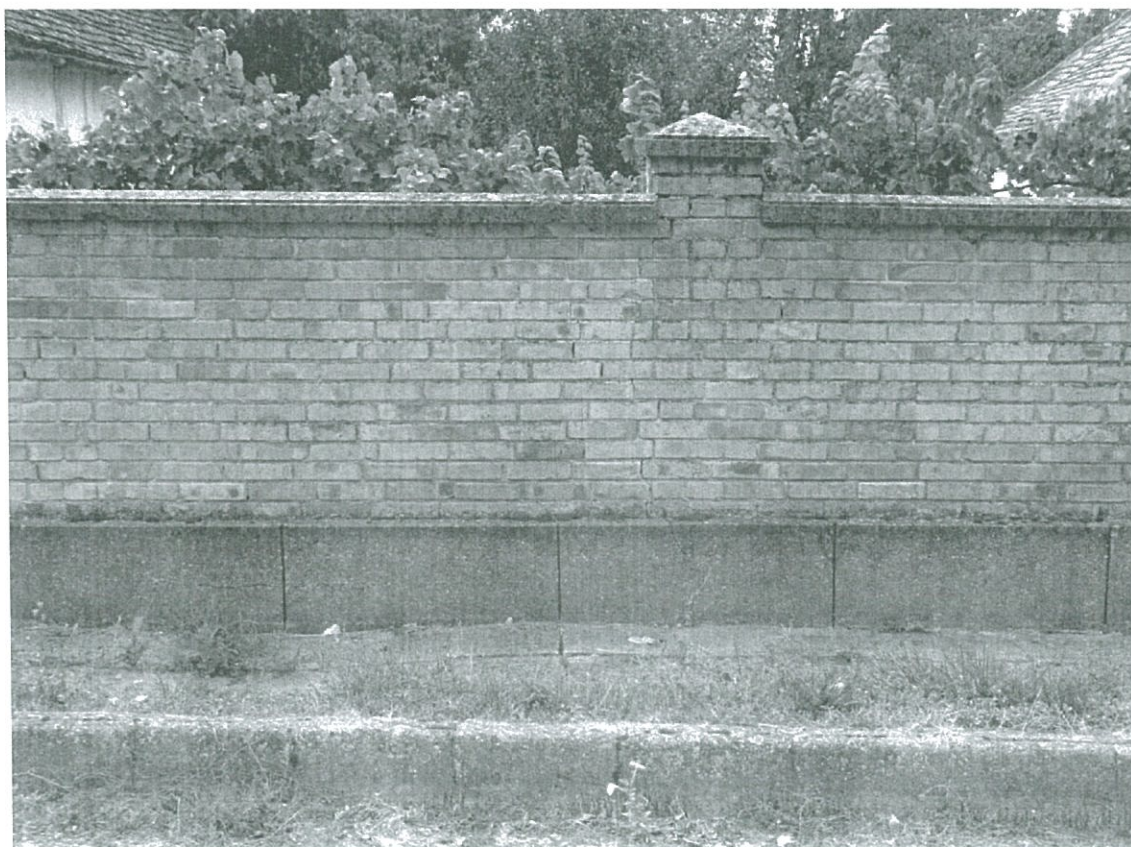
A felújított Népháza

Karbantartott vakolatdíszes oromfal 1887-ből a református templom szomszédságában

Új nyerstégla tömör kerítés az Árpád utcában

Új tömör nyerstégla tömör kerítés a Kossuth Lajos utcában

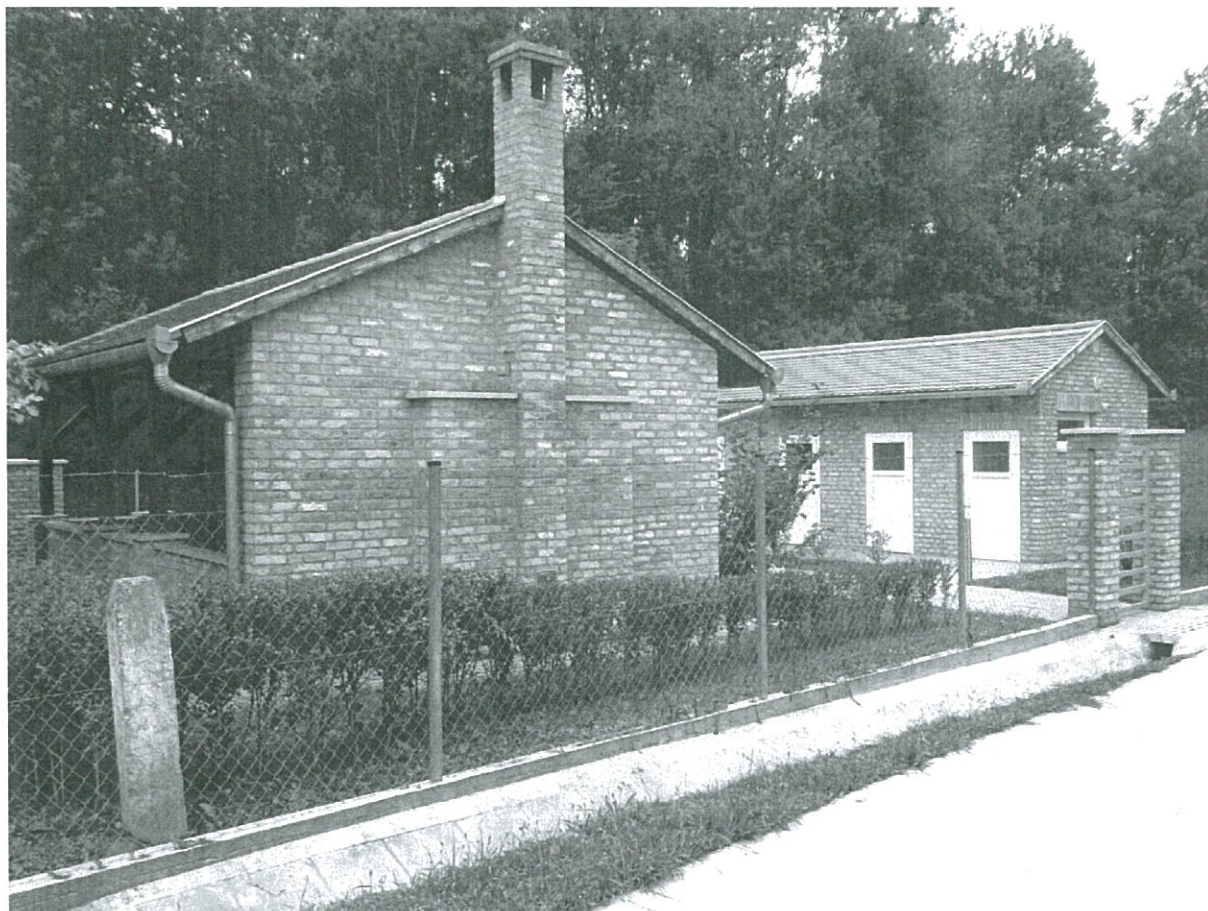

Erdőfű pusztán a főintézői lakás szépen felújított épülete. Erdőfű sajátos értékét csak eredetében lehet megőrizni, ezért semmiféle, az eredeti értéket képviselő anyagtól eltérő építőanyag használata nem engedélyezett. Minden átalakítás-felújítást a helyi önkormányzatot képviselő mindenkori polgármesterrel és jegyzőjével egyeztetett módon, szükség szerint építőipari szakember bevonásával lehet csak elvégeztetni.

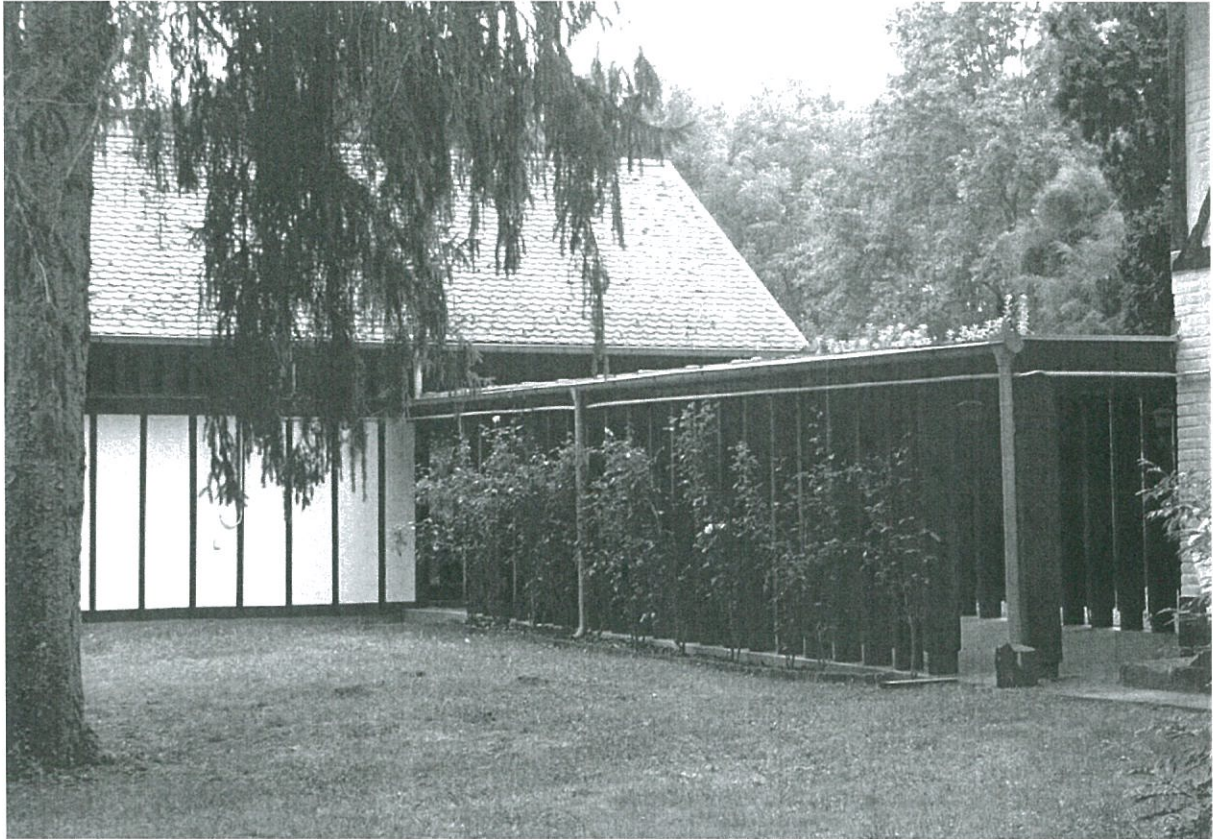
Erdőfű puszta Erdőfi-major vendégház szépen felújított épülete

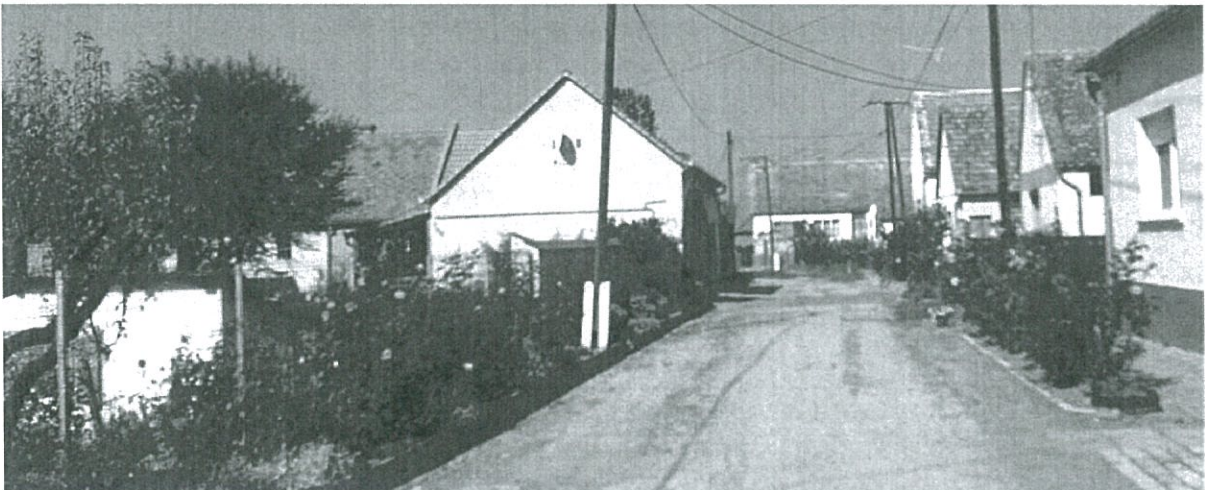
A Bédai szivattyútelep szomszédságában kialakított kerékpáros pihenő nyerstégla falazatú épületei (új építésű, hagyományos jeleket hordozó)

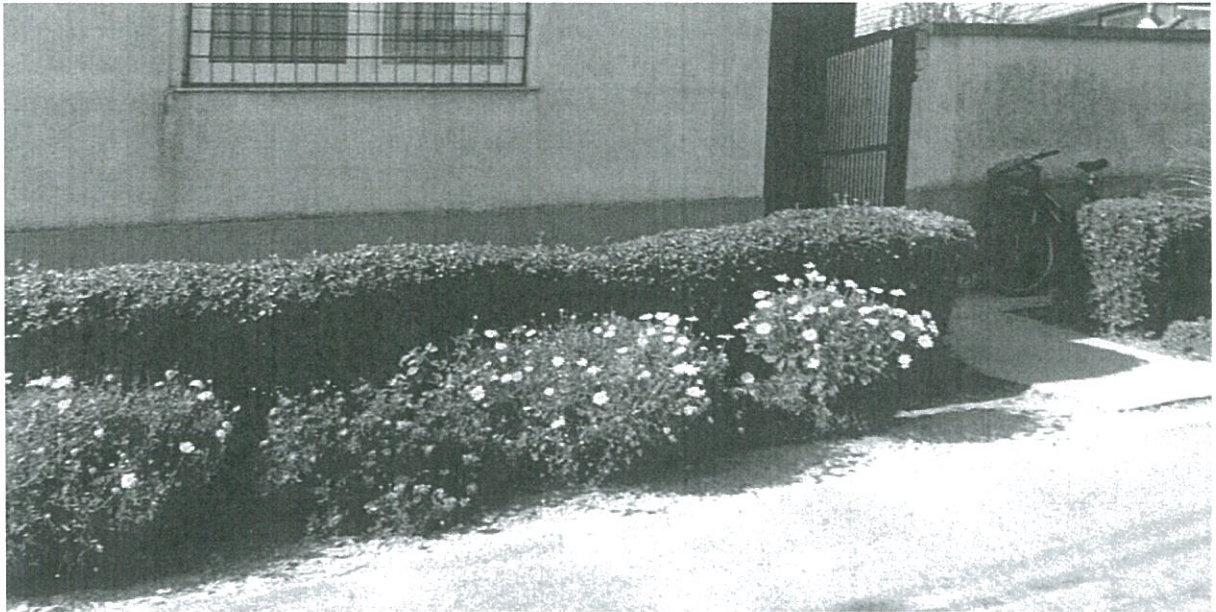
A bédai vadászkastély mai, de környezetbeillő új szárnya

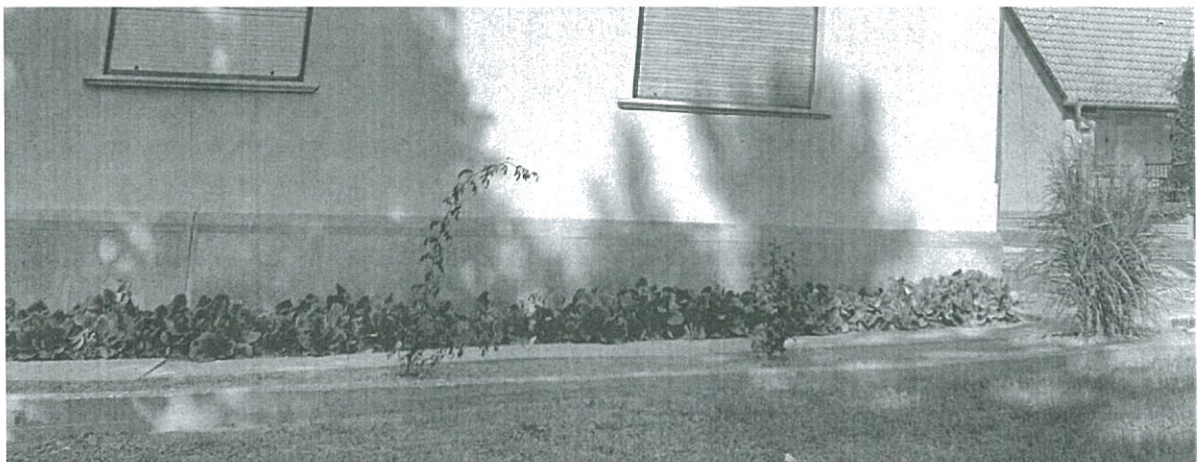
A bédai vadászkastélyt és az új szárnyat összekötő fa szerkezetű nyaktag

Rózsákkal és évelőkkel szegélyezett utcakép, a valaha szokásos volt épületek előtti virágos kertek mára jelentős mértékbe visszaszorultak

Alacsony nyírott sövény és egynyáriak kombinációja

Évelő bőrlevél az épület lábazata és a járda között

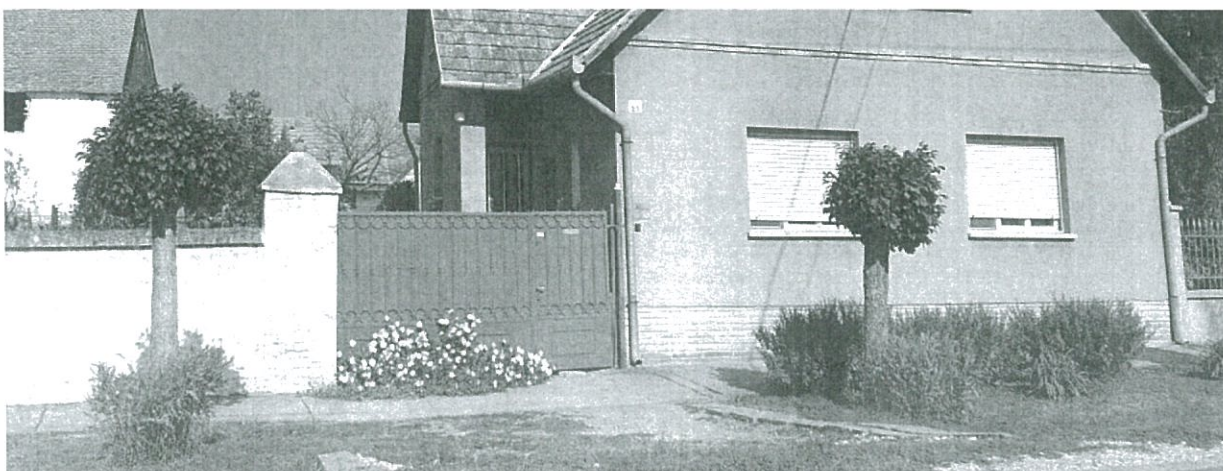
Utcakép alacsony nyírott sövényszakasszal és gyepebe ültetett alacsony cserjékkel

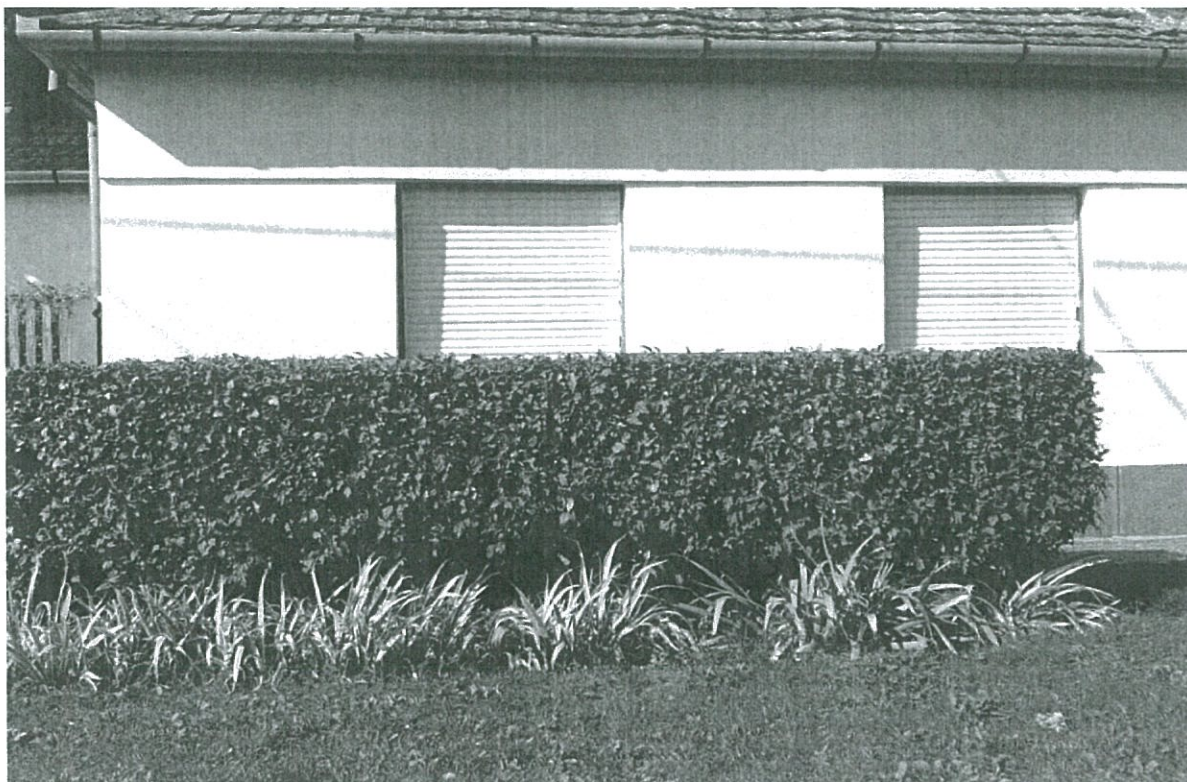
Belterületi zöldségeskert, az utcafronton évelőkkel és egynyáriakkal

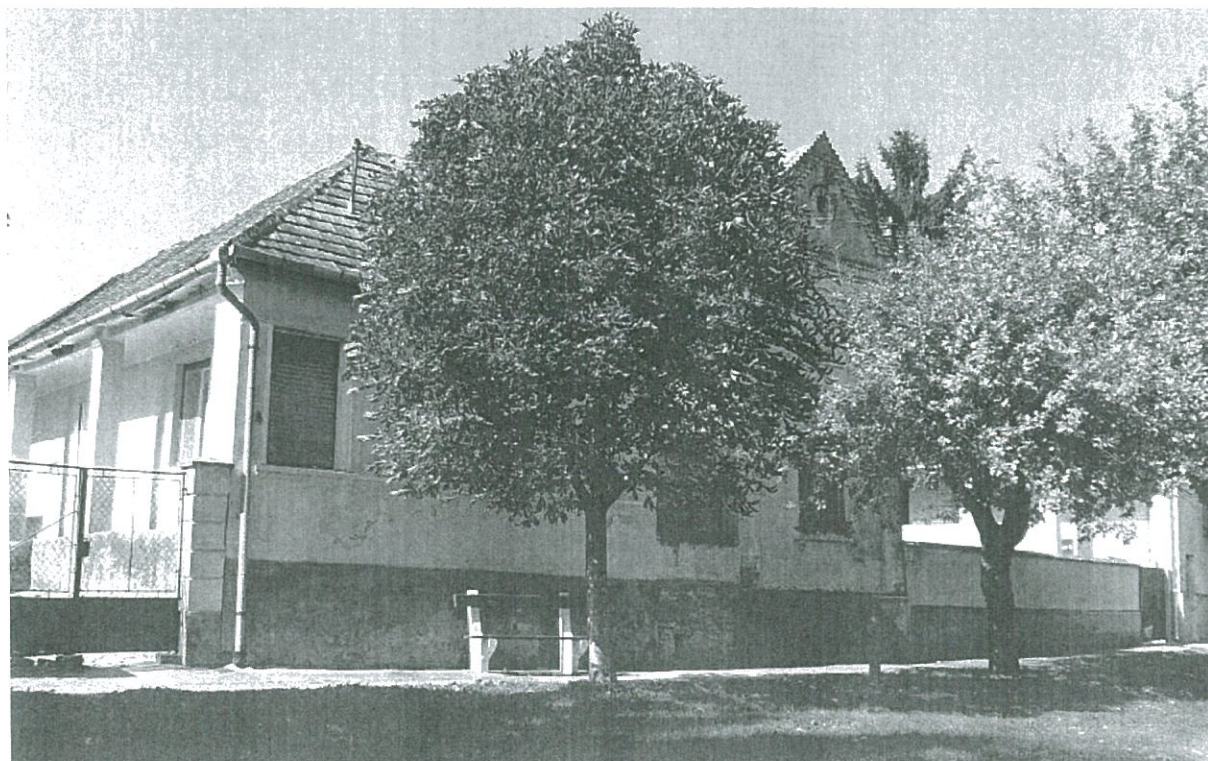
A főutca képe visszanyírt gömbkőrisekkel

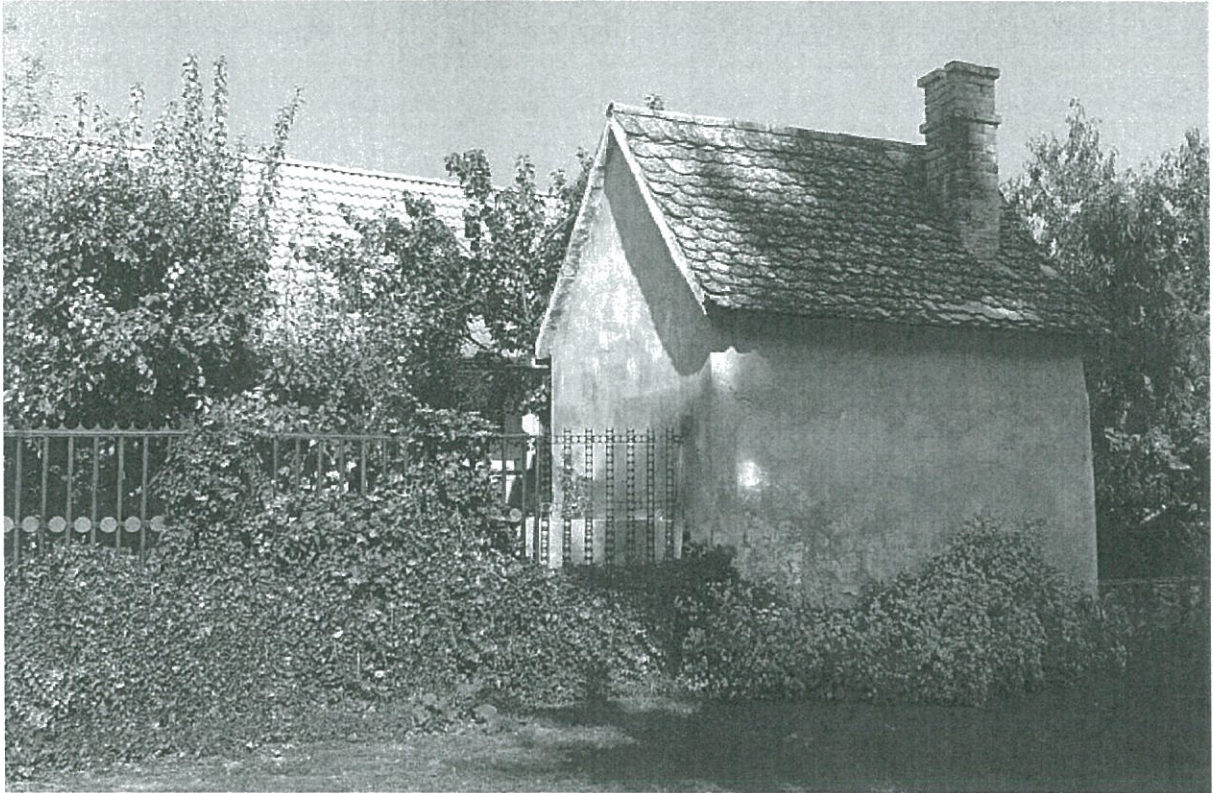
Két gömbkőrös kevés alacsony évelővel és egynyárral a kapu mellett

Nyírott ,középmagas sövény évelősorral és gyeppel

Vadgesztenyefa gyeppel és kispaddal

Kerítésre futó borostyán és virágágy teremt kapcsolatot az épített elemek és a zöldfelület között

A megmutatásra érdemes homlokzat előtt az ápoltság és közepmagas díszfű kellemes előtér

Az utcaképet meghatározó idős diófa értékes zöldfelületi elem

A villanyoszlopok zöldítése egyéves kúszónövénnyel (hajnalka), és a Kör-park platán sora

Idős fűzek (*Salix alba*) a ~~Millicentenáriumi~~ parkban a Kör-park-tól délre eső közterületen

Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) és platán (*Platanus x hybrida*) sor a Hunyadi utcában, ágaik ránőttek a lakóépületre, gyökérzetük a járda- és az épület alá is bebújrázott, mely szépségüktől függetlenül veszélyes helyzetet eredményezett

Szép eperfák (Morus alba) a Zrínyi utca végén, a felettük lévő légvezeték miatt sűrűn vissza kell vágni

7. Jó példák: sajátos építményfajták sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az információs célú berendezések a település teljes területén egységes kialakításúak legyenek, falusias környezetben kedvező megjelenésű a fa szerkezetű hirdetőtábla, vagy üvegvitrin alkalmazása.

Környezetbe illő köszöntő táblák Kölked és Erdőfű puszta határában

Környezetbe illő fa szerkezetű üvegvitrin (jó példa más településről)

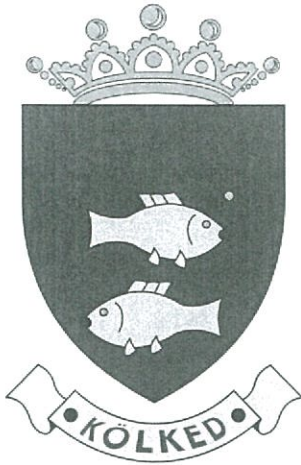
Megerősítő nyilatkozat

Kölked Község Képviselő-testülete a kötelezően megalkotandó Településképi Arculati Kézikönyv megalkotásától függetlenül a település Helyi Építési Szabályozását továbbra is fontosnak ítéli. Ezért A Településképi Arculati Kézikönyvében tett megállapításait, ajánlásait a legutóbb elfogadott HÉSZ szabályozással együtt fogadja el. Amennyiben a két szabályozásban esetleg átfedés található, úgy a jelen TAK előírásait kell figyelembe venni. Egyéb Helyi Építési Szabályozás vonatkozásaiban a két dokumentációt közösen kell értelmezni és érvényesíteni.

Impresszum

Készítette:

Kölked Község Önkormányzata
7717 Kölked, II. Lajos utca 12.

Szerzők:

Pécsi Mérnök Bt.
7666 Pogány, Zrínyi utca 3/C
Balog Farkas Csaba építész

Böszörméter Bt.
7629 Pécs, Körös utca 21.
Böszörményi Krisztina tájépítész

Kelt: 2017. november

Mohács-Kölked Református Társegyházközség
7700 Mohács Kálvin u. 4.
Tel: 69/311-336

Kölked Község
Polgármesteri Hivatal

Csomor Tibor polgármester Ur és
Kölked község Képviselőtestülete részére

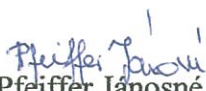
Tisztelt polgármester Úr, Képviselő testület!

Kölkedi Református Gyülekezet nevében - Isten iránti hálával - ezúton szeretnénk megköszönni, hogy anyagi támogatásukkal hozzájárultak a kölkedi református templom toronyórájának felújításához, amely által a toronyóra újra Kölked község lakóinak javára és Isten dicsőségére szolgálhat.

Isten iránti hálával és örömmel jelezzük, hogy a kölkedi református templom külső renoválása is befejeződött. Szeretnénk ünnepi Istentisztelet keretében, Pünkösöd ünnepén használatba venni. Nagyon örömrünk a külső megújulás, de szeretnénk a templombelsőt is megújítani, a régi szűtte, sok esetben veszélyessé vált padoknak és a mőzespádnak a cseréjét.

A templompadok cseréjéhez szükséges anyagi fedezet nagyobb része rendelkezésünkre áll, de még egy része hiányzik. Ezért szeretnénk kérni még az Önök anyagi áldozatvállalását, - és amennyiben lehetőségük van - a padok cseréjéhez szükséges hiányzó részhez, adományával való hozzájárulását.

Eletükre és munkájukra Isten áldását kérve, vagyunk tiszteletteljes köszöntéssel:

Pfeiffer Jánosné
gondnok

Wébel Zsolt
lelkipásztor

Kölked, 2019. április 3.

**Kölked Község Önkormányzat
Képviselő-Testülete részére**

Előterjesztés

Készült Kölked Község Önkormányzata 2019. április 15-i ülésére

Tárgy: Kölkedi Fehér Gólya Óvoda belső ellenőri jelentés-tervezet észrevétele, intézkedési terv

Tisztelt Képviselő-testület!

A 2019. február 25. és 2019. március 31. időszakban került sor a belső ellenőri ellenőrzésre Kölked Község Önkormányzat Fehér Gólya Óvodája tekintetében.

Az ellenőrzés tárgya a Kölkedi Fehér Gólya Óvoda gazdálkodásának szabályozottsága és a 2018. évre igényelt normatív támogatás jogosságának ellenőrzése.

A belső ellenőri jelentés részletesen taglalja az önkormányzati intézmény normatív hozzájárulásai igénylésének és elszámolásának jogszerűségét alátámasztó, alkalmazandó belső dokumentációit és Kölked Község Önkormányzatának az óvoda működését érintő önkormányzati rendeleteit a hatályos jogszabályok tükrében.

A belső ellenőrzés a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. Törvény 2. számú melléklete alapján a 2018. évben igénybevett normatív hozzájárulás elszámolása alapjául szolgáló adatszolgáltatás megalapozottságát vizsgálta.

A belső ellenőri jelentésben írt észrevételek:

- Az intézmény vezetője nem tájékoztatta az elvégzett munkáról az Önkormányzat képviselő- testületét.

Deákné Sebestyén Orsolya 2018. év decemberében lett kinevezve intézményvezetőnek, ezért az óvoda munkájáról szóló éves beszámoló – a korábbi évekkal ellentétben – tavaly nem került a képviselő-testület elé, azt idén pótoljuk.

- Az önkormányzat az adatszolgáltatások tartalmának az intézményvezetővel történő egyeztetéséről írásos feljegyzés készüljön.

Ez valóban elmaradt, az egyeztetés szóban történt, de a jövőben írásos feljegyzés készül róla.

- A gazdálkodással kapcsolatos belső szabályzatok az óvodában is kerüljenek elhelyezésre. Az egyéb kötelező belső szabályzatok is álljanak rendelkezésre az óvodánál. Kerüljenek meghatározásra a szükséges mellékletek.

Pótoljuk. Az óvoda Fejlesztőpedagógiai munkaterve számítógépen van, kinyomtatásra és lefűzésre kerül.

- Az óvoda ingatlan vagyona a vagyonleltárban szerepel, ingatlanok jelölése egyértelműen az óvodára vonatkozóan történjen meg.

Folyamatban van, a tankerülettel szükséges még tisztázni.

Határozati javaslat:

Kölked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kölkedi Fehér Gólya Óvoda működésével kapcsolatos belső ellenőri jelentés észrevételeit tudomásul veszi és az abban feltárt hiányosságok pótlására az alábbi intézkedési tervet fogadja el:

- A Kölkedi Fehér Gólya Óvoda 2019. évben beszámol a fenntartó felé az intézmény elmúlt évi munkájáról.
- Az önkormányzat az adatszolgáltatások tartalmának az intézményvezetővel történő egyeztetéséről írásos feljegyzés készül minden alkalommal.
- A gazdálkodással kapcsolatos belső szabályzatok az óvodában is elhelyezésre kerülnek. Az egyéb kötelező belső szabályzatokat is elkészítjük és elhelyezzük az óvodánál. Meghatározásra kerülnek a szükséges mellékletek.
- Az ingatlanok jelölését egyértelműen az óvodára vonatkozóan elkészítjük.

Végrehajtásért felelős: Csomor Tibor polgármester
Zimmermann-né dr. Kovács Anikó jegyző
Schauer Antal gazd. fnt.

Végrehajtási határidő: folyamatos

Kölked, 2019. április 08.

Csomor Tibor s. k.
polgármester